

Uitvoeringsplan dorpsgroen

Openbaar groen - samen doen!

Gemeente Zuidplas

projectnummer 409317
definitief
21 maart 2017

Uitvoeringsplan dorpsgroen

Openbaar groen - samen doen!

Gemeente Zuidplas

projectnummer 409317
definitief
21 maart 2017

Auteurs

Dick van de Lagemaat

Opdrachtgever

Geert Jan Rozendaal
Gemeente Zuidplas
Postbus 100
2910 AC Nieuwerkerk ad IJssel

datum vrijgave	beschrijving revisie
21/3/17	definitief

goedkeuring
Ruud van Hoek

vrijgave
Bouke de Jong

Inhoudsopgave

	Blz.	
1	Inleiding	1
2	Wat hebben we	3
3	Wat willen we	6
3.1	Waarom beheren we	6
3.2	Wat willen we met het dorpsgroen	7
3.3	Beheer is een proces	10
4	Hoe bereiken we dat	11
4.1	Ambitie	11
4.2	Plan	11
4.3	Contract	12
4.4	Toezicht	13
4.5	Meten	13
4.6	Review	13

Bijlage 1 Overzicht planvorming beheer openbare ruimte (gemeente Zuidplas)

Bijlage 2 Kwaliteitskaarten (Cyber adviseurs)

Bijlage 3 Plantlijsten (Riede, Mol & Donkers)

Bijlage 4 Opzet plantschema's (Riede, Mol & Donkers)

Bijlage 5 Plattegronden vaste planten (gemeente Zuidplas)

Bijlage 6 Structurele aanpak zwerfafval (Cyber adviseurs)

Bijlage 7 Plaatsingscriteria afvalbakken (Cyber adviseurs)

Bijlage 8 Hondenbeleid (Hondenpoep.nl)

Bijlage 9 Spelregels adoptiegroen (gemeente Zuidplas)

Bijlage 10 Voorbeelden monitoring kwaliteit (volgens CROW-systematiek)

1 Inleiding

Het belang van groen en groenbeheer

Het groen in de gemeente Zuidplas vervult veel functies. Groen is onze natuurlijke omgeving en steeds meer gaan we beseffen dat onze natuurlijke omgeving, ons milieu, het beste bij ons past. We ademen de zuurstof in die door groen geproduceerd wordt. Groen filtert fijnstof en andere schadelijke stoffen. Groen heeft een positieve invloed op het leefklimaat, het levert schaduw en verkoeling bij hitte en dempt de gevolgen van klimaatverandering. Groen geeft rust en nodigt uit tot bewegen. Groen is mooi om naar te kijken. Een economisch aspect van openbaar groen: aanleg en onderhoud van kwaliteitsgroen betaalt zichzelf terug in hogere huizenprijzen, lagere gezondheidskosten, minder vandalisme en afnemende (hitte)stress.

Naast deze algemene functies van groen hebben specifieke beplantingen, grasvelden en bomen ook hun specifieke functies. Hierbij kan men denken aan recreatie en speelgelegenheid, sport, afscherming, verkeersbegeleiding, honden uitlaten, broedgelegenheid, etc.

Om de functies van het groen ook in de toekomst te kunnen garanderen moet het groen beheerd worden. Dagelijks onderhoud voor de instandhouding, een visie voor de ontwikkeling van groene structuren, inspelen op maatschappelijke en economische ontwikkelingen. En dit alles in samenhang met water, wegen, nutsvoorzieningen, verkeer en dergelijke, in gezamenlijkheid met inwoners en bedrijfsleven en binnen de grenzen van wetgeving en financiële mogelijkheden.

De aanleiding voor een Uitvoeringsplan dorpsgroen

De gemeente Zuidplas heeft beleid vastgesteld voor de openbare ruimte. Hiermee geeft de gemeente in grote lijnen de richting aan die we met zijn allen op willen. Het gaat onder meer over ruimtelijk beleid en het IBOR-plan (A15.000726), waarin afspraken zijn vastgelegd over het gewenste kwaliteitsniveau.

Het vastgestelde beleid is verder uitgewerkt in strategische beheerplannen. Een van deze beheerplannen betreft het openbaar groen: het Groenbeheerplan Gemeente Zuidplas 2015-2030 (A15.001051). Dit groenbeheerplan vormt de visie op het openbaar groen van Zuidplas. In het plan zijn de functies, de waarden en het belang van een groene woon- en werkomgeving vastgelegd.

Het voor u liggende Uitvoeringsplan dorpsgroen is één van de plannen waarmee we de visie (de beleidslijnen) uit het Groenbeheerplan zullen realiseren. Het vloeit tevens voort uit de aanbevelingen van het IBOR-plan. Het Uitvoeringsplan geeft concreet aan wat we met het dorpsgroen willen en hoe we dat denken te bereiken. De andere plannen zijn een bomenplan, een plan voor watergangen en bermen en een plan voor speelvoorzieningen. Zie bijlage 1 voor de afbakening (overzicht planvorming beheer openbare ruimte).

Doel van het Uitvoeringsplan dorpsgroen

Het doel van het Uitvoeringsplan dorpsgroen is handvatten aan te reiken voor de fysieke uitvoering van beheer en onderhoud. Dan komt als eerste de doelgroep in beeld: voor wie beheren we het groen, als gemeente? Dat zijn de inwoners, bezoekers, de mensen die in de gemeente leven, werken en recreëren. Maar ook de natuur zelf is een doelgroep: vogels en bloemen hebben hun plekje in het groen nodig om te overleven.

In het Uitvoeringsplan dorpsgroen ligt daarom de nadruk op enerzijds ecologie en duurzaamheid en anderzijds de samenwerking met diegenen die direct belang hebben bij het groen (de inwoners van Zuidplas) wat we voor het gemak samenvatten onder de noemer 'participatie'. En dan in de breedste zin van het woord, effectieve communicatie, maar ook de handen uit de mouwen: samen doen!

Daarbij besteden we aandacht aan het beheer en onderhoud, maar ook aan inrichtingsaspecten (omvang en samenstelling van het groen) en gebruik (bijv. honden en openbaar groen).

Leeswijzer

In dit plan beschrijven we als eerste wat we hebben: hoeveelheid en samenstelling van het groen, de huidige kwaliteit. Hoofdstuk 2: "wat hebben we".

Dan gaan we in op wat we willen bereiken: groen dat bijdraagt aan de kwaliteit van de leefomgeving en de beleving van de openbare ruimte, sfeer, biodiversiteit, gezondheid en welzijn. Hoofdstuk 3: "wat willen we".

Vervolgens gaan we in op hoe we dit denken te bereiken. In de volle breedte, het dagelijks onderhoud en het lange-termijnbeheer, de inrichting en het gebruik. Daarbij komen aspecten aan de orde als: spelen, honden uitlaten, groensamenstelling en multifunctionaliteit, maar ook vragen als wie doet wat komen aan bod. Hoofdstuk 4: "hoe bereiken we dat".

2 Wat hebben we

Bij een beschrijving van de huidige stand van zaken van het dorpsgroen maken we onderscheid in fysieke, sociale en economische waarden.

Fysiek betreft de kwantiteit (hoeveelheid en samenstelling) van het groen en de kwaliteit.

Bij sociaal denken we aan de inwoners en gebruikers: hoe beleven zij het groen, hoe actief zijn ze betrokken.

Onder economisch vatten we de waarde van het groen, de beschikbare budgetten en de wijze waarop we het kapitaalgoed groen "exploiteren".

Fysiek

Het IBOR-plan en het Groenbeheerplan geven inzicht in kwantiteit en kwaliteit van het groen in de dorpen. Onderstaand geven we de belangrijkste feiten weer.

Kwantiteit

De totale oppervlakte aan groen in de gemeente Zuidplas bedraagt 1.706.000 m².

Per inwoner is gemiddeld 41,6 m² groen beschikbaar. Hiervan ligt 27 m² binnen de bebouwde kom. Uit een landelijke benchmark met groengegevens van 70 gemeenten¹ blijkt dat de hoeveelheid groen binnen de kernen in Zuidplas met 27 m² relatief gering is tegenover 49 m² landelijk.

Er bestaat geen vastgestelde norm voor de hoeveelheid groen per inwoner of per woning. Wel wordt in de Nota Ruimte (VROM, 2006) een richtgetal van 75 m² groen per woning genoemd. Dit komt voor de gemeente Zuidplas overeen met 30,5 m² per inwoner.

De geringe hoeveelheid groen is aanleiding om de aandacht vooral te richten op de kwaliteit van het groen, zie ook de volgende pagina.

Onderstaand tabel geeft een overzicht van alle groen in de dorpen. Het dorpsgroen betreft de beplantingsvakken en grasvlakken binnen de bebouwde kom. De bomen en het groen op sportcomplexen en begraafplaatsen vallen buiten het kader van dit plan. Dit geldt ook voor bermen en watergangen buiten de dorpsgrenzen.

Binnen de kernen wordt verder onderscheid gemaakt in gebiedstypen met verschillende doelstellingen en mogelijkheden, zoals centrum, woongebied, bedrijventerreinen.

	Moerkapelle	Moordrecht	Nieuwerkerk	Zevenhuizen	Totaal
Heesters/botanische rozen	11.979	38.020	72.671	28.454	151.123
Bodembedekkende heesters	4.374	6.433	37.204	7.003	55.014
Rozen	157	1.855	1.389	94	3.495
Vaste planten	331	1.469	9.216	1.397	12.412
Hagen	3.365	7.360	41.433	22.259	74.417
Bosplantsoen	5.774	9.338	144.603	30.233	189.948
Oevervegetatie	-	2.975	9.856	553	13.384
Gazon	19.545	78.027	226.002	83.805	407.380
Totaal	45.525	145.476	542.375	173.797	907.173

Tabel: hoeveelheid en samenstelling van het dorpsgroen (m²)

¹ Benchmark Beheer Openbare Ruimte 2015, Antea Group

Kwaliteit

Beeldkwaliteit is een indicatie van hoe het groen beleefd wordt, met name de kwaliteit die door beheer en onderhoud wordt beïnvloed. Beeldkwaliteit wordt uitgedrukt in de schaal van de CROW, die loopt van A+ (zeer hoge kwaliteit) via A, B en C naar D (zeer lage kwaliteit). De gemeente Zuidplas heeft in maart 2012 als ambitieniveau C-kwaliteit vastgesteld. Met de vaststelling van het IBOR-plan in 2015 is deze ambitie voor groen bijgesteld tot B-kwaliteit voor centrum en woongebieden. Het niveau B zien wij als een ‘basiskwaliteit’ voor groen en wordt wel omschreven in termen als ‘het kan er mee door’, maar is uiteindelijk wel ‘voldoende’.

Een beschrijving van de kwaliteitsniveaus A, B en C, met een korte toelichting en referentiebeelden, is weergegeven in bijlage 2.

Uit een quick scan in het kader van het IBOR-plan blijkt dat de gemiddelde beeldkwaliteit niveau B is, met afwijkingen richting C voor met name het gazon (meting januari 2015).

Kwaliteitsniveau		A+	A	B	C	D
Groen	overgroei beplanting langs gras / verh.					
	kale plekken beplanting					
	staat boom					
	onkruid in beplanting en boomspiegels					
	graslengte gazon					

Tabel: beheerkwaliteit groen op basis van quick scan

Tot zover de conclusies uit IBOR-plan en Groenbeheerplan.

In de afgelopen jaren is de kwaliteit van de openbare ruimte ook gemeten door middel van schouwrondes. Uit de schouwresultaten blijkt het eindoordeel voor beplanting en hagen het kwaliteitsniveau C te zijn. Weliswaar behaalt een groot deel het kwaliteitsniveau B, maar het aandeel dat lager is beoordeeld is dermate groot dat het eindoordeel een C is. Ook voor gazon blijft het niveau steken op C.

Met ingang van 2016 is ruim € 300.000 aan de budgetten toegevoegd om alle onderdelen in de dorpen op te trekken naar het basisniveau B. De kwaliteit van het groen ligt nu grotendeels op niveau B, maar niet overal wordt de bestuurlijk vastgestelde ambitie gehaald – het kost tijd om deze aanpassingen tot stand te brengen. De inzet is om alle onderdelen die voorheen C scoorden zo spoedig mogelijk naar niveau B te brengen.

Inwoners

Uit het IBOR-plan blijkt dat de inwoners het onderhoud van groen uiteenlopend beoordelen. Waar tijdens inspiratieavonden in 2015 veel deelnemers aan een ‘wijkspel’ het kwaliteitsniveau voor onkruid in beplanting op een hoger plan willen trekken, zijn er ook die vinden dat het wat minder kan. Over het algemeen ervaren de inwoners een teruggang in de onderhoudskwaliteit. Een enquête in het kader van het IBOR-plan laat eveneens zien dat onkruid in groen als een ergernis wordt ervaren. De grootste ergernissen in de directe woonomgeving zijn echter vooral hondenpoep en afval op straat en in het groen.

Sociaal

In het IBOR-plan komt naar voren – ook op basis van het hiervoor genoemde wijkspel – dat veel inwoners bereid zijn actief bij te dragen in het onderhoud van het groen. Per dorp blijken de inwoners overigens verschillende houdingen tegenover het groen aan te nemen. In Moerkapelle

en Moordrecht zijn inwoners meer bereid om de handen uit de mouwen te steken, in de andere kernen is dit minder en alleen voor bepaalde thema's, zoals zwerfafval opruimen.

Uit de enquête in het kader van het IBOR-plan blijkt dat dat er in alle vier dorpen inwoners zijn die willen participeren in de openbare ruimte. De gemeente kan hierin een stimulerende rol spelen door te faciliteren, door het leveren van plantmaterialen, gereedschappen, een oplossing voor het afval of budget.

Momenteel is de gemeente bezig met onderzoek naar mogelijkheden om de sociale betrokkenheid te vergroten. Aan de hand van een leefstijlenkaart wordt inzicht verkregen in de sociale structuur van de buurten in elk dorp. De combinatie van de culturele en sociale aspecten met de stedenbouwkundige opzet biedt aanknopingspunten om bepaalde inwonersgroepen actief te benaderen. Kleuren voor elk van deze groepen geven input voor welke groepen we actief kunnen benaderen.

In Zevenhuizen loopt momenteel een experiment om bewonersbetrokkenheid te stimuleren door middel van een digitaal platform. Binnen dit platform kunnen inwoners door middel van sociale media reageren. De reacties komen terecht bij het dorpspanel. Op deze manier hebben de inwoners meer directe invloed op de ontwikkelingen in de wijk.

Economisch

Financiële waarde

Het groen in de dorpen vertegenwoordigt een vervangingswaarde van ca € 20 – 25 miljoen. Voor het jaar 2016 bedraagt het budget voor onderhoud € 1,9 miljoen.

Baten van groen

Uit onderzoek blijkt dat groen een positief economisch effect heeft.

De baten komen vooralsnog niet tot uiting in de begroting voor het onderhoud van openbaar groen, maar op het schaalniveau van de gemeente Zuidplas kan er rekening mee worden gehouden dat groen een positieve bijdrage heeft op gezondheidswaarde, milieuwaarde, sociale waarde en economische waarde, zoals verwoord in het Groenbeheerplan.

Concreet komen de baten van groen tot uiting in lagere ziektekosten, vermindering van de kosten voor milieumaatregelen in verband met geluidsreductie, vervuiling, wateroverlast (klimaatadaptie), lagere kosten voor maatschappelijk activiteiten (sociale veiligheid), een hogere waarde van woningen in de nabijheid van groen, en dergelijke.

Uitvoering groenonderhoud

Het beheer en onderhoud van het dorpsgroen wordt uitgevoerd door verschillende instanties. Het bulkwerk, zoals maaien, schoffelen en snoeien is uitbesteed aan aannemersbedrijven. Per 2017 wordt dit werk uitgezet in een integraal UAVgc-contract, met een opdeling in percelen, per kern, om gebiedsgericht werken mogelijk te maken. Hiermee wordt invulling gegeven aan de wens om regiegemeente te zijn.

Voor serviceonderhoud wordt personeel van de eigen dienst ingezet. Deze keuze is gemaakt om de eigendienst zichtbaar in de wijken aanwezig te laten zijn en hiermee herkenning op te roepen bij onze inwoners. De buitendienst heeft als speerpunt snel en accuraat meldingen op te lossen en af te handelen.

3 Wat willen we

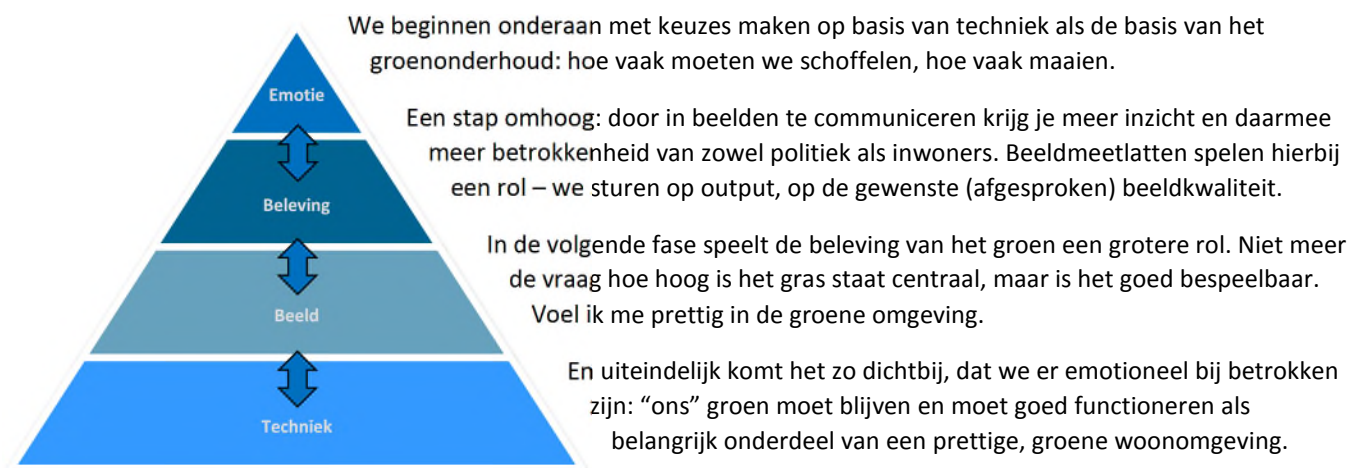
In dit hoofdstuk stellen we enkele algemene beheerbegrippen aan de orde (paragraaf 3.1: waarom beheren we). Vervolgens gaan we in op de essentie van dit hoofdstuk: wat willen we met het dorpsgroen (paragraaf 3.2). Tenslotte brengen we in beeld hoe betrokkenen, van bestuurder tot uitvoerende, hun aandeel hebben in het beheer (paragraaf 3.3: beheer is een proces).

3.1 Waarom beheren we

Samenwerken

Voor de instandhouding van het dorpsgroen is betrokkenheid van inwoners meer en meer van belang. De ambitie die we hebben voor het openbare gebied, de keuzes die we daarin maken, hebben we in het verleden altijd overgelaten aan de politiek. Maar in economisch mindere tijden zijn deze keuzes lastiger te maken, want sommige keuzes gaan pijn doen. Daarmee is het beheer van de groene openbare ruimte niet meer een technische aangelegenheid, ook emotie gaat een rol spelen. Het beheer dient vanuit beleving en emotie vormgegeven te worden. Tijd voor de inwoners om mee te beslissen.

Onderstaande figuur laat de verbanden zien. Het doel is om te groeien naar de top van de figuur.

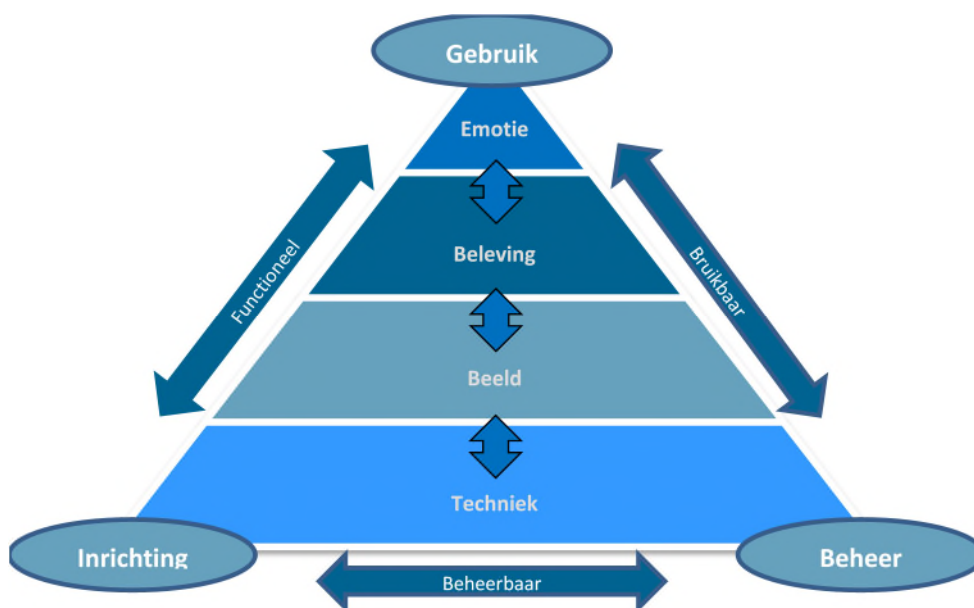
Functionerend groen

Er zijn meer belangen. Niet alleen inwoners, ook bezoekers, het bedrijfsleven, iedereen heeft belang bij een groene omgeving waar het aangenaam is te vertoeven. Er worden specifieke eisen gesteld aan het groen door schoolkinderen, verkeersdeelnemers, hondenbezitters, jongeren, ouderen. En ook de natuur moet reële kansen krijgen om te ontwikkelen. Kortom de groene buitenruimte moet functioneren, het groen moet voldoen aan de functies die eraan zijn toegekend.

We hebben daarmee te maken met drie aspecten die de functionaliteit en de kwaliteit van de groene buitenruimte bepalen:

- Inrichting: vormgeving en materiaalgebruik, waarbij we rekening houden met identiteit, bereikbaarheid, (sociale) veiligheid, duurzaamheid, bruikbaarheid, onderhoudbaarheid
- Beheer: het geheel aan maatregelen gericht op de instandhouding en ontwikkeling van de groene buitenruimte; het groenbeheer heeft betrekking op de netheid, de technische staat en veiligheidsaspecten van het groen (schoon – heel – veilig)
- Gebruik: het voldoen aan maatschappelijke, sociale en ecologische doelstellingen: biedt het gebruiksgemak, veiligheid, comfort, draagt het bij aan een duurzame wereld. Ofwel: kún je het gebruiken en wórdt het ook goed gebruikt.

Deze drie aspecten beïnvloeden elkaar onderling: is de inrichting niet goed, dan is het lastig te onderhouden, bij verkeerd gebruik zal je de inrichting moeten aanpassen, gebrekkig onderhoud belemmert het gebruik, enz.

Zichtbaar in bovenstaand schema is dat beheer, inrichting en gebruik elkaar onderling beïnvloeden. Zichtbaar is ook dat het gebruik en de betrokkenheid van de inwoner (emotie) dicht bij elkaar staan.

Dit plan beoogt te sturen op inrichting en beheer om een optimaal gebruik mogelijk te maken. Door ons bewust te zijn van de onderlinge samenhang, zijn we in staat keuzes te maken in het beheer van de openbare ruimte die optimaal aansluiten bij de verwachtingen van onze inwoners en gebruikers van de openbare ruimte.

3.2 Wat willen we met het dorpsgroen

De gemeente is er, als beheerder, alles aan gelegen om de beheercyclus zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. Een duurzame en planmatige aanpak door deze participatief en professioneel vorm te geven. De strategie hiervoor beschrijven we in dit Uitvoeringsplan dorpsgroen. Daarvoor kijken we naar de eerder beschreven visie, ofwel de doelen die er aan het groen zijn gesteld in het Groenbeheerplan. Het hoofddoel: een goed woon- en leefklimaat in de dorpen, bereiken we door meer differentiatie in groentype aan te brengen en zo identiteit te creëren/vergroten. Een randvoorwaarde (en doe!!) daarbij is dat het groen duurzaam moet zijn, zowel in de betekenis

dat het langdurig in stand gehouden wordt, als dat het bijdraagt aan ecologische ontwikkeling en een toekomstbestendige leefomgeving.

Het beheer kent, binnen financieel-economische kaders, een fysieke, een sociale en een ecologische component. Dit sluit aan bij de bekende pijlers voor een duurzame samenleving: people, planet en profit², zoals aangegeven in het groenbeheerplan.

Voor het dorpsgroen vertalen we dit naar de volgende drie doelen:

Profit - het dorpsgroen is functioneel, bruikbaar en duidelijk

We willen dat het groen – om bij te dragen aan een goed woon- en leefklimaat – zijn functies optimaal vervult. Dat betekent o.a. benadrukken en ontwikkelen van de identiteit van elk dorp, met aandacht voor cultuurhistorie, sfeer, beleving. Het betekent ook dat het groen bruikbaar is en uitnodigt tot gebruik: groen om te recreëren, als verkeersbegeleiding, voor beschutting, etc. Daarbij moet ook duidelijk zijn waarvoor het groen gebruikt kan worden (is het om te voetballen of om te parkeren). We houden het groen op een efficiënte manier in stand binnen reële financiële kaders.

Waar dit realistisch is vormen we groen om naar goedkoper te beheren groentypen, waarbij ruimtelijke kwaliteit en beleving centraal blijven staan.

Onderstaand overzicht geeft een globale indicatie van de besparingen bij een mogelijke variant van omvorming.

	kengetal beheer	huidig aandeel	m2=prijs	aandeel na omvorming	m2=prijs
Heesters/botanische rozen	€ 2,25	16,7%		9,5%	
Bodembedekkende heesters	€ 1,63	6,1%		5,0%	
Rozen	€ 6,81	0,4%		0,0%	
Vaste planten	€ 6,68	1,4%		4,0%	
Hagen	€ 6,42	8,2%		5,0%	
Bosplantsoen	€ 0,62	20,9%		20,0%	
Oevervegetatie	€ 0,16	1,5%		1,5%	
Gazon	€ 0,53	44,9%		53,0%	
Aandeel zelfbeheer		0,0%		2,0%	
Totaal		100,0%	€ 1,49	100,0%	€ 1,29

Bij deze omvorming ten gunste van gras (gazon) gaat de gemiddelde prijs voor onderhoud van het dorpsgroen omlaag van € 1,49 per m2 per jaar naar 1,29 per m2 per jaar, ofwel een besparing van € 0,20 per m2 openbaar groen.

² De P staat voor Profit of economische winst, maar tijdens de wereldtop over duurzame ontwikkeling te Johannesburg in 2002 is de P veranderd in Prosperity = maatschappelijke winst).

In groenstructuurplannen zal de omvorming verder worden uitgewerkt en zal per dorp de haalbaarheid worden beoordeeld.

People - het dorpsgroen is een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Voor het groen in de directe woonomgeving geldt: inwoners weten wat er speelt. Zij hebben er belang bij dat het er goed bijligt, dat het niet vervuild raakt of vernield wordt door 'vandalen'. Ze hebben er belang bij dat er goede routes in de buurt zijn om de hond uit te laten³, dat er veilige speelplekken zijn voor de jongste kinderen, trapveldjes voor de wat oudere kinderen. Om kinderen met de natuur te laten kennismaken, educatief en spelenderwijs, is groen van groot belang. Voor veel mensen is groen ook bij uitstek een ontmoetingsplek en daarmee een basis voor de sociale samenhang van dorp, buurt of straat. Wat ligt er dan meer voor de hand dan dat inwoners zich ook verantwoordelijk opstellen voor de instandhouding van het groen. Door mee te denken, door mee te werken, door mee te beslissen in het eigen dorp (zelfbeheer).

De aandacht wordt gevestigd op het aandeel zelfbeheer, waarvoor we een streefwaarde hanteren van 2% van het totale areaal (zie de tabel op de vorige pagina). Dit is landelijk gezien ambitieus, maar mogelijk. Zuidplas wil in dit opzicht een koploper zijn.

De P van People behelst daarnaast ook aspecten als arbeidsparticipatie (via Social Return on Investment biedt de gemeente werklozen en andere kansarmen in de samenleving de gelegenheid een zinvol bijdrage te leveren).

Planet - het dorpsgroen biedt kansen voor de natuur.

Groen vervult als biotoop voor veel planten- en diersoorten een belangrijke rol. Deze ecologische functie komt tot uiting in broedgelegenheid, foerageergebied, verplaatsing (stepping stones), behoud van soorten. Bermen en watergangen vormen verbindingen in de landelijke ecologische structuren, maar ook het dorpsgroen en de bomen maken hier deel van uit. Wij willen de ecologische potenties benutten en de natuur de kans geven zich te ontwikkelen. Daartoe passen we gevarieerd groen toe (biodiversiteit) en maken we gebruik van plantensoorten die passen bij de grondslag. Zo voorkomen we ziekten en plagen en bieden we kansen voor vogels, vlinders, bijen en andere dieren.

Ecologisch waardevol groen heeft overigens een directe relatie met het sociale domein, denk aan educatie en recreatie of gewoon genieten van de natuur. Bijvoorbeeld door routes voor langzaam verkeer te plannen in de groene hoofdstructuur.

Vanuit het ecologisch perspectief dienen zich in en rond de dorpen kansen aan in de vorm van bijenroutes (beplantingen en bermen met insectvriendelijke vaste planten), kleinschalige natuurelementen, e.d. In de dorpen benutten we deze kansen door meer vaste planten aan te brengen – zie bijlage 5. Dit is niet alleen ecologisch van groot belang (bijenroutes in de dorpen brengen, toename van biodiversiteit), maar draagt ook bij aan de beleving en de waardering van de inwoners.

De ecologische bijdrage van het groen komt tenslotte tot uiting in het beheerproces: door gifvrij onderhoud, inzet van materieel gericht op CO2-reductie en hergebruik van groenafval (afval = grondstof).

---

³ Zie bijlage 8 voor het hondenbeleid van de gemeente Zuidplas

3.3 Beheer is een proces

De openbare ruimte is van ons allemaal. We hebben wel bepaalde taken gedelegeerd. De politiek geeft namens ons de hoofdlijnen aan, (groen-)medewerkers voeren namens ons het dagelijks onderhoud uit. Wat we willen en hoe we dat bereiken met alle stappen daartussen is dit een cyclisch proces. Door dit proces te beschrijven bereiken we dat we planmatig en efficiënt kunnen beheren.

Onze missie voor het dorpsgroen: Openbaar groen – samen doen!

De groenbeheervisie van de gemeente, is als volgt verwoord in het Groenbeheerplan:

Het openbaar groen in Zuidplas draagt bij aan het dorps karakter en zorgt voor een prettige leefomgeving. Dit wordt gerealiseerd door het groen afwisselend toe te passen bij (her)inrichting en differentiatie toe te passen in het beheer, waardoor de herkenbaarheid van het landschap en van de wijken wordt vergroot. Groene structuren zijn belangrijke dragers van de waarden: ecologie, recreatie en cultuurhistorie. Het groen wordt op een duurzame en ecologische verantwoorde wijze beheerd zonder afbreuk te doen aan de beheerbaarheid.

De visie moet uiteindelijk resulteren in de fysieke uitvoering: het planten en snoeien van heesters en het maaien van gazons. Dit proces, om te komen van visie naar uitvoering, is gevisualiseerd in nevenstaand model.

Om van visie, ofwel de *ambitie* van de gemeente, tot uitvoering te komen geeft voorliggend Uitvoeringsplan dorpsgroen (*plan*) de strategie weer, een praktische en noodzakelijke tussenstap voor het *contract* dat de gemeente aangaat met de uitvoerende partij. Door de resultaten te *meten* en te rapporteren aan het bestuur (*review*) kan de gemeente haar ambitie evalueren en zo nodig bijstellen.

Model beheercyclus

Het beheerproces waarmee we de openbare ruimte (de assets) op de beschreven wijze duurzaam in stand houden benoemen we kortweg als assetmanagement.

4 Hoe bereiken we dat

In dit hoofdstuk gaan we nader in op het beheerproces. Van ambitie naar maatregelen in de vorm van assetmanagement. We doen dit aan de hand van het beheermodel zoals weergegeven in par. 3.3. Dit helpt ons uiteindelijk om het beheer, de inrichting en het gebruik zodanig in evenwicht te brengen dat de missie (openbaar groen, samen doen!) zichtbaar en voelbaar buiten aanwezig is.

4.1 Ambitie

De gemeenteraad bepaalt als asset-owner de ambitie. De ambitie is vastgelegd in de Perspectiefnota, waarbij als doelstelling is geformuleerd: het in stand houden van een prettige leefomgeving. Daarbij vervullen duurzaamheid, participatie en differentiatie een steeds grotere rol.

Speerpunten zijn: integraal, gebiedsgericht en participatief (de inwoner centraal). Dit bereiken we door efficiënte uitvoering van de gemeentelijke taken (professioneel beheerproces).

De Ambities zijn nader vastgelegd in het Groenbeheerplan volgens de getrokken Beleidslijnen (optimaal faciliteren en stimuleren van zelfbeheer). De ambities betreffen inrichting (groene structuren, cultuurhistorie, herkenbaarheid, diversiteit), beheer (duurzaamheid en kwaliteit), communicatie en participatie (waaronder ook actieve arbeidsparticipatie) en ecologie en milieu (natuurlijke processen centraal; ecologische verbindingzones, duurzaam inkopen, vermijden van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen).

De gemeenteraad stuurt op outcome, prestaties, risico's en maatschappelijk effect.

4.2 Plan

Het vertalen van de bestuurlijke ambitie naar diverse plannen is een verantwoordelijkheid van de vakafdeling als assetmanager. Als uitwerking van het IBOR-plan zijn dit onder andere een groenbeheerplan, een wegenbeheerplan en een waterbeheerplan (sturen op beeldkwaliteit).

Daarnaast zijn specifieke plannen opgesteld voor de integrale aanpak van zwerfafval (afvalfonds), voor een integrale afweging van de plaatsing van afvalbakken (zie bijlage 6 Structurele aanpak zwerfafval en bijlage 7 Plaatsingscriteria afvalbakken), voor honden in de openbare ruimte (zie bijlage 8 Hondenbeleid), voor het onderhouden van meubilair (richtlijnen).

Als basis voor deze plannen en voor beheer in het algemeen is een actueel en compleet beheersysteem een vereiste. Het beheersysteem is gekoppeld aan de Basiskaart grootschalige topografie (BGT).

De assetmanager stemt integraal af met inwoners en derden, werkt wijkgericht (van gevel tot gevel) bij herinrichting.

Beperkte en beheersbare beplantingstoepassingen zijn vastgelegd in Staalkaarten en standaardlijsten (chemie vrij beheer). Zie hiervoor de bijlagen 3: "Plantlijsten" en 4: "Opzet plantschema's".

Bij reconstructies en aanleg van nieuwe gebieden toetst de assetmanager het ontwerp op beheeraspecten (beheertoets). Vanuit het concept 'beheerbewust ontwerpen' ligt hier een directe link met de LIOR 2013.

Daarnaast werken we vanuit het concept 'ontwerpbewust beheren': bij uit te voeren onderhoud wordt getoetst of dit past bij de visie van de ontwerper (denk aan eindbeelden bosplantsoen).

In het beheer en onderhoud is de functionele, duurzame instandhouding van het groen leidend: uitgaand van geschikte plaatselijke omstandigheden is de uitvoering van onderhoudsmaatregelen erop gericht dat het groen de maximale levensduur behaalt. De benodigde maatregelen (cyclisch onderhoud) hangen samen met het gekozen kwaliteitsniveau en worden planmatig uitgevoerd. Dagelijks onderhoud betreft de netheid, hierbij gaat het om de beleving van de openbare ruimte. Zwerfafval, hondenpoep, onkruid op het gewenste niveau.

We maken zoveel mogelijk gebruik van natuurlijke processen: beplanting passend bij de ondergrond, onkruidbestrijding voorkomen door goed gesloten beplanting, aandacht voor ecologie door het toepassen van vlinder- en bijenplanten, aandacht voor het belang van bomen en bosschages, gefaseerd maaien. Op basis van deze uitgangspunten is een standaard plantlijst samengesteld, zie bijlage 3.

Bij aanbrengen van beplanting hanteren we de uitgangspunten van de Methode Ruyten (integrale beplanting).

Deze plannen implementeren we samen met onze inwoners. Het beheer van het dorpsgroen zien we als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente en inwoners: samen actief in de buitenruimte. Om dit te bereiken zullen we inwoners faciliteren en stimuleren. Naast de gemeentepagina in de gedrukte pers maken we gebruik van facebook, twitter-'spreekuur', internetpagina's, e.d. om mogelijkheden actief uit te dragen. We zoeken elkaar op door middel van wijkspreekuren, burgerschouw, enz.

We organiseren samen met de aannemers en/ of onze eigen buitendienst activiteiten voor inwoners algemeen en specifiek voor scholen, bedrijven, verzorgingstehuizen, wijken, enz. Allerlei lokale activiteiten zoals burendag, natuurwerkdag, Nederland schoon-dag worden gefaciliteerd i.s.m. aannemers die voor Zuidplas werken of met onze eigen buitendienst.

4.3 Contract

Voor de fysieke uitvoering van werkzaamheden verstrekt de gemeente opdracht aan de aannemer. Deze is daarmee verantwoordelijk als asset-provider.

Het contract waarin de opdracht is beschreven is gericht op innovatie en een output-gestuurde werkwijze. Inwoners, markt en overheid gaan een partnerschap aan.

Participatie dient laagdrempelig te zijn: in eerste instantie geen contracten met inwoners, maar vooral veel mens-tot-menscontact, korte lijntjes, mondelinge afspraken. We maken hierbij gebruik van moderne technieken en instrumenten: online meldingen, sociale media, communities website, alles met het doel om te leren van elkaar. We leggen de gebieden waarover we afspraken met inwoners maken vast in het beheersysteem. Het kaartbeeld is voor het publiek ontsloten via de internetwebsite "Participatiekaart.nl". Verder maken we gebruik van de ervaringen in het pilotproject "Zevenhuizen leeft" (www.zevenhuizenleeft.nl).

Voor complexere projecten (grotere oppervlakten) worden wel afspraken gemaakt, in de vorm van contracten of overeenkomsten, zie bijlage 9: Spelregels adoptiegroen.

Het contract is integraal (dat wil zeggen al het dagelijks onderhoud van de openbare ruimte is opgenomen in één contract), gebiedsgericht (het contract omvat vier percelen, namelijk per dorp) en participatief (samenwerken met inwoners, bedrijven, verenigingen en aannemer; de buitendienst van de gemeente is daarbij specifiek gericht op service en contact inwoners, het bulkwerk is voor de aannemer).

Meldingen worden accuraat afgehandeld en vervolgens vindt terugkoppeling plaats.

Bij opdrachtverstrekking aan aannemers wordt ingezet op Social Return in investment (SROI) in combinatie met verbonden partij: Promen. De buitendienst levert service op basis van interne opdrachten. Deze interne opdrachten zorgen voor planmatig werken door de buitendienst en een heldere rolafbakening ten opzichte van het werk dat uitgevoerd wordt door de aannemers.

Voor het meten van de prestaties stelt de gemeente KPI's (kritische prestatie-indicatoren) op voor duurzaamheid, service en kwaliteit.

4.4 Toezicht

Toezicht is vanouds een rol die de gemeente op zich neemt, maar in toenemende mate zal deze taak bij de verantwoordelijkheid asset-provider, de aannemer, worden gelegd. De gemeente groeit naar een regierol, de opdrachtnemer (de aannemer) moet aantonen dat hij de in het contract afgesproken kwaliteit gehaald heeft. Dit geldt ook voor onze buitendienst. Iedere maand wordt gemonitord of de werkzaamheden die de buitendienst uitvoert conform de afgesproken kwaliteitseisen uitgevoerd zijn.

Aanvullend hierop maakt de gemeente gebruik van monitoringresultaten (zie par. 4.5) om de aannemer – op een hoger abstractieniveau – te controleren.

Tot het voeren van toezicht behoort in feite ook het onderhouden van contacten met inwoners, zeker als er sprake is van zelfwerkzaamheid. Hierin zijn gemeente en inwoners partners.

4.5 Meten

Meten van de kwaliteit van de openbare ruimte is een verantwoordelijkheid van de vakafdeling als assetmanager.

De gemeente meet met enige regelmaat (maandelijks) of de ambitie wordt behaald (zie bijlage 10), stuurt hier zo nodig op. Bij deze metingen worden inwoners zoveel mogelijk betrokken, met als doel betrokkenheid te verkrijgen en om beleving meetbaar te maken. Bij groenonderhoud geldt dat met name kortcyclische maatregelen zoals schoffelen en maaien op korte termijn beïnvloedbaar zijn. Door regelmatig te meten kun je tijdig bijsturen (monitoring = meten en zo nodig bijsturen). Voor de metingen stelt de gemeente een monitoringsplan op. De resultaten van de metingen worden ook gebruikt om de aannemer te controleren.

4.6 Review

De gemeenteraad wordt jaarlijks geïnformeerd over de prestaties en de voortgang. De raad is hierin als asset-owner verantwoordelijk.

In de jaarrekening wordt een evaluatie van de beheerresultaten opgenomen. Dit betekent dat leerervaringen worden benoemd met uitgangspunten voor eventuele herijking van de doelen.

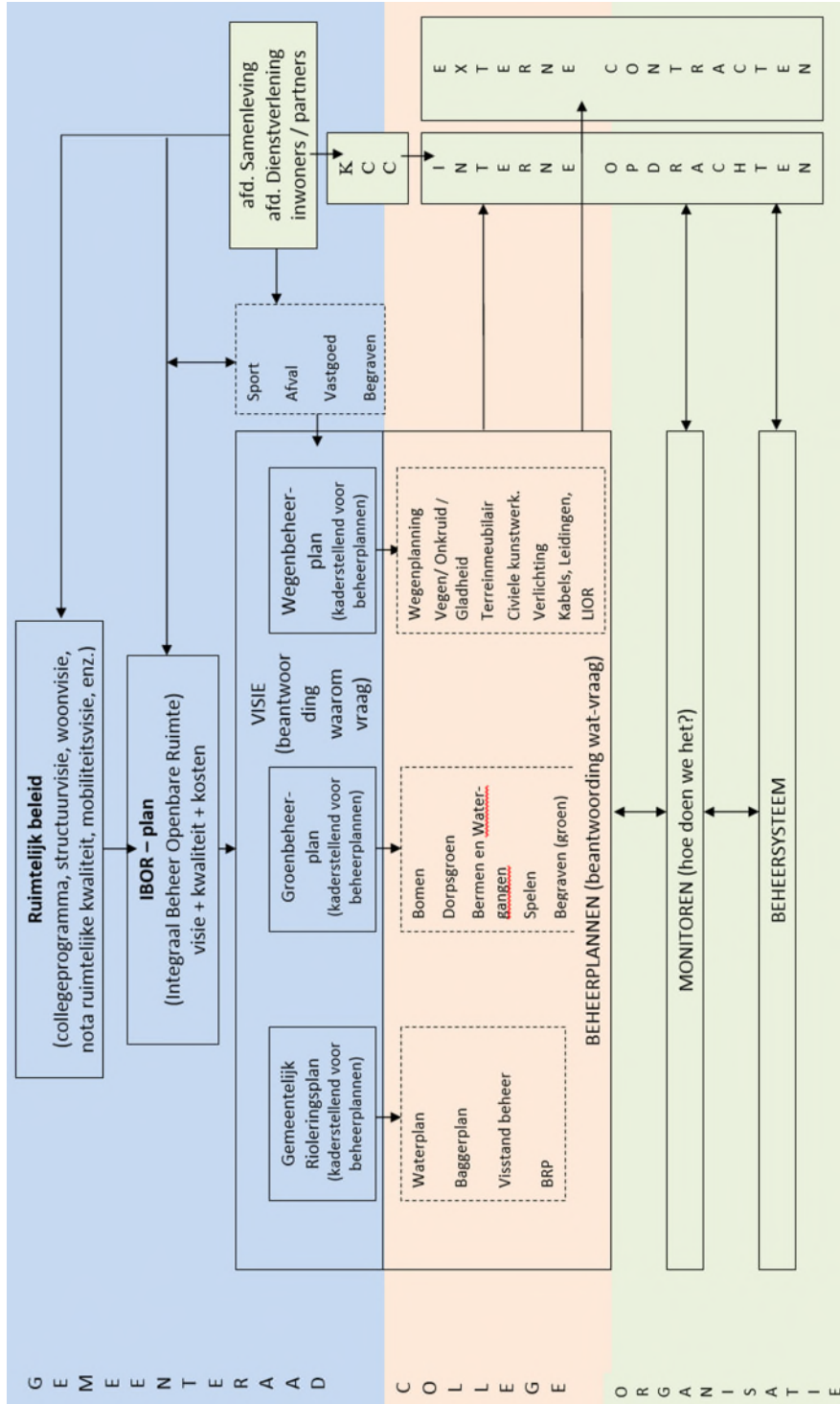
De mate van tevredenheid van de inwoners komt naar voren in het IBOR-plan dat eenmaal per twee jaar wordt vastgesteld, dit geldt ook voor de resultaten van de communities, zo nodig met gebruikmaking van andere bronnen (leefstijlenkaart / communities in dorpen / Participatiekaart.nl).

Areaaluitbreidingen worden eenmaal per twee jaar meegenomen in het opnieuw vaststellen van het IBOR-plan, alsook herijking van de begroting.

**Bijlage 1 Overzicht planvorming beheer
openbare ruimte**

Bijlage 1 Overzicht planvorming beheer openbare ruimte

Bijlage 2 Kwaliteitskaarten

Bijlage 2 Kwaliteitskaarten

A-kwaliteit

TOELICHTING AMBITIENIVEAU

De openbare buitenruimte is schoon en netjes onderhouden. De staat van de verharding, het groen en overige voorzieningen zien er goed en verzorgd uit. Er is af en toe zwerfvuil en onkruid in de plantvakken en op de verharding aanwezig. De buitenruimte is functioneel, en voldoet aan de wensen van de gebruikers.

Kernwoorden: *netjes, verzorgd, functioneel, overzichtelijk*

UITGANGSPUNTEN

Schoon

- Af en toe zwerfvuil
- Schoon meubilair
- Af en toe veegvuil
- Af en toe onkruid op verharding en in groen

Heel

- Materialen hebben verzorgde uitstraling
- Meubilair is heel en heeft incidenteel deuken/krassen
- Verharding is heel
- Groen vertoont incidenteel kale plekken en schade aan bomen

Veilig

- Veilige verkeerssituaties
- Straten met voldoende openbare verlichting
- Geen overhangend groen

B-kwaliteit

TOELICHTING AMBITIENIVEAU

Het beheer en onderhoud zorgt ervoor dat de openbare ruimte functioneel voldoet en een redelijk nette uitstraling heeft. De voorzieningen zijn in voldoende staat en zwerfvuil en onkruid zijn in bepaalde mate aanwezig. Schade aan groen, verharding en meubilair komt voor maar heeft geen invloed op de veiligheid. De belevingswaarde voor gebruikers is gemiddeld.

A+

A

B

C

D

Kernwoorden: *redelijk netjes, functioneel, instandhouding, matige belevingswaarde*

UITGANGSPUNTEN

Schoon

- Hier en daar zwerfvuil
- Functioneel meubilair
- In enige mate veegvuil
- Hier en daar onkruid op verharding en in groen

Heel

- Materialen zijn functioneel
- Meubilair is heel en functioneel
- Minimale schade aan verharding
- Groenvakken en bomen vertonen soms lichte schade

Veilig

- Veilige verkeerssituaties
- Straten met acceptabele openbare verlichting
- Incidenteel overhangend groen

C-kwaliteit

TOELICHTING AMBITIENIVEAU

De openbare buitenruimte vertoont een minder verzorgd beeld. Zwerfvuil en onkruidgroei behoren deels tot het beeld. Voorzieningen, groen en verhardingen vertonen meer schade en verliezen incidenteel hun functionaliteit. De belevingswaarde is laag, omdat de buitenruimte een sobere uitstraling heeft.

A+

A

B

C

D

Kernwoorden: functioneel, instandhouding, waarborging veiligheid, sobere uitstraling

UITGANGSPUNTEN

Schoon

- Zwerfvuil aanwezig
- Functioneel meubilair
- Veegvuil is aanwezig
- Onkruid op verharding en in groen is aanwezig

Heel

- Materialen zijn functioneel
- Meubilair is grotendeels heel en functioneel
- Hier en daar schade aan verharding
- Groen toont hier en daar schade

Veilig

- Veilige verkeerssituaties
- Straten met acceptabele openbare verlichting
- Overhangend groen is aanwezig

Bijlage 3 Plantlijsten

Sortimentslijst heesters Gemeente Zuidplas

afk.	groen- st/m2 bijwend eco	1- dopstern	2- woonwijk	3- bedrijfsventerrein	4- begraafplaats	5- buitengebied	Zoet- bestendig	soort	nederlandse naam	hoogte kleur	bloeitijd	bijzonderheden	kwaliteits- afk. met 4,5 tek tenzij anders vermeld	opmerking	
							Keuze in gebied								
Sierheesters hoog 1,0-3,0m															
AroarBr	3	x	1	2	3	4	x	Aronia arbutifolia 'Brilliant'	Appelbes	1,5 m wit	april-mei	helderrode bes	50-60 struik		
AugJava	2	x	1	2	3	4		Aucuba japonica 'Variegata'	Bonte Broodboom	3,0 m		bont blad	40-50 struik C5	afschermend groen	
Budal	2	x	1	2	3	4		Buddleja alternifolia	Vlinderstruik	3,0 m	juni	trekt vlinders aan	40-50 struik C5	afschermend groen	
BuddaBuV	4	x	1	2	3	4		Buddleja davidii 'Buzz Violet'	Vlinderstruik	1,0 m violet	juni-aug	trekt vlinders aan	30-40 C3		
BuddaNaB	3	x	1	2	3	4		Buddleja davidii 'Nanho Blue'	Vlinderstruik	1,5 m paarsblauw	juli-okt	trekt vlinders aan	60-80 C3-4-5 tak	of als solitair / 3 bijelkaar	
DeuhySTF	3	x	1	2	3	4		Deutzia hybrida 'Strawberry Fields'	Bruidsbloem	1,5 m donkerroze	april-mei	rijkbloeiend	40-50 struik		
DeusePr	2	x	1	2	3	4		Deutzia scabra 'Pena'	Bruidsbloem	2,5 m wit	mei-juni	rijkbloeiend	40-50 struik C2	afschermend groen	
DieseBu	6	x	1	2	3	4		Diervilla sessifolia 'Butterfly'	Diervilla	1,0 m geel	juni-aug	trekt vlinders aan	40-50 C1,5		
BlæhGrG	2	x	1	2	3	4	x	Elaeagnus ebbingei 'Green Glory'	Olijfwilg	2,0 m		zilverblad	60-80 kl jutegaas	afschermend groen	
ForinSp	2	x	1	2	3	4		Forsythia intermedia 'Spectabilis'	Chinees Klokje	3,0 m geel	maart-april	rijkbloeiend	60-80 kl jutegaas	afschermend groen	
Hydmalaw	4		1	2	3	4		Hydrangea macrophylla 'Lanarth White'	Hortensia	1,0 m wit	juli-aug	bolbloem	30-40 C2		
HydmalIB	4		1	2	3	4		Hydrangea macrophylla 'Nikko Blue'	Hortensia	1,5 m blauw	juni-sept	bolbloem	30-40 C2		
HydMaSi	4		1	2	3	4		Hydrangea macrophylla 'Sibilla'	Hortensia	1,0 m rood	juli-sept	bolbloem	30-40 C2		
IleaHeG	6		1	2	3	4		Ilea virginica 'Henry's Garnet'	Bloemwilg	1,0 m wit	juni	herfstkleur	40-50 C1,5	alleen klein plantbak	
KolampIC	2	x	1	2	3	4		Kolkwitzia amabilis 'Pink Cloud'	Koninginnenstruik	2,5 m rose	juni	herfstkleur	60-80 str kl jutegaas	afschermend groen	
PhibeE	3		1	2	3	4	x	Philadelphus 'Belle Etoile'	Boerenjasmin	1,5 m wit	mei		60-80 struik		
PhivI	2	x	1	2	3	4	x	Philadelphus 'Virginal'	Boerenjasmin	2,0 m wit	juni-juli		60-80 struik C5	afschermend groen	
PhofreR	2	x	1	2	3	4		Photinia x fraseri 'Red Robin'	Glansmispel	2,0 m wit	mei	bladkleur	60-80 kl jutegaas	afschermend groen	
PhycATIP	5		1	2	3	4	x	Physocarpus capitatus 'Tilden Park'	Blaasspireea	1,0 m cremewit	mei		40-50 struik	kan ook als (blok)haag	
Potfrkl	6		1	2	3	4	x	Potentilla fruticosa 'Klondike'	Ganzerik	1,0 m geel	mei-sept		30-40 C1,5		
PrulaAT	5	x	1	2	3	4		Prunus laurocerasus 'Athene'	Gewone laurierkers	1,5 m wit	mei + sept		40-50 kl jutegaas	kan ook als (blok)haag	
PrulaHé	2	x	1	2	3	4		Prunus laurocerasus 'Herbergii'	Gewone laurierkers	2,0 m wit	mei + sept		100-125 kl struik	afschermend groen	
SpibeTo	6		1	2	3	4	x	Spiraea betulifolia 'Tor'	Spirastruik	1,0 m wit	juni-sept		30-40 C1,5		
Spido	2	x	1	2	3	4		Spiraea douglasii	Spirastruik	2,5 m rose	mei-juni		40-50 struik C5	afschermend groen	
SpinHæS	7		1	2	3	4		Spiraea nipponica 'Halwards Silver'	Spirastruik	1,0 m wit	juni-sept		25-30 C1,5		
SpinSn	3		1	2	3	4		Spiraea nipponica 'Snowmound'	Spirastruik	1,5 m wit	juni		60-80 struik		
SyrmePa	2	x	1	2	3	4		Syringa meyeri 'Pallidin'	Dweilgeering	1,0 m rose	mei-juni		40-60 struik C5		
Vibda	6	x	1	2	3	4		Viburnum opulus	Sneeuwbal	1,0 m roze wit	mei-juni		30-40 C2		
VibnDaD	2	x	1	2	3	4		Viburnum nancydolphium 'Dart's Duke'	Sneeuwbal	2,5 m wit	sept-nov		40/60mkl	afschermend groen	

Sortimentslijst heesters Gemeente Zuidplas

afk.	groen- sl/m2 blijvend eco	1=doorkern 2=woonkern 3=bedrijventerrein 4=begraafplaats 5=uitengebied	Zout- bestendig eco	soort	nederlandse naam	hoogte	kleur	bloeitijd	bijzonderheden	kwantiteit	opmerking
Bosplantsoen											
Amela	x	3 4	x	Krentenboomplje	3,5 m	wit		april	herfskleur	80-100 3/4 tak 1+2	
Amel	x	3 4	x	Amelanchier lamarkii	3,5 m	wit		april	herfskleur	80-100 3/4 tak 1+2	
Aronia	x	3 4	x	Aronia melanocarpa	1,25 m	wit		mei-juni	rood, paars, blad	30-40 C1	
Corf	x	3 4	x	Cotoneaster franchetii	1,75 m	wit		juni	half-wintergroen + oranje	60-80 C3	
Eucou	x	3 4 5	x	Euonymus europaeus	4,0 m	groen		mei-juni	rozerode vruchten	60-80 C3	
Ligru	x	3 4 5	x	Ligustrum vulgare	2,0 m	wit		april	half-wintergroen	80-100 3-5 tak	
Prusp	x	3 4 5	x	Prunus spinosa	2,0 m	wit		maart-april	stekels - winterbloei	80-100 1-2 struik	
Rhafr	x	3 4 5	x	Rhamnus frangula	3,0 m	witgroen		mei-juni	roodzwarte bessen	80-100 3 tak	
Ribal	x	3 4 5	x	Ribes alpinum	1,75 m	geelgroen		juni		60-80 struik 1-2	
Rosru	x	3 4	x	Rosa rugosa	1,8 m	wit/paarsrood		juni-sept	botels	60-80 struik 1-2	
SalpuNa	x	3 5	x	Salix purpurea 'Nana'	1,0 m			april	grjsgroen blad	40-50 1+2	
Samra	x	3 5	x	Sambucus racemosa	1,75 m	geelgroen		april-mei	rode bessen	80-100 3 tak	
Vibop	x	3 5	x	Viburnum opulus	3,5 m	wit		mei-juni	rode bessen	80-100 3/4 tak 1+2	
Boomvormers in bosplantsoen											
Aveca	x	3 4 5	x	Veldsdoorn	15 m					250-300 veer	
Carbe	x	3 4 5	x	Acer campestre	20 m					200-250 veer	
Carbe	x	3 4 5	x	Carpinus betulus	20 m					250-300 veer	
Corav	x	2 4 5	x	Corylus avellana	15 m						
Fagvy	x	3 4 5	x	Fagus sylvatica	35 m				bruin blad - winterbeeld	250-300 veer	Kleindschap
Prupa	x	2 4 5	x	Prunus padus	12 m	wit		april	zwarte bessen	200-250 veer	
Heugplantsoen											
Aveca	x	1 2 4	x	Veldsdoorn						80-100 1-1	landelijke haag
Carbe	x	1 2 4	x	Acer campestre						80-100 1-1	traag groeiend dorps haag
Carbe	x	1 2 4	x	Carpinus betulus					bruin blad - winterbeeld	80-100 1-2	dorps haag
Fagvy	x	1 2 4	x	Fagus sylvatica					rode bes	60-80	als blok haag
IllemeBIA	x	1 2 4	x	Ilex meserveae 'Blue Angel'						60-100/0/2 3tak	dorps haag
Ligov	x	1 2 4	x	Ligustrum ovalifolium						80-100 kl jute	als haag
PrupaCa	x	1 2 4	x	Prunus laurocerasus 'Caucasica'						80-100 kl jute	als haag
Taxba	x	1 2	x	Taxus baccata						80-100 kl jute	traag groeiend dorps haag
Siergras											
Calackef	10	x	1 2	Calamagrostis acutiflora 'Karl Foerster'		0,8 m	wit	juni-aug	opgaande aren	P9	
CarimoldD	10	x	1 2	Carex morrowii 'Ice Dance'		0,4 m	geelgroen	mei-juni	witbont blad	P9	
Carimova	9	x	1 2	Carex morrowii 'Variegata'		0,4 m	groen		bont blad	P9	
Luzzy	8	x	1 2	Luzula sylvatica		0,5 m	groen	april-juni	arjes	P9	alleen klein plantvak, boomspiegel
MissIGr	10	x	1 2	Miscanthus sinensis 'Gracilimus'		1,5 m	wit	aug-okt	grjswitte pluim	P9	als solitair
Molantr	8	x	1 2	Molinia arundinacea 'Transparent'		0,8 m	lichtbruin	juli-aug	lichtbruine pluim	P9	
PanvHleM	10	x	1 2	Panicum virgatum 'Heavy Metal'		0,8 m	wit	juli-sept	blauwgrjsg. blad	P9	
PanvHre	10	x	1 2	Panicum virgatum 'Rehbraun'		0,8 m	wit	juli-sept	bruinrood blad	P9	
PenalHa	10	x	1 2	Pennisetum alopecuroides 'Hameln'		0,6 m	grjsgroen	juli-aug		P9	elk jaar oeneien
Stile	10	x	1 2	Stipa tenuissima		0,5 m	beige aren	juni-aug		P9	alleen klein plantvak

Sortimentslijst heesters Gemeente Zuidplas

afk.	groen- st/m2 blijvend	eco	1=orp dorp kern	2=woonw k	3=bedr fvent erren	4=be graaf vlak	5=bu ten gebied	Zuit- be ste nig soort	neder land se na am	hoogte	kleur	blo ei tij d	bij zon der the den	kw a lit eit	op mer king	
								Kruis in gebied								
								Aster planten								
AgBF	9		X	1	2			x	Agatache 'Blue Fortune'	Droopplant	0,9 m. violetpaars	juli-okt		P9		
Alcmo	8		1	2				x	Aichemilia mollis	Vrouwenmantel	0,4 m. groengeel-geel	juni-sept		P9	elk jaar snoeien	
Anenhyto	8		1	2					Anemone hybrida 'Honorine Jobert'	Anemoon	1,2 m. wit	aug-okt		P9	ook als solitair te gebruiken	
Anel	8		2					x	Atuncus dioicus	Geitenbaard	1,5 m. cremewit	juni-aug		P9		
AsAgash	8		X	1	2			x	Aster ageratoides 'Ashvi'	Aster	0,7 m. wit	sept-okt		P9	in boomspiegel	
AsAgAsT	8		X	1	2			x	Aster ageratoides 'Asran'	Aster	0,6 m. lilaze	aug-nov		P9		
AsAgST	11		X	1	2			x	Aster ageratoides 'Stardust'	Aster	0,5 m. lichtpaars	sept-okt		P9	elk jaar snoeien	
Asdi	9		X	1	2			x	Aster divaricatus	Aster	0,5 m. helderwit	juli-sept		P9	elk jaar snoeien	
AsMaAl	8		X	1	2			x	Aster macrophyllus 'Albus'	Aster	0,7 m. wit	aug-sept		P9		
Balni	10		1	2					Ballota nigra	Stinkende ballote	0,6 m. lilaze	juni-okt		P9	elk jaar snoeien	
Bercu	8		1	2					Bergenia cordifolia	Schoenappersplant	0,3 m. roze	mrt-apr		P9		
CinraAT	10		2						Cimicifuga racemosa 'Atropurpurea'	Zilverkaars	1,8 m. wit	sept-okt		P9		
Cleppr	6		2						Clematis 'Journé d'Ara'	Bosruij	3,0 m. lichtblauw	juli		P9		
Echpu	9		X	1	2			x	Echinacea purpurea	Zonnehoed	0,6 m. roze	juli-sept		P9		
EchpuAl	10		X	1	2			x	Echinacea purpurea 'Alba'	Zonnehoed	0,6 m. wit	juli-sept		P9		
Eychrich	9		X	1	2			x	Eupatorium 'Hygoum Chocolate'	Koningskroon	1,5 m. wit	juni-aug		P9	bladdiepv. vingers/blijen	
GerCaG	12		X	1	2				Geranium carabrigense 'Cambridge'	Oeivaarsbek	0,25 m. roze	juni-juli		P9		
GermAsp	8		X	1	2				Geranium macrorrhizum 'Spessart'	Oeivaarsbek	0,3 m. lichtroze	juli-aug		P9	elk jaar snoeien in boomspiegel	
GerxSeps	10		1	2					Geranium oxianum 'Seedless Pink Star'	Oeivaarsbek	0,5 m. dieproze	juli-aug		P9		
Gesp	8		1	2					Geranium 'Poetschen'	Oeivaarsbek	0,8 m. helderroze	juni-juli		P9		
Gerflo	7		X	1	2				Geranium 'Rozanne'	Oeivaarsbek	0,5 m. blauw	mei-okt		P9		
GerfM	10		X	1	2				Geranium 'Tiny Monster'	Oeivaarsbek	0,6 m. fuchsiaroze	juli-aug		P9	elk jaar snoeien	
HemfHar	9		1	2					Hemerocallis 'Happy Returns'	Daglelie	0,4 m. Reel	juli-sept		P9		
HemfID	9		1	2				x	Hemerocallis 'Hydris'	Daglelie	0,9 m. conijergeel	juni-aug		P9		
HemfID	9		1	2				x	Hemerocallis 'Pink Damask'	Daglelie	0,7 m. roze	juni-aug		P9		
HemfS	9		1	2				x	Hemerocallis 'Sammy Russel'	Daglelie	0,7 m. bruinrood	juni-aug		P9		
KalinWa	11		1	2					Kalimeris indica 'Madiva'	Schijnaster	0,8 m. licht paars/wit	juli-okt		P9	elk jaar snoeien	
Lispriod	10		X	1	2			x	Nepeta faassenii 'Gool'	Kattenkruid	0,6 m. paarsblauw/rood	juni-sept		P9	elk jaar snoeien	
NepfAval	8		X	1	2			x	Nepeta faassenii 'Walkers Low'	Kattenkruid	0,8 m. paarsblauw	juli-okt		P9	elk jaar snoeien	
NepfAg	10		X	1	2				Nepeta racemosa 'Grog'	Kattenkruid	0,3 m. paarsblauw	mei-sept		P9	elk jaar snoeien	
Peram	8		X	1	2				Persicaria amplexicalis	Duizendknoop	1,0 m. purperrood	juli-sept		P9	elk jaar snoeien	
PeranRo	8		1	2					Persicaria amplexicalis 'Roses'	Duizendknoop	0,9 m. roze	juli-sept		P9	elk jaar snoeien	
PhisAvm	10		X	1	2				Phlox paniculata 'Amethyst'	Vlammbloem	0,8 m. fuchsiaroze	juli-aug		P9	elk jaar snoeien	
Phfru	8		X	1	2				Phlox russelliana	Brandkruid	0,8 m. lichtgeel	aug-okt		P9	elk jaar snoeien / niet afdrogend	
RudfCIG	8		1	2					Rudbeckia fulgida 'City Garden'	Zonnehoed	0,6 m. Roudgeel	aug-okt		P9		
RudfLico	8		X	1	2				Rudbeckia fulgida 'Goldstrum'	Zonnehoed	0,7 m. Roudgeel	aug-okt		P9	elk jaar snoeien / niet afdrogend	
SerfHe	8		X	1	2			x	Sedum 'Herbstfreude'	Heiweide	0,5 m. oudroze	aug-okt		P9	elk jaar snoeien in boomspiegel	
SymgrWIB	11		X	1	2				Symphytum grandiflorum 'Wisley Blue'	Smeiwortel	0,25 m. cremef/roze	mei-aug		P9	elk jaar snoeien in boomspiegel / schaduwplant	
Telgr	10		X	1	2			x	Tellima grandiflora	Tellima	0,7 m. groengeel	mei-juni		P9		
Venro	9		X	2					Verbena bonariensis	Izernard	1,5 m. Paars	juni-sept		P9		
Vervi	9		1	2					Veronica castrum 'virginicum'	Virginiische Freeprijs	1,25 m. lichtblauw	juli-aug		P9		
White	11		X	1	2			x	Waldsteinia ternata	Goudaardbel	0,15 m. geel	mei		P9		

Sortimentslijst heesters Gemeente Zuidplas

alk	groen- st/m2 blijvend eco	1-dorpkeem keuzegebied	2-woonwjk keuzegebied	3-beedrijventrein keuzegebied	4-begraafplaats keuzegebied	5-oudergebied keuzegebied	Zout- bestendig soort	nederlandse naam	hoogte, kleur	bloeitijd	bijzonderheden	kwaltiteit	opmerking	
								Water- en oeverplanten						
Butu	6	x	2	4	5			Zwanenbloem	0,8 m, roze	mei-juli		P9		
Calo	6	x	2	4	5			Dordebloem	0,4 m, geel	mrt-april		P9		
Carr	6	x	2	4	5			Oeverzegge	1,2 m, creme/bruin	mei-juni		P9		
Irips	6	x	2	4	5			Gele lis	0,9 m, geel	mei-juli		P9		
LySTB	6	x	2	4	5			Lythrum salicaria "The Beacon"	0,8 m, rozerood	juni-aug		P9		
Pirau	6	x	2	4	5			Phragmites australis	3,0 m, roodbruin	juli-okt		P9		
Sagea	6	x	2	4	5			Pijlkruid	0,9 m, wit	juni-sept		P9		
Schia	6	x	2	4	5			Meltenbies	3,5 m, roodbruin	juni-aug		P9		
Tipan	6	x	2	4	5			Kleine listdodde	3,0 m, geel/groen/bruin	juni-aug		P9		

Sortimentslijst bomen Gemeente Zuidplas

afk.	Soort	nederlandse naam	hoogte	kroonvorm	structuur	kleur	bloeitijd	bijzonderheden	kwaliteit	opm.
Bomen										
AecamiE	x	Acer campestre 'Eisrijk'	15m	piramidiaal	dicht				18-20	
AecamiL	x	Acer campestre 'Lenco'	6-10m	piramidiaal	dicht				16-18	
Aecglaco	x	Acer platanoides 'Columnare'	15-20m	zuil	dicht				18-20	
Aceplarr	x	Acer platanoides 'Royal Red'	10m	piramidiaal	dicht	donkerbruin blad			16-18	
Acepsene	x	Acer pseudoplatanus 'Negenia'	25m	piramidiaal	dicht				18-20	
AerubRep	x	Acer robur 'Red Pointe'	10m	ovaal	dicht	roodbruin	maart-april	herfstkleur	16-18 drkl	
Aresacp	x	Acer saccharinum 'Pyramidale'	20-25 m	ovaal	dicht				18-20	
Aesacapl	x	Aesculus x carnea 'Plantierensis'	12-15 m	rond/bol	dicht	geel/roze	mei	opstaande pluimen	18-20 drkl	
Aesalip	x	Aesculus hippocastanum	20-30 m	rond/bol	dicht	wit	mei/juni		18-20 drkl	vruchten / bloeitijdziekte
Alialt	x	Alnus glutinosa	20-25 m	ovaal	half	frisgroen	maart-april	katjes	16-18 drkl	
Anglu	x	Alnus glutinosa	20-25 m	ovaal	half	frisgroen	maart-april	katjes	16-18	veenweide landschap, niet in verharding
Anglula	x	Alnus glutinosa 'Laciniata'	8-15 m	piramidiaal	half	frisgroen	febr-maart	katjes	16-18 drkl	
Alnspa	x	Alnus spaethii	20m	breed piramidiaal	half	wit	maart-april		16-18	
AmeandRoh	x	Amelanchier arborea 'Robin Hill'	5-10 m	ovaal	half	wit			12-14 drkl	schurft gevoelig
Bespap	x	Betula papyrifera	18-28 m	piramidiaal	half			katjes	18-20 drkl	
Betulido	x	Betula utilis 'Doorenbos'	10-15 m	breed eirond	half			katjes	16-18 drkl	
Carbetfa	x	Carpinus betulus 'Fastigiata'	10-15 m	breed eirond	dicht				16-18 drkl	
Cassat	x	Castanea sativa	15-30 m	rond/bol	dicht				16-18 drkl	korte levensduur
Cerjap	x	Cercidiphyllum japonicum	6-15 m	ovaal	dicht				12-14 drkl	vorstgevoelig
Cersil	x	Cercis siliquastrum	6-10 m	rond/bol	half	paars	mei		12-14 drkl	
Cletri	x	Clerodendron trichotomum	6m	rond/bol	half	wit	aug-sept		12-14 drkl	
Cornmas	x	Cornus mas	5-6 m	breed eirond	dicht	geel	febr-maart	winterbloei	12-14 drkl	
Coorol	x	Corylus colurna	15-20 m	breed eirond	half			vruchten	18-20 drkl	niet bij parkeerplaats
CrainePas	x	Crataegus laevigata 'Paul's Scarlet'	6-12m	rond/bol	half	rood	mei/juni		16-18 drkl	
FagsylDaG	x	Fagus sylvatica 'Dawycck Gold'	3-5 m	zuil	dicht			geel blad	16-18 drkl	
FagsylRohO	x	Fagus sylvatica 'Rohan Obelisk'	5-8 m	zuil	dicht			rood blad	18-20 drkl	
FraameAuA	x	Fraxinus americana 'Autumn Applause'	10-12 m	ovaal	half			herfstkleur	16-18	
FraexCAL	x	Fraxinus excelsior 'Altena'	15-18 m	smal piramidiaal	half	paars	april	pluimen	18-20	veenweide landschap
FraexCAT	x	Fraxinus excelsior 'Atlas'	20-25 m	piramidiaal	half			geen vruchten	18-20	veenweide landschap
FraonlMe	x	Fraxinus ornus 'Mezrek'	4-6 m	rond/bol	half				18-20	
Gimbil	x	Ginkgo biloba	15-25 m	smal piramidiaal	open			geel blad	16-18 drkl	
GletlriSu	x	Gleditsia triacanthos 'Sumburst'	6-10 m	breed piramidiaal	open			geel blad	18-20 drkl	open kroon
LiqstWwo	x	Liquidambar styraciflua 'Worpleston'	10-20 m	piramidiaal	half	geelgroen	juni-juli	herfstkleur, vruchtdragend	18-20 drkl	
LirulFa	x	Liriodendron tulipifera	25-35 m	ovaal	half	geelgroen	juni-juli	arvallend schors	18-20 drkl	
MagobGa	x	Magnolia kobus 'Galaxy'	6-9 m	piramidiaal	half	paarsroze	maart-mei		16-18 drkl	
Melave	x	Melus evereste	5-7 m	breed piramidiaal	half	zuiverwit	mei		12-14 drkl	niet bij parkeerplaats
MeTigly	x	Metasequoia glyptostroboides	25-35 m	piramidiaal	half				16-18 drkl	kan ook brede wegborm

Sortimentslijst bomen Gemeente Zuidplaspas

afk.	Eco_Soort	nederlandsenaam	hoogte	kroonvorm	structuur	kleur	bloettijd	bijzonderheden	kwaliteit	opm.
Paperv		Perzisch ijzerhout	7-10 m	ovaal	half	roodbruin	febr-maart		16-18 drkl	
PheamU		Amur kurkboom	6-12 m	breed vaas	half	geelgroen	mei-juni		16-18 drkl	
Plahis		Plataan	25-35 m	rondbol	half				18-20 drkl	
PlaoRM		Oosterse plataan	8-12 m	zuil	dicht				16-18 drkl	
PopcmaK	x	Europese zwarte populier	20-25 m	piramideaal	dicht				16-18	veenweide landschap, niet in verharding
PopcaneDEM	x	Europese zwarte populier	20-25 m	breed piramideaal	half				16-18	veenweide landschap, niet in verharding
Popnijg	x	Europese zwarte populier	15-30 m	rondbol	half				16-18	veenweide landschap, niet in verharding
Pruevini		Plene	8-12 m	rondbol	half	wit, geelvd.	april-mei	rjknoeënd	18-20 drkl	
PrucerNI	x	Prunus cerasifera 'Nigra'	6 m	rondbol	dicht	roze	april-juni	donkerroodblad	16-18	
PrusarRa		Kerspruim	6-8 m	zuil	half	roze	april-mei		18-20 drkl	
Prusum		Sierkers	6-8 m	zuil	half	helderwit	april-mei		16-18 drkl	
Pterfo		Prunus umimeko	15-25 m	rondbol	dicht	groen	april-mei	groene bloemaren	16-18 drkl	wortelopslag
PterhoKYC		Pterocarya fraxinifolia	15-20 m	piramideaal	dicht	groen	april	groene bloemaren	18-20 drkl	
PyrcalCh		Veugelnoot	15-20 m	piramideaal	dicht	groen			18-20 drkl	
QuecerMa	x	Pyrus calleryana 'Chanticleer'	8-12 m	smal piramideaal	half	wit, geelvd.	april-mei	rjknoeënd	16-18 drkl	niet bij parkeerplaats
Quepa		Moseik	15-20 m	eirond	half				18-20 drkl	
QuepaGID		Moerseiik	20-25 m	breed piramideaal	half			herfstkleur	18-20 drkl	
Querob		(Bot.) Moerseiik	6 m	rondbol	half			herfstkleur	18-20 drkl	
QuerobFK		Quercus robur	25-30 m	rondbol	half			elkeis	18-20 drkl	niet bij parkeerplaats, kleilandschap
SaialbBe	x	Quercus robur 'Fastigiata Koster'	15-20 m	zuil	half	geel/groen	mei	katjes	18-20 drkl	
SaialbCh	x	Salix alba 'Belders'	25 m	eirond	half	geel	april-mei	katjes, knotwilg	16-18	langs waterkant, veenweide landschap
SaialbCh	x	Salix alba 'Chermesina'	3-8 m	breed eirond	half	geel	mei-juni	gekleurde twijgen, knotwilg	16-18	rode takken
SaialbCh	x	Salix x sepulcralis 'Chysocoma'	20-25 m	breed treurend	half			katjes	18-20	langs waterkant
SoplapRe	x	Sophora japonica 'Regent'	10-12 m	breed ovaal	half	roomwit	juli-sept		16-18 drkl	
SorauCED	x	Sorbus aucuparia 'Edulis'	8-15 m	breed eirond	half	wit	mei-juni	vruchten	16-18 drkl	niet in verharding
SorinBr	x	Sorbus intermedia 'Brouwers'	8-10 m	eirond	dicht	wit	mei		16-18 drkl	
TaxoSiNi		Meelbes	18-30 m	smal piramideaal	half				18-20 drkl	langs waterkant
TileurPa	x	Taxodium distichum 'Nutaris'	20-25 m	piramideaal	half				16-18 drkl	luisgevoelig
TiplaARU	x	Winterlinde	30-35 m	piramideaal	half				18-20 drkl	
TitormDo		Zonnelinde	25 m	breed eirond	half				16-18 drkl	
UlmCo		Tilia tomentosa 'Doornik'	15-20 m	zuil	half				18-20 drkl	kleilandschap
UlmDo		Ulmus Columnella	15-18 m	breed piramideaal	half				16-18 drkl	kleilandschap
UlmDo		Ulmus 'Dodoens'	15-18 m	breed piramideaal	half				16-18 drkl	kleilandschap

Bijlage 4 Opzet plantschema's

Bijlage 4 Opzet plantschema's

Gemeente Zuidplas 2016-2030

Inhoud plantschema's

Algemeen	2
Ruwgras	4
Ecogras	6
Gazon	8
Natuurvriendelijke oevers	10
Bosplantsoen	12
Sierheesters laag (inclusief solitaires)	14
Sierheesters hoog	18
Hagen	22
Vaste planten	24
Bronnen	26
Bijlagen: Sortimentslijst	
Overzicht soortkaarten	

Structuurgebieden

In de gemeente zijn verschillende gebieden te onderscheiden die een andere functie hebben. De gebieden zijn: dorpskern, woonwijk, bedrijventerrein, begraafplaats en buitengebied.

Groenbeheerplan 2015-2030*Groenvisie dorpsgroen*

Door de gemeente wordt gekozen voor meer differentiatie in groentype om identiteit te creëren. Deze keuze draagt bij aan biodiversiteit, sfeer, kwaliteit van de leefomgeving en de beleving van het groen. Het dagelijks onderhoud en het lange termijn beheer van het groen gebeurt op een planmatige en cyclische wijze. Bij renovatie wordt gestreefd naar een wijkgerichte aanpak waarin alle vakdisciplines meedoen. Het spelen in de buitenruimte wordt versterkt door het speelaanbod te verbreden en het huidige areaal in stand te houden. Invulling wordt gegeven aan een gelijkwaardige wijze van verdeling van speelplekken over de woonwijken. Hondenbezitters worden gefaciliteerd in voorzieningen voor hondenuitwerpselen. Uitgangspunt is de beheerskosten zo beperkt mogelijk te houden.

Onderhoudsniveau en differentiatie

Het college streeft naar een openbaar gebied dat hoogwaardig en veilig toegankelijk is voor alle inwoners en bezoekers. Tot dit gebied rekenen we ook onze bedrijfsterreinen. De gebruiksintensiteit van de leefomgeving bepaalt het onderhoudsniveau. Op plaatsen waar veel mensen komen, willen we een hoger onderhoudsniveau. In gebieden waar nauwelijks mensen komen, kiezen we voor minder onderhoud.

Op termijn financieel houdbaar, geen kapitaalvernietiging, veilig, functioneel en differentiatie van niveau; dat zijn de randvoorwaarden voor onze toekomstige beheerplannen. We verwachten dat dit nieuwe beleid een forse investering vraagt in de leefomgeving. Voor het nieuwe beheerplan wegen en groen verwachten we bij de uitvoering hogere kosten.

IBOR

De beoogde kwaliteit en de beschikbare middelen voor groenonderhoud zijn vastgelegd in het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR).

LIOR 2013 inrichtingsvoorstellen

In de LIOR 2013 zijn een aantal voorstellen voor de inrichting gesteld. Hieronder worden deze algemene voorstellen genoemd, gericht op de aanleg en het beheer van groen, die voor elk gebied binnen de gemeente gelden:

- Groenbeheerplan 2015-2030;
- Bij aanleg van groen rekening houden met de beheerbaarheid, milieu, ecologie, sociale en verkeersveiligheid, bereikbaarheid maatvoering, vormgeving en indeling van de openbare ruimte;
- Toe te passen groen moet overeenstemmen met de voorgestelde beheergroepen en beheermethoden;
- Nieuwe groenelementen moeten aansluiten bij bestaande structuren;
- Vanuit ecologisch oogpunt streven naar aansluiting op de natuurlijke ondergrond, het respecteren van bestaande natuurwaarden en ecologische functies;
- Het eindbeeld moet bij het team Beleid en Beheer bekend zijn. In het ontwerpstadium moet het eindbeeld bepaald worden, aan de hand waarvan beheermaatregelen kunnen worden opgesteld;
- Rekening houden met de voorstellen uit de Groenstructuurplannen.

De hierboven genoemde voorstellen zijn gericht op aanleg van groen, raadpleeg de LIOR 2013 voor de overige voorwaarden.

Leeswijzer plantschema's

1. De beheergroep wordt nader uitgelegd.
2. Er worden richtlijnen gegeven voor de soortkeuze. Hierbij wordt verwezen naar de sortimentslijst waarop corresponderende cijfers staan zodat het eenvoudig is de plantensoorten te zoeken die in een gebied toegepast kunnen worden.
3. Vervolgens worden plantinstructies gegeven en beheerrichtlijnen voor het onderhoud van deze beheergroep, met daarbij voorbeelden.
4. Tot slot is een beheerkalender opgenomen om af te lezen in welke maanden het beheer kan plaatsvinden.

Plantschema's

De voorkomende beheergroepen zijn in plantschema's verwerkt. In de tabel zijn deze beheergroepen aangegeven met daarbij de functionele gebieden waarin ze toegepast kunnen worden.

De kleuren van de beheergroepen komen overeen met de kleuren op de plantschema's.

		Dorps-kern	Woon-wijk	Bedrijven-terrein	Begraaf-plaats	Buiten-gebied
1.	Ruwgras		X	X		X
2.	Ecogras		X	X		X
3.	Gazon	X	X	X	X	
4.	Natuurvriendelijke oevers		X	X		X
5.	Bosplantsoen		X	X	X	X
6a.	Sierheesters laag	X	X	X	X	
6b.	Sierheesters hoog	X	X	X	X	
6c.	Hagen	X	X		X	
7.	Vaste planten	X	X			

KOR2013

Voor de beoordeling van de verzorgende en technische kwaliteit is er een kwaliteitscatalogus opgesteld met daarin kwaliteitsniveaus en criteria. De systematiek staat in de Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte 2013 (KOR2013). De foto's, beschrijvingen en prestatie-eisen in de kwaliteitscatalogus vormen een transparante basis voor het bepalen en meten van prestaties voor de openbare ruimte voor wegen, groen- en inrichtingselementen. Met de foto's, beschrijvingen en prestatie-eisen kunnen beheerders inzichtelijk communiceren met bestuurders, inwoners en uitvoerders van het onderhoud.

Doordat aan de hand van beeldmateriaal duidelijk kan worden gemaakt wat de beoogde ambitie is, wordt de communicatie naar buiten toe eenduidiger. Juist het instrumentarium van de meetlatten zouden goed ingezet kunnen worden, om de bewustwording te vergroten, zodat iedereen uiteindelijk praat over hetzelfde beeld (IBOR2015).

Om de beeldkwaliteit goed en helder te beschrijven heeft de CROW gekozen voor vijf niveaus. De indeling in vijf niveaus geeft in de praktijk voldoende nuancering om een situatie goed vast te leggen. De niveaus variëren van zeer hoog (A+) tot zeer laag (D). Alle vijf de niveaus zijn in de praktijk aan te treffen.

CROW Kwaliteitschaal

Voor dit kwaliteitsaspect gebruikt de gemeente de schaalbalken van het CROW. Ze zijn vooral van toepassing bij onderdelen die op beeld beheerd worden, zoals de mate van onkruidgroei en de maaihoogte van gras. De gemeente gebruikt deze schaalbalken om met het schouwen de algemene beeldkwaliteit te meten. Een voorbeeld van een schaalbalk staat weergegeven.

Om het onderhoudsniveau te formuleren voor de uitvoerende partij worden alleen niveau B en C gebruikt. Niveau D kan niet gekozen worden door een beheerder als prestatieniveau of prestatie eis, omdat voor dit niveau geen onderhoud nodig is. Niveau D is slechts bedoeld om te kunnen meten dat niveau C niet is behaald. Niveau A+ is een opleveringskwaliteit die moeilijk voor langere tijd kan worden gewaarborgd en niveau A brengt te hoge kosten met zich mee.

Kwaliteitsniveau Niveau op geschiedenis	Kwaliteit hoog Ideeel en comfortabel	Kwaliteitsniveau Functioneel	Kwaliteit laag Onveilig beeld, discrimineren enige vorm van hinder	Kwaliteitsniveau laag Kapitaalvermindering, uitlokking van vernieling, functionele, juridische consequenties of sociale onveiligheid.
Groen				
groen-gazon-groenologie				
Versies van op basis van RAN-uitvoercategorie 51.48.17				
A+	A+	D	C	D
				
De streklijn van de haag zijn duidelijk zichtbaar. Er steken geen uitlopers uit de haag.	De streklijn van de haag zijn goed zichtbaar. Er steken weinig uitlopers uit de haag.	De streklijn van de haag zijn redelijk zichtbaar. In beperkte mate steken kleine uitlopers uit de haag.	De streklijn van de haag zijn niet meer zichtbaar. Er steken redelijk veel kleine uitlopers uit de haag.	De streklijn van de haag zijn niet meer zichtbaar. Er steken veel uitlopers uit de haag. De haag heeft zich onafhankelijk van de haag hersteld.
gemiddelde hoogte uitlopers 0 cm per 100m ²	gemiddelde hoogte uitlopers ≤ 10 cm per 100m ²	gemiddelde hoogte uitlopers ≤ 20 cm per 100m ²	gemiddelde hoogte uitlopers ≤ 50 cm per 100m ²	gemiddelde hoogte uitlopers > 50 cm per 100m ²
maximale hoogte uitlopers 0 cm	maximale hoogte uitlopers ≤ 30 cm	maximale hoogte uitlopers ≤ 40 cm	maximale hoogte uitlopers ≤ 80 cm	maximale hoogte uitlopers > 80 cm
Beeldinstructie: Eenheidslijn geschoren hagen				

Functie

Ruwgras en bermen vormen een groene afscheiding tussen de weg en de omgeving en hebben een primaire verkeersfunctie.

Bermen zijn van groot belang voor de stabiliteit van de weg of waterweg en als uitwijkmogelijkheid van de weggebruiker.

Als ruwgras geen berm is dan is de functie landschappelijk en ecologisch.

Waarde

Ruwgras en bermen hebben een economische en belevingswaarde. Een groene omgeving verhoogd de belevingswaarde en daarmee de economische waarde.

Voorwaarden LIOR 2013

- Minimale breedte van ruwgrasstroken is 2m.
- Langs een vak met ruwgras grenzend aan een voet- of fietspad moet een strook van minimaal 1m gemaaid worden als gazon.
- Een toegangspad voor onderhoud voor ruwgras is minimaal 3m.

Soortkeuze

Graszaadmengsel afstemmen op lokale bodem- en groeiplaatsomstandigheden.

Standaard wordt zaadmengsel B3 toegepast.

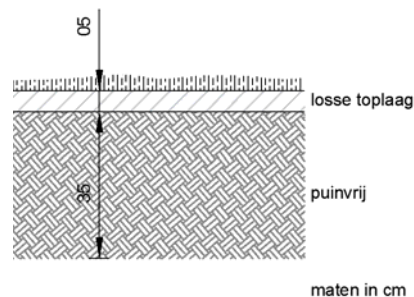
Samenstelling:

45%	Hardzwenkgrassen
30%	Roodzwenk fors uitlopervormend
20%	Roodzwenk gewoon
5%	Struisgrassen.

Type B3 is het officiële Grasmengsel voor bermen. B3 vormt een stevige gesloten zode. Hierdoor blijft de oppervlakte uitstekend beschermd tegen erosie. Beschadigingen van de zode worden snel weer door de grassen opgevuld. Het verdraagt droogte zeer goed en behoeft nauwelijks bemest te worden. De groeisnelheid is zeer traag en heeft daardoor een lage productie, dus weinig maaien.

Omvorming

Omvorming van gazon naar ruwgras is eenvoudig. Het maai-beleid wordt aangepast van 20-25x per jaar maaien naar 2 keer per jaar maaien.

Bodemprofiel

Figuur 1.1 opbouw ondergrond ruwgras

Aanleginstructie

Spontane herkolonisatie vanuit de omgeving heeft de voorkeur. Als bij de (her)aanleg van een berm erosie wordt verwacht, wordt het mengsel B3 met minder productieve grassoorten ingezaaid.

Eerst wordt de bodem zaaiklaar gemaakt door:

- Verwijderen van de bestaande vegetatie en zode, door afplaggen of afschrappen van bovenste 4-6 cm;
- Verwijder hardnekkige soorten als ridderzuring, akkerdistel, winde, melde, perzikkruid en kweekgras (ook na het zaaien);
- Verwijder zo nodig storende lagen;
- Verwijder puin uit de bovenste 40cm van de bodem;
- Maak het terrein 'zaaiklaar' door de toplaag los te maken met bijvoorbeeld cultivator of hark;
- De grond verder minimaal bewerken anders is er kans op woekerende planten;
- Gebruik voor het zaaien 20-50 kg/ha, hierdoor sluit de grasmat zich niet onmiddellijk en krijgen wilde planten ruimschoots de kans om zich spontaan in het gras te vestigen;
- De zaden licht inharken en licht aandrukken met een rol.

Bij voorkeur:

- Ruwgras en bermen aanleggen op puinvrije grond;
- Eventueel grond aanvullen, dan gebiedseigen grond gebruiken.

Beheer

Dagelijks onderhoud is:

Het beheer van bermen is gericht op het gesloten houden van de grasmat, waardoor de stevigheid toeneemt:

- Twee maal per jaar klepelen;
- Bij grotere oppervlakten is het zinvol kleinere delen niet mee te maaien, met het oog op overleving van insecten en kleine zoogdieren. Dit kan iedere maaibeurt een ander stukje zijn;
- Eventueel kan beweiding worden toegepast door schapen;
- Uiteraard wordt er niet bemest;
- Borstelen bij overgroei van randen van meer dan 20cm;
- Sporen van banden worden opgevuld met gebiedseigen grond. Bij grote beschadigingen en omgewoelde grond moet licht aangedrukt en doorgezaaid worden met mengsel B3 om de draagkracht te herstellen.

Het natuurtechnisch beheren van bermen kan bijdragen tot de veiligheid van de weggebruiker. Op plaatsen waar het echt nodig is, kan in mei een extra maaibeurt ingelast worden van de eerste meter langs de verharding. In een aantal gevallen kan het zelfs ecologisch interessant zijn de volledige bermvegetatie al in mei te maaien. Op die manier is een supplementaire veiligheidsmaaibeurt niet meer nodig en zal de aanwezige vegetatie toch niet te hoog worden. Zo is de veiligheid op bepaalde plaatsen (bijvoorbeeld op kruispunten en in bochten) gegarandeerd. De exacte plaatsen en maairegiem vastleggen in het digitale beheersysteem van gemeente Zuidplas.

Beschadiging van de bodem

Bermen kunnen op allerlei manieren beschadigd worden, zoals:

- Voertuigen die op de berm rijden of parkeren, dit leidt tot verdichting of verslijking van de bodem en vernieling van de bermvegetatie;
- Het beschadigen van de grasmat door werkzaamheden in de bodem;
- Het vellen van bomen en struiken waarbij boomstronken worden uitgefreesd of takhout wordt versnipperd en in de berm achterblijft. Dit leidt tot sterke voedselaanrijking zodat verruiging kan optreden.

Beheerkalender dagelijks onderhoud

Werkzaamheden	j	f	m	a	m	j	j	a	s	o	n	d
Maaien												
Zwerfafval												
Kanten/randen												

Beheer afstemmen met slootonderhoud in sept./okt.

voorkeursperiode
  uitlooperperiode

2. ECOGRAS

Gebieden: woonwijk, bedrijventerrein, buitengebied

Functie

Ecogras kan gerealiseerd worden op stroken langs wegen, parkeerplaatsen, water en op oppervlaktes in een park. Door het aanleggen of herstellen van bloemrijk gras krijgt de natuur een impuls. De bodem bepaald de mogelijkheden voor ecogras.

Ecogras bestaat uit verschillende grassen en kruiden met meer bloemen, heeft een ecologische functie door zijn biodiversiteit en draagt bij aan de belevingswaarde van de natuur.

Waarde

Ecogras staat in brede bermen met zo veel mogelijk meerjarige bloemen of kruidachtige planten. Vegetatie dat door specifiek onderhoud gericht is op flora- en fauna. Voor doelsoorten als insecten, bijen, vlinders, kleine reptielen zijn inheemse bloemen van belang voor hun voortbestaan.

Ecogras heeft door zijn biodiversiteit een milieuwaarde en een belevingswaarde.

Voorwaarden LIOR 2013

- Minimale breedte van ecograsstroken is 2m.
- Een toegangspad voor onderhoud voor ecogras is minimaal 3m.

Aanleginstructie

Voor aanleg of omvorming is het belangrijk te (laten) bepalen hoe voedselrijk de bodem is. Maatwerk van een ecooloog blijft wenselijk. Afhankelijk daarvan kan worden bepaald welke maatregelen het meest doeltreffend zijn. Moet bijvoorbeeld de bovenste bodemlaag worden afgegraven (en hoe diep dan) of is maaien en afvoeren voldoende?

Door twee keer per jaar te maaien en het maaisel af te voeren kan de bodem worden verschaald waardoor de kruiden zichzelf in stand kunnen houden.

Soortkeuze

Graszaadmengsel afstemmen op lokale bodem- en groeiplaatsomstandigheden.

Streefbeeld	Grondsoort	Zaadmengsel
Bloemrijk grasland, middelhoog	Voedselrijke en kleigrond	G2 Cruydhoeck
Grasland en oevers, middelhoog	Vochtige tot natte bodem, min of meer voedselrijk	G3 Cruydhoeck

G2 bevat minimaal 15 soorten, tweekarigen, zoals Pastinaak en Gele morgenster en vooral vaste soorten. Bij een relatief vochtige situatie komen soorten als Brunel en Scherpe boterbloem goed tot hun recht. G2 is een goed mengsel voor bloembezoekende nuttige insecten.

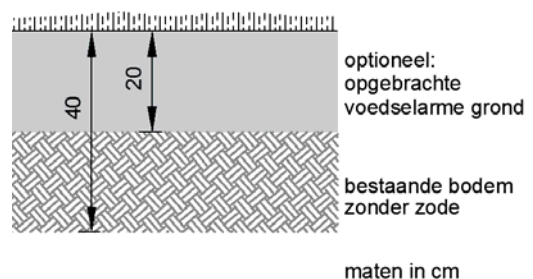
Gebruik voor publieksfunctie: 150-200 gram/are.

G3 bevat minimaal 20 soorten en biedt een bloemrijk resultaat op de gradiënt van droog naar nat. In de relatief droge zone van een waterrijke omgeving kunnen Gewone veldbies, Brunel, Wilde Bertram of Valeriaan zich ontwikkelen, terwijl op in drassige omgeving respectievelijk Rietorchis, Kattenstaart, Grote wederik, Poelruit en Watermunt kunnen voorkomen. Een bloemrijk resultaat kan vanaf het tweede of derde jaar verwacht worden.

Gebruik voor publieksfunctie: 150-200 gram/are.

Bodemprofiel

Figuur 2.1 opbouw ondergrond ecogras

Omvorming van gras naar ecogras

De bedoeling is dat in plaats van enkele grassoorten er weer diverse kruiden (bloemen) in het grasland terugkomen.

Dit kan op volgende manieren bewerkstelligd worden:

- Als de bodem al voedselarm is (omdat de grond dat van oudsher al was en nooit intensief bemest is geweest) kan met maaien en afvoeren het grasland al snel soortenrijker worden. Er verschijnen dan al snel andere grassoorten als witbol en boterbloemen en veldzuring;
- Als de grond arm genoeg is kunnen kruiden zich vanzelf vestigen, vanuit de zaadbank die nog in de bodem aanwezig is of vanuit de omgeving;
- In zwaar bemestte situaties zijn zwaardere maatregelen nodig. Zoals het verwijderen van de bovenste bodemlaag, 20-30cm en het aanbrengen van voedselarme grond. Als dit niet gebeurt kan het tientallen jaren duren voordat er een bloemrijker grasland ontstaat.

Beheer

Dagelijks onderhoud is:

- Aanvankelijk moet twee tot drie keer per jaar worden gemaaid en afgevoerd, standaard in juni/juli en in oktober. Zie voor meer informatie het Beheerplan water en bermen;
- Zolang er nog veel grassen van rijke gronden staan zoals Engels raaigras en veldbeemdgras, minimaal drie keer per jaar maaien en afvoeren;
- Na omvormen/inrichten, 3 jaar lang maaien, extra maaien in april en afvoeren;
- Bij aanwezigheid van soorten van armere gronden zoals zwenkgras, koekoeksbloemen of margriet volstaat eenmaal per jaar, in oktober, maaien en afvoeren;
- Bij soorten van matig voedselrijke bodems als witbol, boterbloem en zuring volstaat twee keer per jaar maaien en afvoeren;
- Bij grotere oppervlakten is het zinvol kleinere delen niet mee te maaien, met het oog op overleving van insecten en kleine zoogdieren. Iedere maaibeurt kan dit een ander stukje zijn (vastleggen in digitaal beheersysteem);
- Eventueel kan nabeweidning worden toegepast in plaats van de tweede maaibeurt, later in het jaar. Uiteraard moet er niet worden bemest;
- Als de voedselarmere situatie aanwezig of bereikt is, bestaat het vervolgbeheer uit het één keer per jaar maaien en afvoeren van het maaisel, in oktober;
- Volgens Cruydt-Hoeck een maaibeheer aanhouden van 1 à 2 keer per jaar maaien;
- Borstelen bij overgroei van randen van meer dan 20cm;
- Bij schade met sporen of kuilen, deze opvullen met grond vrij van wortelonkruiden en puin. De kale plek opnieuw inzaaien met het oorspronkelijke grasmengsel.

Beheerkalender dagelijks onderhoud

Werkzaamheden	j	f	m	a	m	j	j	a	s	o	n	d
Maaien						■	■			■		
Zwerfafval	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kanten/rand						■	■	■				

■ voorkeursperiode   ■ uitloopperperiode

Functie

Gazon kan gebruikt worden voor uiteenlopende doelen: bijvoorbeeld op stroken langs wegen, parkeerplaatsen, water en trottoirs en het gebruik als speel- of sportveld.

Gazon heeft een stedenbouwkundige, belevingsfunctie en een recreatieve functie.

Waarde

Gazon geeft een beeld van open ruimte, het is een middel om de openheid of een zichtlijn te creëren. Het kan zicht geven op borders, water en het landschap. Gazon nodigt uit tot spelen en recreëren. Bovenstaande geeft gazon ook een gezondheidswaarde en een sociale waarde.

Voorwaarden LIOR 2013

- Minimale breedte van een gazonstrook is 2m vanaf een opsluitband met hoogteverschil en 1m bij een opsluitband zonder hoogteverschil.
- Een toegangspad voor onderhoud voor gazon is minimaal 2m.
- De taludhelling voor een gazontalud en oever mag niet steiler zijn dan 1:3.
- Zorg dragen voor voldoende afwatering.

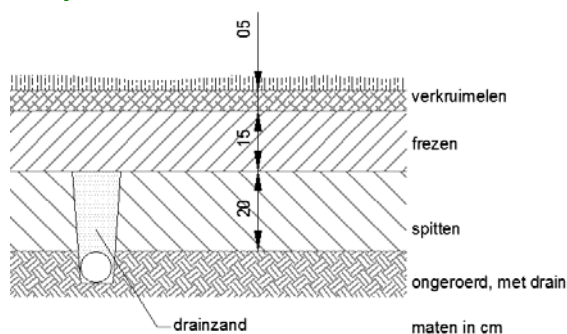
Soortkeuze

Voor gazon wordt een standaard zaadmengsel R1 gebruikt. Samenstelling:

20%	Engels raaigras
25%	Veldbeemdgras
10%	Roodzwenk - gewoon
20%	Roodzwenk - fors
20%	Hardzwenkgras
5%	Gewoon struisgras

Een bollenmengsel in gazon is afhankelijk van de kleur en de grondslag.

Bodemprofiel

Figuur 3.1 opbouw ondergrond gazon

Aanleginstructie

- Draineer oppervlaktes voor gazons goed om gebruik mogelijk te houden en slijtage van de mat tegen te gaan. De afstand tussen de drains moet bepaald worden aan de hand van de grondsoort en het vochtgehalte van de grond.
- PP450 is een kunststofdrain met een levensduur van 50 jaar;
- Verwijder zo nodig storende lagen;
- Werkzaamheden uitvoeren in een droge periode om dichtslaan of versmering van de bodem te voorkomen;
- Zaatijd: boven 10°C en er geen vorstperiode, extreem droog of nat weer te verwachten is;
- Ideale omstandigheden: weinig wind en dat er binnenkort regen te verwachten is;
- Spit de grond om en verwijder uit de bovenste laag van 20cm stenen, wortels, onkruid en plantenresten;
- Verkruiemel de bovenlaag;
- Gebruik per are 3 kilogram graszaad;
- Zaa de randen meer in voor de stevigheid;
- Na het inzaaien het graszaad in harken en aandrukken met een rol;
- De 1^e en 2^e maaibeurt uitvoeren als het gras minimaal 80mm hoog is.

Plantinstructie voor bollen in gazon

- Grond ontgraven uit gazon, gemiddeld 0,1m diep, vrijgekomen grond naast de ontgraving deponeren;
- Uitstrooien van de bollen, voor hoeveelheden: volg de aanwijzingen van de leverancier;
- Grond weer verwerken boven op de bollen en zaadmengsel voor gazon inzaaien;
- Maaien van bollenloof: 6 weken na de bloei.

Beheer

Dagelijks onderhoud is:

- Gazon wordt afhankelijk van het weer 20 tot 25 keer per jaar gemaaid;
- Indien molshopen aanwezig zijn het gazon slepen voor het maaien;
- De eerste maaibeurt uitvoeren als de graslengte 8 cm hoog is;
- Maai niet korter dan 5 cm;
- Verwijder regelmatig zwerfvuil en grof afval van de gazons;
- In september eventuele kale plekken herstellen en inzaaien;
- Borstelen bij overgroei van randen van meer dan 10cm;
- Blad verwijderen van het gazon in het najaar nadat de meeste bladeren van de bomen zijn gevallen;
- Bij schade met sporen of kuilen, deze opvullen met grond vrij van wortelonkruiden en puin. De plekken opnieuw inzaaien met het oorspronkelijke grasmengsel.

Groot onderhoud is:

- Het gazon in april vertidrainen (optioneel);
- In juni /juli de graszode bezanden (optioneel).

KOR 2013

Groen	gras-natuurlijk afval
Verrekenen op beeld via RAW-werkcategorie 51.18.06	
B	C
	
Er ligt in beperkte mate bladafval/bloesem.	Er ligt redelijk veel bladafval/bloesem.
bedekking ≤ 10% per 100m ²	bedekking ≤ 25% per 100m ²
maximale dikte ≤ 10 cm	maximale dikte ≤ 30 cm
Meetinstructie: Natuurlijk afval	

Groen	gras-gazon-grashoogte
Verrekenen op beeld via RAW-werkcategorie 50	
B	C
	
Het gras is voldoende kort voor het gewenste doel en komt overeen met gazon B uit de Standaard RAW Bepalingen.	Het gras is voldoende kort voor het gewenste doel en komt overeen met gazon B uit de Standaard RAW Bepalingen.
hoogte gras ≤ 70 mm per per100 m ²	hoogte gras ≤ 70 mm per per100 m ²
hoogte na maaien ≥ 20 mm per 100 m ² ≤ 30 mm per 100 m ²	hoogte na maaien ≥ 20 mm per 100 m ² ≤ 30 mm per 100 m ²
hoogteverschil na maaien ≤ 5 mm per 100m ²	hoogteverschil na maaien ≤ 5 mm per 100m ²
Meetinstructie: Grashoogte	

Groen	gras-overgroei randen beplanting
Verrekenen op beeld via RAW-werkcategorie 51.28.06	
B	C
	
De rand van de beplanting is redelijk zichtbaar.	De rand van de beplanting is nauwelijks zichtbaar.
gemiddelde lengte overgroeïend gras ≤ 10 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroeïend gras ≤ 25 cm per 100m ¹
maximale lengte overgroeïend gras ≤ 30 cm	maximale lengte overgroeïend gras ≤ 40 cm
recht gestoken kanten nee	recht gestoken kanten nee
Meetinstructie: Overgroei beplanting	

Beheerkalender dagelijks onderhoud

Werkzaamheden	j	f	m	a	m	j	j	a	s	o	n	d
Maaien												
Zwerfafval												
Natuurlijk afval												
Kanten/rand												

vo orkeursperiode
  uitlo opperio de

Functie

Een oever met een natuurlijke overgang tussen water en land waardoor dieren gemakkelijker in en uit het water kunnen gaan en er meer ruimte is voor oeverbegroeiing.

Voor een goede waterkwaliteit is het belangrijk dat er een gevarieerde plant- en diergemeenschap is.

Deze natuurvriendelijke hebben een ecologische en een landschappelijke functie.

Waarde

Natuurvriendelijke oevers bevorderen de biodiversiteit en hebben daarmee een milieuwaaarde in een stedelijke omgeving en een belevingswaarde door de natuurlijke uitstraling.

Voorwaarden LIOR 2013

- Een toegangspad voor onderhoud voor natuurvriendelijke oevers is minimaal 3m.
- De taludhelling voor natuurvriendelijke oevers mag niet steiler zijn dan 1:3.
- Natuurvriendelijke oevers alleen aanleggen na overleg met de afdeling Ruimte.
- Dagelijks en bijzonder onderhoud van gemeentelijke watergangen dient machinaal, vanaf de oever, uitgevoerd te kunnen worden.

Soortkeuze

Planten in natuurvriendelijke oevers staan soms met de wortels in het water. Hiervoor zijn planten geselecteerd die geschikt zijn. In de sortimentslijst staan deze genoemd onder Water- en oeverplanten.

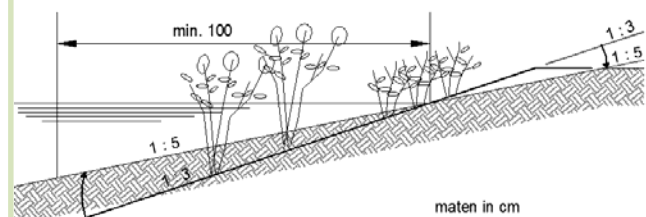
Aanleg

Een natuurvriendelijke oever heeft een schuin aflopende waterkant, waardoor het water geleidelijk aan dieper wordt. Vaak wordt er, onder water, een houten beschoeiing aangelegd om te voorkomen dat de oever kan afbrokkelen. Zowel bij de aanleg als bij het beheer wordt er nadrukkelijk rekening gehouden met de natuur.

Inzaaien of aanplanten verkleint het risico op ongewenste vegetatieontwikkeling.

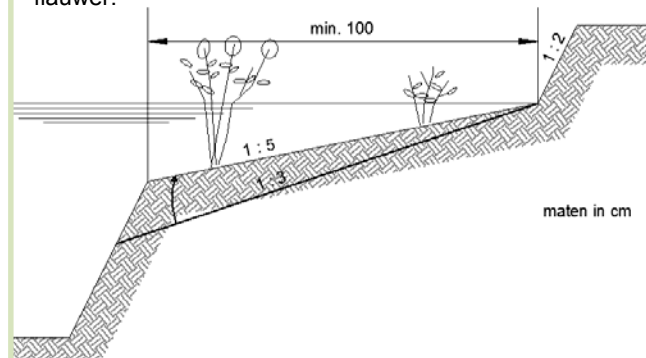
Bodemprofielen

Een flauwe oever heeft de voorkeur met een talud van 1:3, maar bij voorkeur 1:5 of flauwer. Dit profiel biedt de meeste ontwikkelingsmogelijkheden voor planten en dieren.

Figuur 4.1 opbouw flauwe oever

Op plaatsen waar minder ruimte aanwezig is een geknikt talud aanleggen. Belangrijk is dat er minstens 1m vanaf de insteek een talud aanwezig is van 1:3 of flauwer.

Figuur 4.2 opbouw geknikt talud

Plantinstructie

- Een natuurvriendelijke oever wordt idealiter voor het groeiseizoen (maart/april) aangelegd. Voor een grotere kans op goede ontwikkeling kan het peil in het voorjaar iets worden verlaagd, zodat planten in droge bodem kunnen ontkiemen;
- Alleen in de ondiepere delen van de watergang hoeft te worden aangeplant. Bij helder water zullen na verloop van tijd ook de diepere delen begroeid raken.

- Plantverband: wildverband;
- Plantdichtheid: 600st/are.

Beheer

In het algemeen gelden de volgende richtlijnen voor beheer van natuurvriendelijke oevers:

- Verstoor het ecologisch systeem zo min mogelijk;
- Volg de gedragscode beschermde dieren voor de flora en faunawet;
- Stem maai- en baggerfrequenties en materieel af op de lokale situatie;
- Faseer onderhoudswerkzaamheden.

Een goed beheer en onderhoud is essentieel voor een goede ontwikkeling van de natuurvriendelijke oever. Er zijn verschillende vormen van onderhoud.

Dagelijks onderhoud is:

- Het opruimen van zwerfafval: drijf- en zinkvuil;
- Het maaien van natuurvriendelijke oevers en het schonen van sloten.

Maaien is een belangrijk onderdeel van onderhoud. Het verschaalt de voedselsituatie, waardoor zeldzamere soorten een kans krijgen in plaats van dominantie van enkele snel groeiende soorten. Voor verschraling is het afvoeren van het maaisel essentieel. De frequentie van het maaien hangt af van de plaatselijke situatie, dit vastleggen in het digitaal beheersysteem.

- Natuurvriendelijke oevers worden deels gemaaid, met het oog op overleving van insecten en kleine zoogdieren;
- Het maaisel wordt afgevoerd om de oever minder voedselrijk te maken;
- Indien nodig worden er jonge boompjes (opslag) verwijderd.

Groot onderhoud is:

- Het baggeren en uitkrabben van delen van de oever.

Maaien en baggeren leidt tot het doden en afvoeren van eieren, cocons, jongen en volwassen dieren. Maai of bagger 33% van de oppervlakte per keer. Faseren kan door tijdens het onderhoud systematisch een stuk lengte of breedte van de oever over te slaan.

Onderhoudsmaterieel:

- Voorkom insporing door het materieel. Het te gebruiken onderhoudsmaterieel is afhankelijk van de beschikbare ruimte, maar ook van de grondsoort en het grondwaterniveau;
- Het onderhoudsmaterieel dat gebruikt kan worden dient afgestemd te zijn op de breedte van de oever.

Het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard is verantwoordelijk voor de hoofdwatgangen in het gebied. De gemeente is verantwoordelijk voor de 'overige' watgangen. Dit onderscheid is weergegeven in bijlage II van het Beheerplan Watergangen en Bermen gemeente Zuidplas. De overige watgangen zijn weergegeven met 'lichtblauw, lichtgroen en oranje'.

- Lichtblauw: jaarlijks geheel maaien nodig om verlanding tegen te gaan;
- Lichtgroen: niet jaarlijks geheel maaien;
- Oranje: maatwerk is mogelijk daar waar de watergang van groot ecologisch belang is.

Meer informatie is te vinden in het Beheerplan Watergangen en Bermen gemeente Zuidplas.

Beheerkalender dagelijks onderhoud

Werkzaamheden	j	f	m	a	m	j	j	a	s	o	n	d
Maaien laag/middel												
Maaien hoog/riet												
Zwerfafval												
Verwijderen opslag												

voorkeursperiode

Functie

Bosplantsoen geeft massa in een open ruimte en heeft meerdere functies, te weten een stedenbouwkundige en een verkeersfunctie, bijvoorbeeld als windscherm of afscherming van drukke wegen of bedrijfsterrinen. Daarnaast kan bosplantsoen ook een ecologische functie vervullen.

Waarde

Bosplantsoen biedt voedsel en schuil- en nestelplekken aan insecten en vogels.

Bosplantsoen heeft daarmee een hoge ecologische waarde. In het buitengebied heeft bosplantsoen ook een landschappelijke waarde.

Voor mensen zal bosplantsoen voornamelijk een natuurbelevingswaarde hebben.

Voorwaarden LIOR 2013

- Plantvakken met bosplantsoen ontwerpen van minimaal 8m breed.
- Plantvakken met bosplantsoen met een minimum oppervlak van 200m² ontwerpen.
- Plantvakken moeten binnen 2 jaar gesloten zijn ten behoeve van beheer.

Soortkeuze

- Inheemse soorten
- Strooizoutbestendige soorten langs wegen
- Stekeloze soorten langs fietspaden en voetpaden.
- Diverse bladsoorten, verschillende bloeitijden
- Aantrekkelijk voor fauna (vlinders, bijen).

Soorten geschikt voor bosplantsoen staan op de sortimentslijst als volgt gemarkeerd:

2	Woonwijk (park)
3	Bedrijventerrein
4	Begraafplaats
5	Buitengebied

Aanleginstructie nieuw

Bij aanleg van nieuw bosplantsoen wordt om ecologische redenen autonome natuurontwikkeling toegepast. Hiervoor de methode Integrale Beplantingsmethode Ruyten (IB-R) gebruiken. Voor de integrale beplantingsmethode worden grotere maten bomen en heesters op onregelmatige en definitieve eindafstand aangeplant. Dit betekent minder planten, maar wel duurder plantmateriaal en meer arbeid. De bedoeling is dat er zoveel mogelijk ruimte overblijft voor het proces van autonome natuurontwikkeling. Hierbij groeien nieuwe planten spontaan op een plek. Hierdoor zullen niet alle planten van dezelfde leeftijd zijn als er weinig of niets aan actief beheer gedaan wordt.

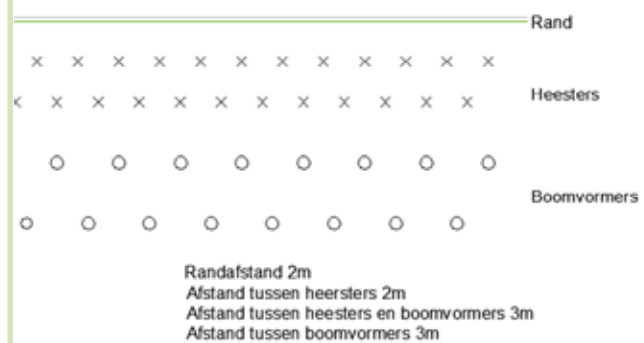
Aanleginstructie conventioneel

Bij conventioneel bosplantsoen bestaat de kern van het bosplantsoen uit boomvormers en hoge heesters. Aan de rand van het bosplantsoen 2 rijen heesters (niet lager dan 50cm) planten. Deze heesters zorgen voor een dichte rand.

Tussen boomvormers en de hoge plantsoorten kunnen kruiden zich vestigen en verspreiden.

De open structuur van de beplanting volgens de IB-R levert een vergelijkbare biodiversiteit, op basis van weinig onderhoudsinspanningen.

De zoomvegetatie wordt ingezaaid met zoomrand-mengsel O1 van Cruydt-Hoeck.

Plantschema

Figuur 5.1 plantschema bosplantsoen

Plantinstructie

- Plantverband: verspringend verband of verspreid, het laatste geeft een natuurlijker beeld;
- Plant op kwekerijdiepte;
- Menging: groepsgewijs;
- Minimale maat: 2/3 jarig bosplantsoen en veren;
- Planttijd: november-maart, tenzij het vriest;
- Groeps grootte: 3-7 stuks van eenzelfde soort, dit geeft langzaam groeiende soorten een betere kans en geeft een gevarieerd beeld;
- Voorkom uitdrogen van het plantmateriaal door afdekken in de schaduw of opkuisen, indien nodig;
- Aantal planten per m² zie sortimentslijst.

Beheer

Dagelijks onderhoud is:

- De beheergroep bosplantsoen wordt onderhouden op B of C niveau;
- Maai de rand één tot twee keer per jaar;
- Blad laten liggen.

Groot onderhoud is:

- Bij uitval van enkele bomen- of struiken, vullen andere bomen of planten de gaten op;
- Wanneer grote gaten ontstaan moet dit worden opgevuld met de beschreven boom- of struiksoorten (inboet);
- Als één boom- of struiksoort uitvalt, kies dan voor een andere soort ter vervanging zodat de kans op herhaling van uitval afneemt;
- Bij het snoeien houden aan de Gedragscode die door de gemeente wordt gehanteerd (Flora en faunawet);
- Bij snoeien van bosplantsoen is het uitgangspunt om een bosplantsoen zo aan te planten dat snoeien niet nodig is: bomen kunnen vrijuit groeien;
- Snoeien is wel nodig waar al bosplantsoen staat dat niet vrijuit kan groeien.

KOR2013

Groen-beplanting	bosplantsoen-overgroei randen verharding of gras
Verrekenen op beeld via RAW-w ericategorie 51.48.12	
B	C
	
De rand van de verharding of het gras is redelijk zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is nauwelijks zichtbaar.
gemiddelde lengte overgroei ≤ 25 cm per 100m'	gemiddelde lengte overgroei ≤ 40 cm per 100m'
maximale lengte overgroei ≤ 45 cm	maximale lengte overgroei ≤ 75 cm
takken in vrije doorgang nee	takken in vrije doorgang nee
Meetinstructie: Overgroei beplanting	

Snoeibeeld per beheergroep

Beheergroep: bosplantsoen

Omschrijving:

- Groen wat gebieden afschermt en beschermt;
- Bijvoorbeeld:
  - afscheiding welke gebouwen/grote objecten afschermt
  - afscheiding als natuurlijke barrière
  - afscheiden of behoud van groene massa en gesloten functie
  - groen langs sportvelden als windkering

Boomvormer: takken in struikbeplanting die 8cm of dikker zijn en uit kunnen groeien tot boom.

Randvoorwaarden snoeien:

- Snoeien in onderstaande volgorde:
  - boomvormers en hinderlijke opslag afzetten
  - randrij rooien indien deze te dicht bij verharding staat
  - per rij snoeien of verspreid terugzetten tot 20cm
  - maximaal 40% van het totale oppervlak terugzetten
- Kaalslag voorkomen, afschermfunctie moet in stand blijven

Cyclisch snoeien 1x/4 jaar of 1x/5 jaar.

Bosplantsoen dat afschermt

Verspreid gesnoeid, functie blijft behouden

Maximaal 40% teruggezet

Beheerkalender dagelijks onderhoud

Werkzaamheden	j	f	m	a	m	j	j	a	s	o	n	d
Zwerfafval	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Uitmaaien					■	■	■	■	■	■		
Kanten/randén						■	■	■				
Wintersnoei	■	■	■							■	■	■

■ voorkeursperiode   ■ uitlooperperiode

Functie

Lage sierheesters is een gesloten beplanting van heesters tot 1m hoog.

Sierheesters hebben vooral een belevingsfunctie, maar kunnen ook een stedenbouw- of verkeerskundige functie vervullen.

Waarde

Sierheesters hebben sierwaarde en zorgen daarmee voor leefbaarheid van het stedelijk gebied. Zo geven bloemen kleur en geur aan de leef- en woonomgeving. Groen zorgt voor de beleving van de seizoenen. Straten en pleinen krijgen ruimtelijke kwaliteit door groen.

De waarde van sierheesters ligt hierdoor bij belevingswaarde.

Voorwaarden LIOR 2013

- Voor sierheesters laag moet de minimale vakbreedte 2m zijn en een lengte hebben van minimaal 3m.
- Hoogte van heesters maximaal 0,8m in plantvakken van circa 2m breed.
- In een groot plantvak met verschillende soorten, is de groep per soort minimaal 10m² groot.
- Plantvakken zodanig uitvoeren dat de beplanting binnen 2 jaar gesloten is ten behoeve van beheer, zie plantinstructie.
- Geen snippergroen (oppervlak < 5m²) realiseren.
- Tussen verharding en plantsoenvakken bij voorkeur een kantopsluiting (verhoogde band) aanbrengen.

Soortkeuze

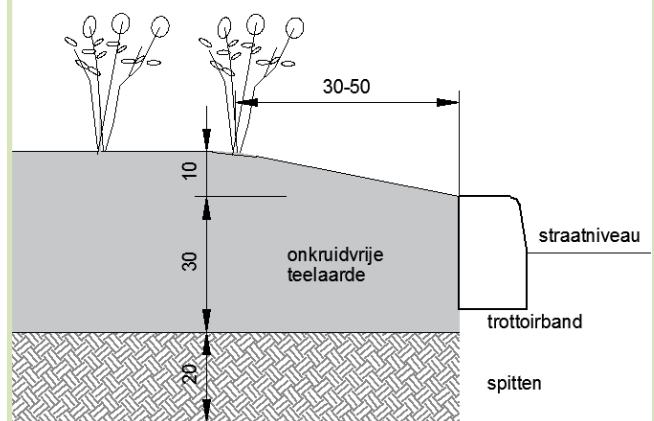
- Strooizoutbestendige soorten langs wegen en fietspaden;
- Stekeloze soorten langs fiets- en voetpaden;
- Diverse bladsoorten, verschillende bloeitijden;
- Eventueel aantrekkelijk voor fauna (vlinders, bijen);
- Struikrozen alleen toepassen in dorpskern en begraafplaats;
- Solitair alleen toepassen als deze vrijuit kunnen groeien in het plantvak.

Soorten geschikt voor sierheesters laag staan op de sortimentslijst als volgt gemarkeerd:

1	Dorpskern
2	Woonwijk (park)
3	Bedrijventerrein
4	Begraafplaats

Bodemprofiel

Figuur 6.1 bodemprofiel sierheesters laag

maten in cm

Plantinstructie

- Plantverband: driehoeksverband;
- Menging: groepsgewijs;
- Planttijd: november-maart, tenzij het vriest;
- Plant op kwekerijdiepte;
- Plantafstand tot de rand: 0,3-0,5m, afhankelijk van de soort;
- Voorkom uitdrogen van het plantmateriaal door afdekken in de schaduw of opkuilen, indien nodig;
- Aantal planten per m² zie sortimentslijst;
- Startbemesting meegeven: Startmix 2.

Als solitair worden gecombineerd met lage heesters:

- Plantafstand tot de rand solitair: 2,5m;
- Plantafstand: minimaal 2m uit elkaar.

Beheer

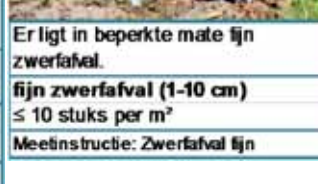
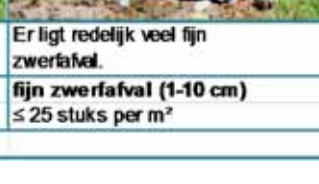

Dagelijks onderhoud is:

- De beheergroep sierheesters laag wordt onderhouden op B of C niveau;
- Blokbeplanting voorkomen, randsnoei alleen uitvoeren waar overgroei hinderlijk is;
- Snoei van sierheesters laag bestaat uit, indien nodig, het terugzetten van de beplanting tot 15-40cm hoogte.

Groot onderhoud is:

- Bij uitval van heesters, vullen andere heesters de gaten op;
- Wanneer grote gaten ontstaan moet dit worden opgevuld met de beschreven heesterssoorten (inboet);
- Als één heestersoort uitvalt, kies dan voor een andere soort ter vervanging zodat de kans op herhaling afneemt;
- Bij uitval van solitairen deze vervangen door de voorgeschreven soort (inboet).

KOR2013

Groen-beplanting		natuurlijk afval		Groen		beplanting-zwerfafval fijn	
Verrekenen op beeld via RAW-werkcategorie 51.48.06		Verrekenen op beeld via RAW-werkcategorie 51.48.06		Verrekenen op beeld via RAW-werkcategorie 51.15.01		Verrekenen op beeld via RAW-werkcategorie 51.15.01	
B	C	B	C	B	C	B	C
							
Er is in beperkte mate bladafval/bloesem.	Er is redelijk veel bladafval/bloesem.	Er ligt in beperkte mate fijn zwerfafval.	Er ligt redelijk veel fijn zwerfafval.	fijn zwerfafval (1-10 cm) ≤ 10 stuks per m ²	fijn zwerfafval (1-10 cm) ≤ 25 stuks per m ²	Meetinstructie: Natuurlijk afval	Meetinstructie: Zwerfafval fijn
bedekking ≤ 30% per 100m ²	bedekking > 50% per 100m ²						
maximale dikte ≤ 5 cm	maximale dikte ≤ 10 cm						

Groen-beplanting		heesters-snoeibeeld		Groen-beplanting		onkruid	
Verrekenen op frequentie via RAW-werkcategorie 51.48.50		Verrekenen op beeld via RAW-werkcategorie 51.48.50		Verrekenen op beeld via RAW-werkcategorie 51.48.07		Verrekenen op beeld via RAW-werkcategorie 51.48.07	
B	C	B	C	B	C	B	C
							
Heesters vertonen in beperkte mate snoeiachterstand. Er zijn in beperkte mate holle heesters.	Heesters vertonen redelijk veel snoeiachterstand. Er zijn redelijk veel holle heesters.	Er is in beperkte mate onkruid.	Er is redelijk veel onkruid.	bedekking ≤ 40% per 100m ²	bedekking > 40% per 100m ²	zodetvorming nee	zodetvorming nee
dode takken ≤ 5% per 100m ²	dode takken ≤ 10% per 100m ²	bedekking door resten ≤ 30 cm	bedekking door resten ≤ 50 cm	Meetinstructie: Onkruid			
lengte ongewenste scheuten en opslag ≤ 0,50 m per 100m ²	lengte ongewenste scheuten en opslag ≤ 0,80 m per 100m ²						
mate 'holle' heesters ≤ 2,5% per 100m ²	mate 'holle' heesters ≤ 5% per 100m ²						

Snoeibeeld per beheergroep

Beheergroep: Sierheesters laag – polvormige snoei

Omschrijving:

- Opgaande beplanting tot 1,0 m hoog

Bijvoorbeeld: Spiraea, Hypericum, Potentilla, Caryopteris, Hydrangea, Botanische- en Meidilandrozen

Randvoorwaarden snoeien:

- Snoeien tot 0,20m
- Polvormig snoeien
- Solitaire niet in hetzelfde jaar snoeien, deze volgens eigen snoeibeeld solitaire heester
- Cyclisch snoeien 1x/3 jaar tot 1x/5 jaar

Spiraea - polvormig

Rozen na snoeibeurt

Heester laag gesnoeid

Beheergroep: sierheesters laag – snoei als vlak

Omschrijving:

- Opgaande beplanting tot 1,0 m hoog

Bijvoorbeeld: Berberis, Chaenomeles, Viburnum davidii

Randvoorwaarden snoeien:

- Snoeien tot 0,30m (Berberis, Viburnum davidii e.d.)
- Snoeien tot 0,50m (Chaenomeles, Liguster, Prunus)
- Snoeien als vlak
- Solitaire niet in hetzelfde jaar snoeien, deze volgens eigen snoeibeeld solitaire heester
- Cyclisch snoeien 1x/3 jaar tot 1x/5 jaar

Berberis - snoei als vlak

Heesters - snoei als vlak

Spiraea- snoei als vlak

Beheerkalender dagelijks onderhoud

Werkzaamheden	j	f	m	a	m	j	j	a	s	o	n	d
Zwerfafval	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Natuurlijk afval	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Onkruid	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kanten/randén						■	■	■				
Wintersnoei	■	■	■							■	■	■

■ voorkeursperiode   ■ uitlooperperiode

6b. SIERHEESTERS HOOG

Inrichting

Gebieden: dorpskern, woonwijk, bedrijventerrein, begraafplaats

Functie

Een opgaande gesloten beplanting van heesters van 1m tot 2,5m hoog met sierwaarde.

Sierheesters hebben vooral een belevingsfunctie, maar kunnen ook een stedenbouwkundige functie vervullen.

Waarde

Sierheesters hoog geven met bloemen kleur en geur aan de leef- en woonomgeving. Groen zorgt voor de beleving van de seizoenen. Straten en pleinen krijgen ruimtelijke kwaliteit door sierheesters. Ze zorgen daarmee voor leefbaarheid van het stedelijk gebied.

Sierheesters hebben een sierwaarde en daarmee een belevingswaarde.

Voorwaarden LIOR 2013

- Voor sierheesters hoog moet de minimale vakbreedte 5m zijn en een lengte hebben van minimaal 10m.
- Plantvakken zodanig uitvoeren dat de beplanting binnen 2 jaar gesloten is ten behoeve van beheer, zie plantinstructie.
- In een groot plantvak met verschillende soorten, is de groep per soort minimaal 10m² groot.
- Tussen verharding en plantsoenvakken bij voorkeur een kantopsluiting (verhoogde band) aanbrengen.

Soortkeuze

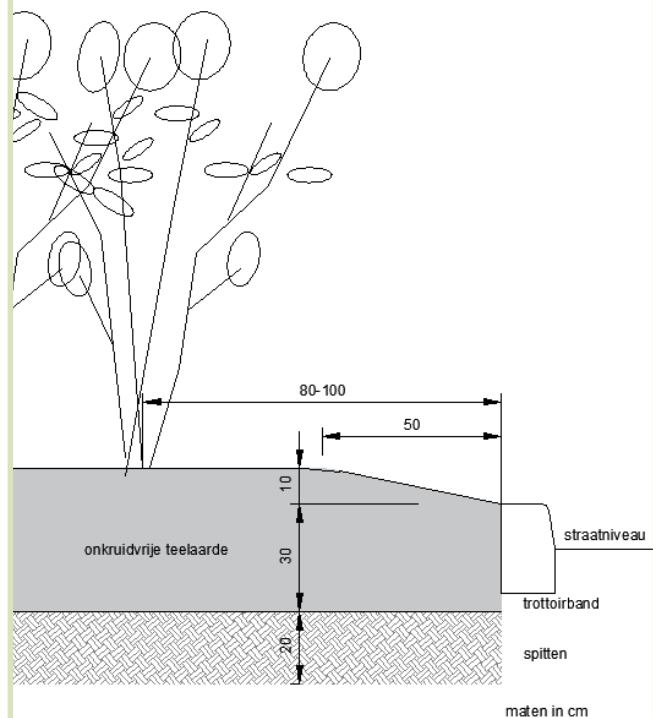
- Strooizoutbestendige soorten langs wegen en fietspaden;
- Stekeloze soorten langs fiets- en voetpaden;
- Diverse bladsoorten, verschillende bloeitijden;
- Eventueel aantrekkelijk voor fauna (vlinders, bijen).

Soorten geschikt voor sierheesters hoog staan op de sortimentslijst als volgt gemarkeerd:

1	Dorpskern
2	Woonwijk (park)
3	Bedrijventerrein
4	Begraafplaats

Bodemprofiel

Figuur 6.2 bodemprofiel sierheesters hoog

Plantinstructie

- Plantverband: driehoeksverband;
- Menging: groepsgewijs;
- Planttijd: november-maart, tenzij het vriest;
- Plant op kwekerijdiepte;
- Plantafstand tot de rand: 0,8-1m, afhankelijk van de soort;
- Voorkom uitdrogen van het plantmateriaal door afdekken in de schaduw of opkuiten, indien nodig;
- Aantal planten per m² zie sortimentslijst;
- Startbemesting meegeven: Startmix 2.

Beheer

Dagelijks onderhoud is:

- De beheergroep sierheesters hoog wordt onderhouden op B of C niveau;
- Bij uitval van heesters, vullen andere heesters de gaten op;
- Blokbeplanting voorkomen, randsnoei alleen uitvoeren waar overgroei hinderlijk is, maximaal 1x per jaar, bij bloemheesters: na de bloei.

Dagelijks onderhoud is:

- Wanneer grote gaten ontstaan moet dit worden opgevuld met de beschreven heesterssoorten (inboet);
- Als één heestersoort uitvalt, kies dan voor een andere soort ter vervanging zodat de kans op herhaling afneemt;
- Takken mogen maximaal 20cm over verharding hangen.

KOR2013

Groen-beplanting		natuurlijk afval		Groen		beplanting-zwerfafval fijn	
		Verrekenen op beeld via RAW-werkcategorie 51.48.06				Verrekenen op beeld via RAW-werkcategorie 51.15.01	
B	C	B	C	B	C	B	C
							
Er is in beperkte mate bladafval/bloesem.	Er is redelijk veel bladafval/bloesem.	Er ligt in beperkte mate fijn zwerfafval.	Er ligt redelijk veel fijn zwerfafval.				
bedekking ≤ 30% per 100m ²	bedekking > 50% per 100m ²	fijn zwerfafval (1-10 cm) ≤ 10 stuks per m ²	fijn zwerfafval (1-10 cm) ≤ 25 stuks per m ²				
maximale dikte ≤ 5 cm	maximale dikte ≤ 10 cm	Meetinstructie: Zwerfafval fijn					
Meetinstructie: Natuurlijk afval							

Groen-beplanting		heesters-snoeibeeld		Groen-beplanting		onkruid	
		Verrekenen op frequentie via RAW-werkcategorie 51.48.50				Verrekenen op beeld via RAW-werkcategorie 51.48.07	
B	C	B	C	B	C	B	C
							
Heesters vertonen in beperkte mate snoeiachterstand. Er zijn in beperkte mate holle heesters.	Heesters vertonen redelijk veel snoeiachterstand. Er zijn redelijk veel holle heesters.	Er is in beperkte mate onkruid.	Er is redelijk veel onkruid.				
dode takken ≤ 5% per 100m ²	dode takken ≤ 10% per 100m ²	bedekking ≤ 40% per 100m ²	bedekking > 40% per 100m ²				
lengte ongewenste scheuten en opslag ≤ 0,50 m per 100m ²	lengte ongewenste scheuten en opslag ≤ 0,80 m per 100m ²	bedekking door resten ≤ 30 cm	bedekking door resten ≤ 50 cm				
mate 'holle' heesters ≤ 2,5% per 100m ²	mate 'holle' heesters ≤ 5% per 100m ²	zodevorming nee	zodevorming nee				
		Meetinstructie: Onkruid					

Snoeibeeld per beheergroep

Beheergroep: Sierheesters hoog - opgaand <u>Omschrijving:</u> - Opgaande houtige beplanting Bijvoorbeeld: Berberis, Deutzia, Philadelphus		<u>Randvoorwaarden snoeien:</u> - Snoeien tot 0,50m - Polvormig snoeien Cyclisch snoeien 1x/3 jaar tot 1x/5 jaar
		
Berberis na snoei, polvormig gesnoeid	Sierheesters hoog gesnoeid	Sierheesters hoog gesnoeid

Beheergroep: Sierheesters hoog - afschermend <u>Omschrijving:</u> <ul style="list-style-type: none"> • afscheiding welke muren, schutting of berging afschermt • afscheiding als natuurlijke barrière t.b.v. oneigenlijke looppaden • afscheiden of beperken van zichtlijnen / behoud van gesloten functie Bijvoorbeeld: Forsythia, Prunus		<u>Randvoorwaarden snoeien:</u> - Snoeien met behoud van functie - Per rij terugzetten - Of 50% verspreid terugzetten - Polvormig snoeien tot 0,40m Cyclisch snoeien 1x/3 jaar tot 1x/5 jaar
		
Prunus na snoei - afschermend	Snoei 50% verspreid terug gezet	Per rij teruggezet

Beheerkalender dagelijks onderhoud

Werkzaamheden	j	f	m	a	m	j	j	a	s	o	n	d
Zwerfafval	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Natuurlijk afval	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Onkruid	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kanten/randens						■	■	■				
Wintersnoei	■	■	■							■	■	■

■ voorkeursperiode   ■ uitlooperperiode

Functie

Hagen zijn lijnvormige elementen in het openbaar groen en vormen een afscheiding tussen twee ruimtes of kunnen een afschermende functie hebben.

Hagen hebben een stedelijke, verkeerkundige en landschappelijke functie.

Waarde

Niet alleen zorgt een haag voor een afscheiding, in de haag vinden allerlei vogels en insecten een plek.

Hagen hebben daarmee een ecologische waarde.

Voorwaarden LIOR 2013

- Lengtehagen hebben een minimale lengte van 5m.
- Blokhagen zijn minimaal 1,5m breed met een minimale lengte van 4m.
- Plantafstand is afhankelijk van de soort, zodanig dat de beplanting binnen 2 jaar gesloten is ten behoeve van beheer, zie plantinstructie;
- Tussen verharding en plantsoenvakken bij voorkeur een kantopsluiting (verhoogde band) aanbrengen.

Soortkeuze

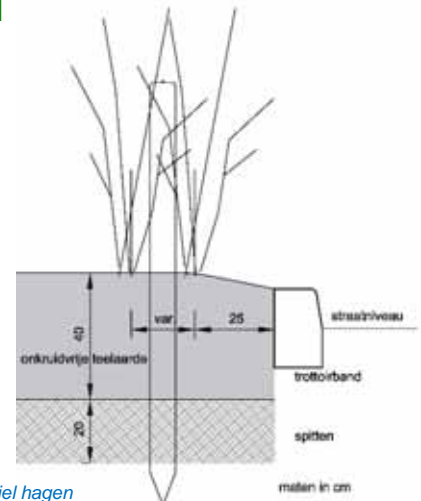
- Strooizoutbestendige soorten langs wegen en fietspaden;
- Stekellose soorten langs fiets- en voetpaden;
- Soorten kiezen waarvoor maximaal 2x snoeien per jaar volstaat om een onderhoudsniveau B te realiseren;
- Uitsluitend kiezen voor een blokhaag waar sierheesters laag of vaste planten niet mogelijk zijn.

Soorten geschikt voor hagen staan op de sortimentslijst als volgt gemarkeerd:

1	Dorpskern
2	Woonwijk (park)
4	Begraafplaats

Bodemprofiel

Figuur 6.3 bodemprofiel hagen

Plantinstructies

- Planttijd: november-maart, tenzij het vriest;
- Haagplanten moeten minimaal 0,25m uit de rand worden geplant;
- Plant op kwekerijdiepte;
- Maximaal 2 rijen aanplanten voor lengtehagen;
- Voorkom uitdrogen van het plantmateriaal door afdekken in de schaduw of opkuilen, indien nodig;
- Aantal per m1 zie sortimentslijst;
- Palen diam 8cm plaatsen, met draad halverwege en op de kop, paallengte 1,50m en min. 70cm in grond.

Beheer

Dagelijks onderhoud is:

- De beheergroep hagen wordt onderhouden op B of C niveau;
- Bladverliezende hagen met soorten zoals liguster en beuk zijn sterk en worden ook in het vroege voorjaar teruggesnoeid;
- 1^e snoei: in ieder geval voor de langste dag (21 juni);
- 2^e snoei: rond half augustus/half september.

Groot onderhoud is:

- Bij uitval van haagplanten, opvullen met de beschreven heesterssoorten (inboet);
- Bij een verwaarloosde of sterk uitgegroeide haag (bladverliezende heesters en taxus) alle zijtakken terugsnoeien tot bijna op de stam. Door daarna regelmatig snoeien goed terug in vorm te brengen, na 3 jaar is de haag weer mooi vol en verjongd.

KOR2013

Groen-beplanting	haag-snoeibeeld geschoren hagen
Verrekenen op beeld via RAW-werkcategorie 51.48.17	
B	C
	
De strakke lijnen van de haag zijn redelijk zichtbaar. In beperkte mate steken kleine uitlopers uit de haag.	De strakke lijnen van de haag zijn niet meer zichtbaar. Er steken redelijk veel kleine uitlopers uit de haag.
gemiddelde lengte uitlopers ≤ 20 cm per 100m'	gemiddelde lengte uitlopers ≤ 30 cm per 100m'
maximale lengte uitgroeïende uitlopers ≤ 40 cm	maximale lengte uitgroeïende uitlopers ≤ 50 cm
Meelinstructie: Natuurlijk afval	

Snoeibeelden per beheergroep

Beheergroep: Hagen - drastisch terugsnoeien

Omschrijving:

- Gesloten lijnvormige beplanting waarvan de hoogte en breedte in stand gehouden wordt. Hagen tot 1,0 meter breed, hoogte voornamelijk van 0,60 tot 1,5m hoog

Bijvoorbeeld: Acer, Carpinus, Fagus

Randvoorwaarden snoeien:

- Snoeien tot de haag aan beide zijden een gelijke breedte vanaf de stam heeft, rekening houden met behoud van vertakking
- Lijnvormig snoeien
- Snoei hoogte terugbrengen naar 0,60 tot 0,80m
- Snoei breedte terugbrengen naar 0,30 tot 0,50m
- Aanpak van snoeiwijze rekening houden met haagsoort

Carpinus teruggesnoeid in hoogte

Prunus teruggesnoeid

Acer terug gesnoeid in breedte en hoogte

Beheerkalender dagelijks onderhoud

Werkzaamheden	j	f	m	a	m	j	j	a	s	o	n	d
Zwerfafval												
Natuurlijk afval												
Onkruid												
Snoeien												

 voorkeursperiode

7. VASTE PLANTEN

Gebieden: dorpskern, woonwijk

Functie

Vaste planten is een gesloten beplanting van kleurige, in de winter afstervende planten.

Vaste planten hebben een belevings-, stedenbouwkundige en ecologische functie.

Waarde

Door de verschillende felle kleuren vormen plantvakken met vaste planten een aantrekkelijk beeld voor mensen en insecten; de seizoensbeleving wordt beleefbaar gemaakt.

Bovenstaande geven vaste planten een economische en ecologische waarde.

Voorwaarden LIOR 2013

- Geen 'snippergroen' (opp. < 5 m²) realiseren.
- Tussen verharding en plantsoenvakken bij voorkeur een kantopsluiting (verhoogde band) aanbrengen.
- In een groot plantvak met verschillende soorten, is de groep per soort minimaal 6m² groot.
- Plantvakken met vaste planten moeten binnen 1 jaar gesloten zijn ten behoeve van het beheer.

Soortkeuze

Kruidachtig gewas, waarvan de bladverliezende soorten 's winters bovengronds afsterven en in het voorjaar weer uitgroeien. Onder de beheergroep vaste planten vallen ook de siergrassen.

Let bij het kiezen van soorten op de volgende eigenschappen:

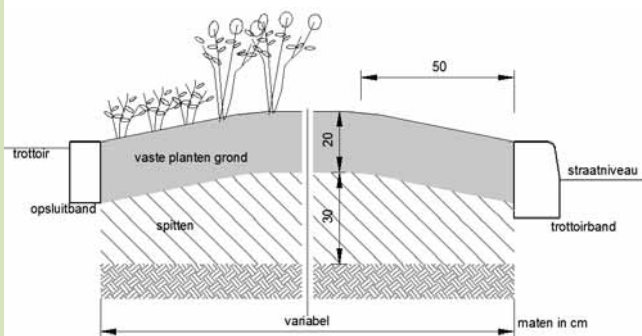
- Strooizoutbestendige soorten langs wegen;
- Diverse bladsoorten naast elkaar;
- Verschillende kleuren naast elkaar;
- Verschillende bloeitijden;
- Aantrekkelijk voor fauna (vlinder, bijen);
- Winterbeeld.

Soorten geschikt voor vaste planten staan op de sortimentslijst als volgt gemarkeerd:

1	Dorpskern
2	Woonwijk (park)

Bodemprofiel

Figuur 7.1 bodemprofiel vaste planten

Plantinstructie

- Grondbewerking: spit de grond om en verwijder puin, stenen, wortels, wortelonkruiden en plantenresten;
- Breng nieuwe grond aan (voor vaste planten), 20cm;
- Menging: groepsgewijs;
- Planttijd: jaarrond, tenzij het vriest;
- Plant op kwekerijdiepte;
- Plantafstand tot de rand: 10-15cm;
- Voorkom uitdrogen van het plantmateriaal.

Kwaliteit en stuks per m²

P9	10 st/m ²
P11	8 st/m ²

Beheer

Dagelijks onderhoud is:

- Na aanplant: tijdens het eerste seizoen handmatig wieden. Dit is belangrijk omdat door schoffelen de uitlopers van de planten gemakkelijk beschadigen, zodat het plantvak niet snel genoeg dicht groeit;
- Als er in het eerste jaar consequent onkruid wordt gewied is de ervaring dat het onderhoud de volgende jaren sterk vermindert;
- Na een mulchbeurt mesten met Mix 2;

Direct na het mulchen

- Na de winter worden, in maart, de vaste planten met een speciale mulchmachine in één arbeidsgang extreem kort gemaaid en gemulchd. Hierdoor blijven de voedingsstoffen in het milieu en zorgen voor de bemesting. Door het maaien en mulchen vernieuwen de vaste planten zich ieder jaar. Dit zorgt mede voor de lange levensduur.

Groot onderhoud is:

- Bij uitval van de vaste planten, opvullen met de beschreven soorten (inboet);

Twee maanden na het mulchen

Snoeibeelden per beheergroep

Beheergroep: Vaste planten

Omschrijving:

- Planten die jaarlijks opnieuw opkomen en weer af sterven

Bijvoorbeeld: Aster, Geranium, Rudbeckia, Alchemilla

Randvoorwaarden snoeien:

- Maaien/mulchen:

- Extreem kort afmaaien, ca. 1cm boven ondergrond, met bijvoorbeeld bosmaaier (mes) of sneldraaiende kleine klepelmaaier zonder kantelmechanisme
- Mulch laten liggen

Cyclisch snoeien 1x/jaar

Extreem kort maaien van plantenborder

Vaste plantenborder ca. 6 weken na snoei

Vaste plantenborder in bloei

Beheerkalender dagelijks onderhoud

Werkzaamheden	j	f	m	a	m	j	j	a	s	o	n	d
Zwerfafval	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Natuurlijk afval	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Onkruid	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Mulchen/mesten			■									

■ voorkeursperiode
 ■ uitlooperperiode

Documenten

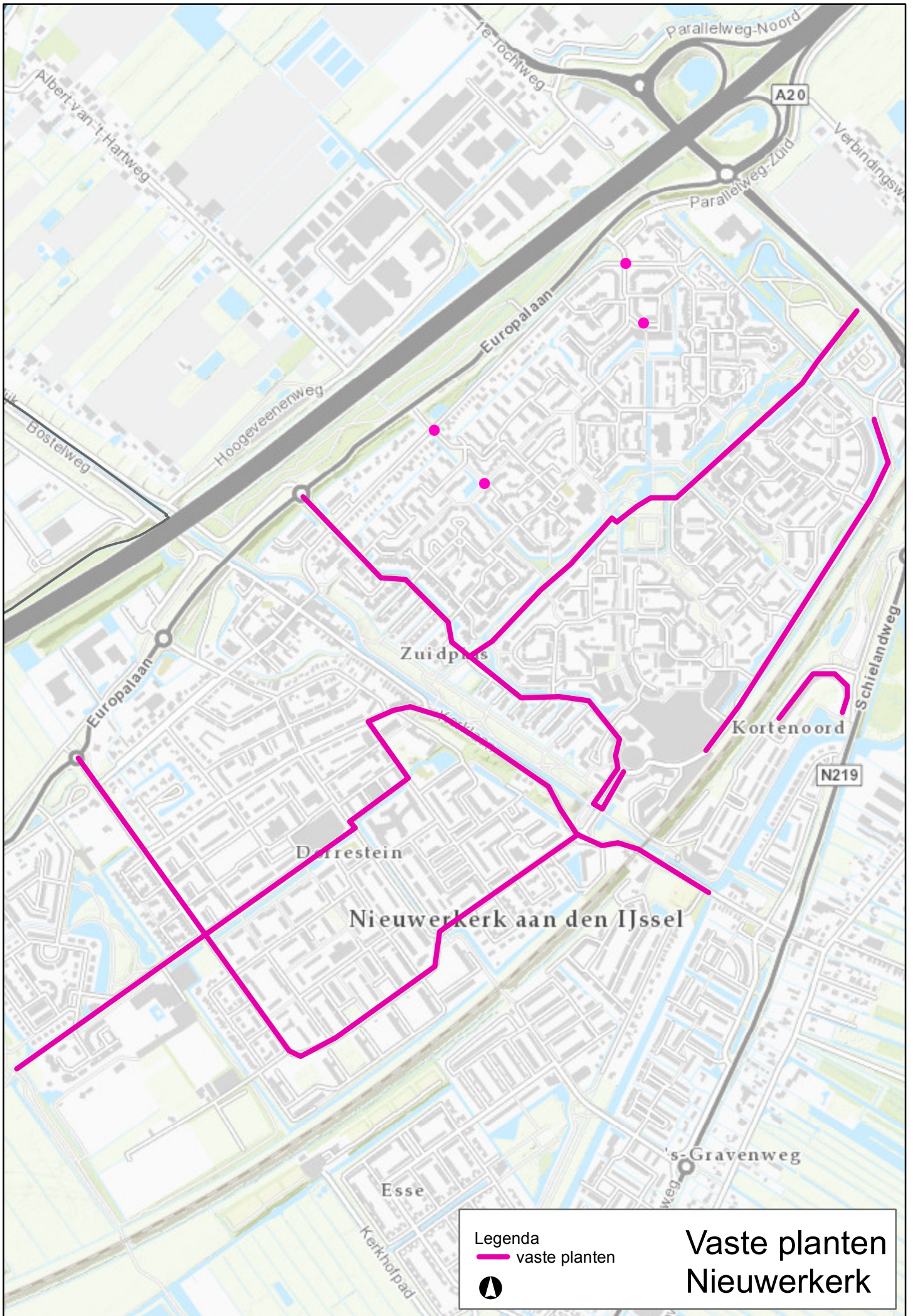
- Leidraad Inrichting Openbare Ruimte 2013, gemeente Zuidplas
- Groenbeheerplan 2015-2030, gemeente Zuidplas
- Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte 2013, CROW
- Staalkaarten landschapselementen Apeldoorn
- Handreiking natuurvriendelijke oevers, STOWA 2009

Websites

- www.oud.groenendoen.nu
- www.vildaphoto.net
- www.ontwerpopenbaargroen.nl
- www.plantjes.nl
- www.google.nl/maps
- www.gemeentesudwestfryslan.nl
- www.dgr.nl
- www.lubbelisse.nl
- www.degroenestad.nl
- www.tuinkrant.nl
- www.youtube.nl
- www.bestbekeken.nl
- www.aalst.be
- www.zuidplas.nl
- www.leusden.nl
- www.ruyteninstituut.nl
- www.vitalegroenestad.nl
- www.schoffelstudent.nl
- www.cruyd-hoeck.nl
- www.greentocolour.nl

Bijlage 5 Plattegronden vaste planten

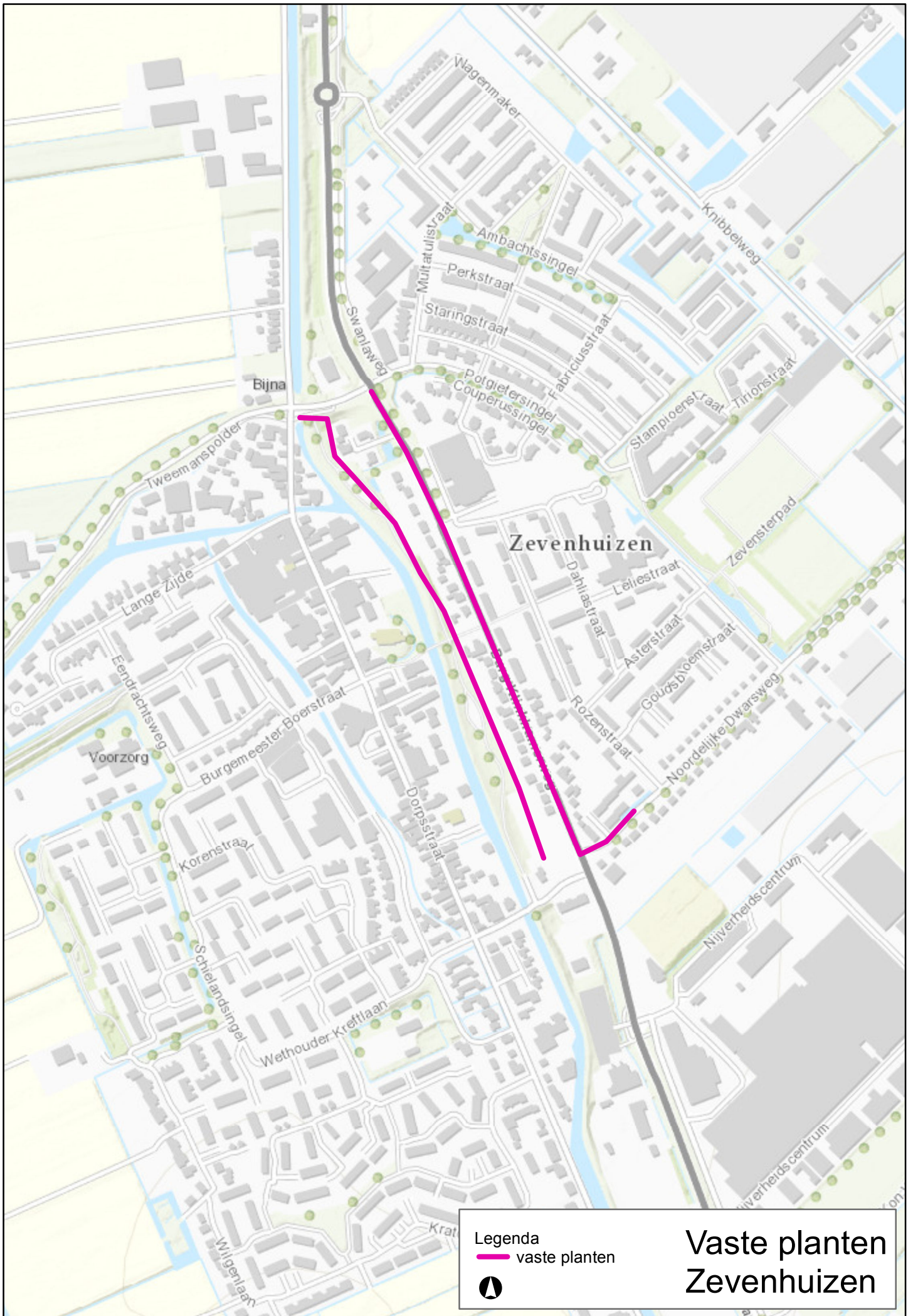
Bijlage 5 Plattegronden vaste planten

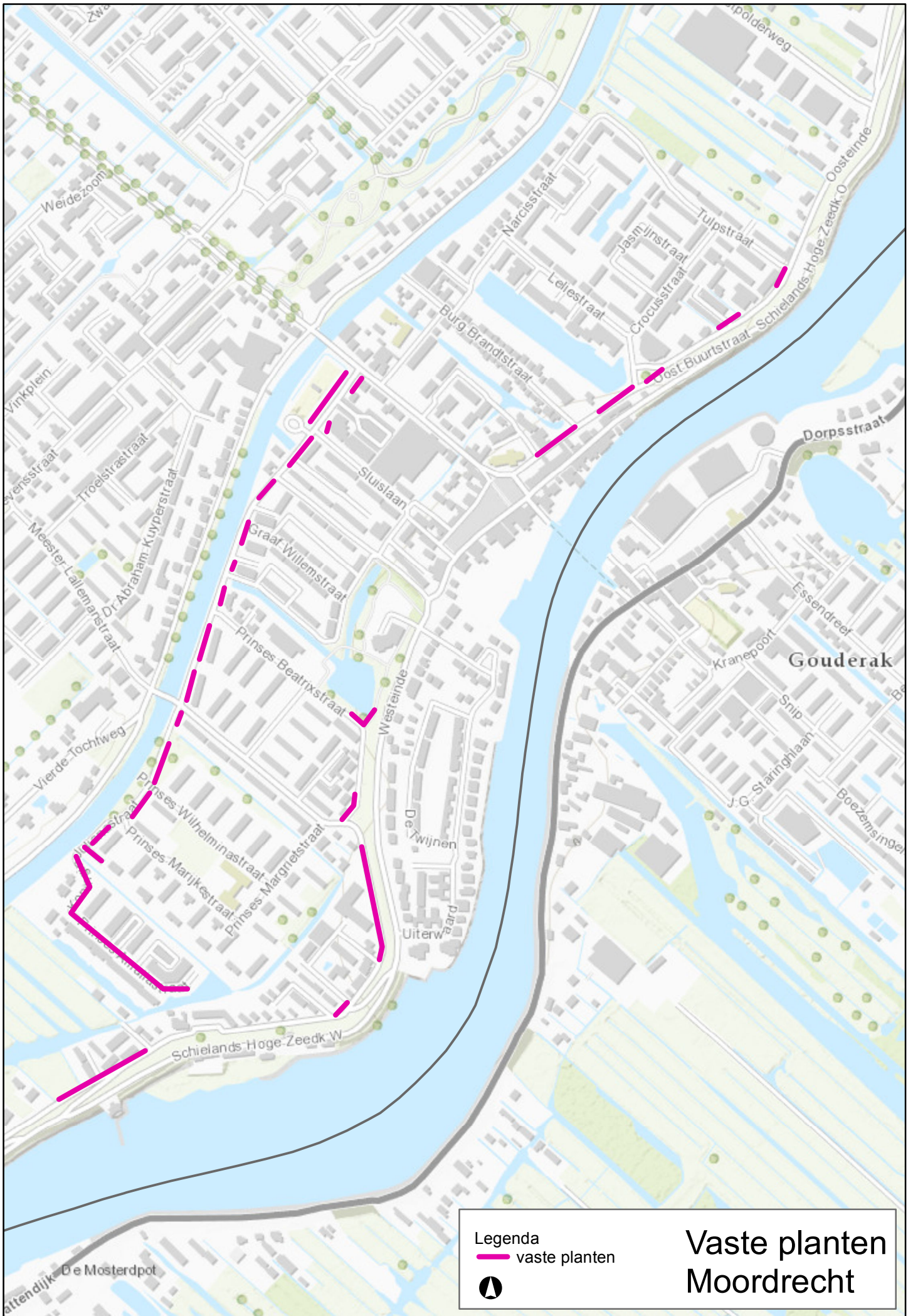

Legenda
— vaste planten

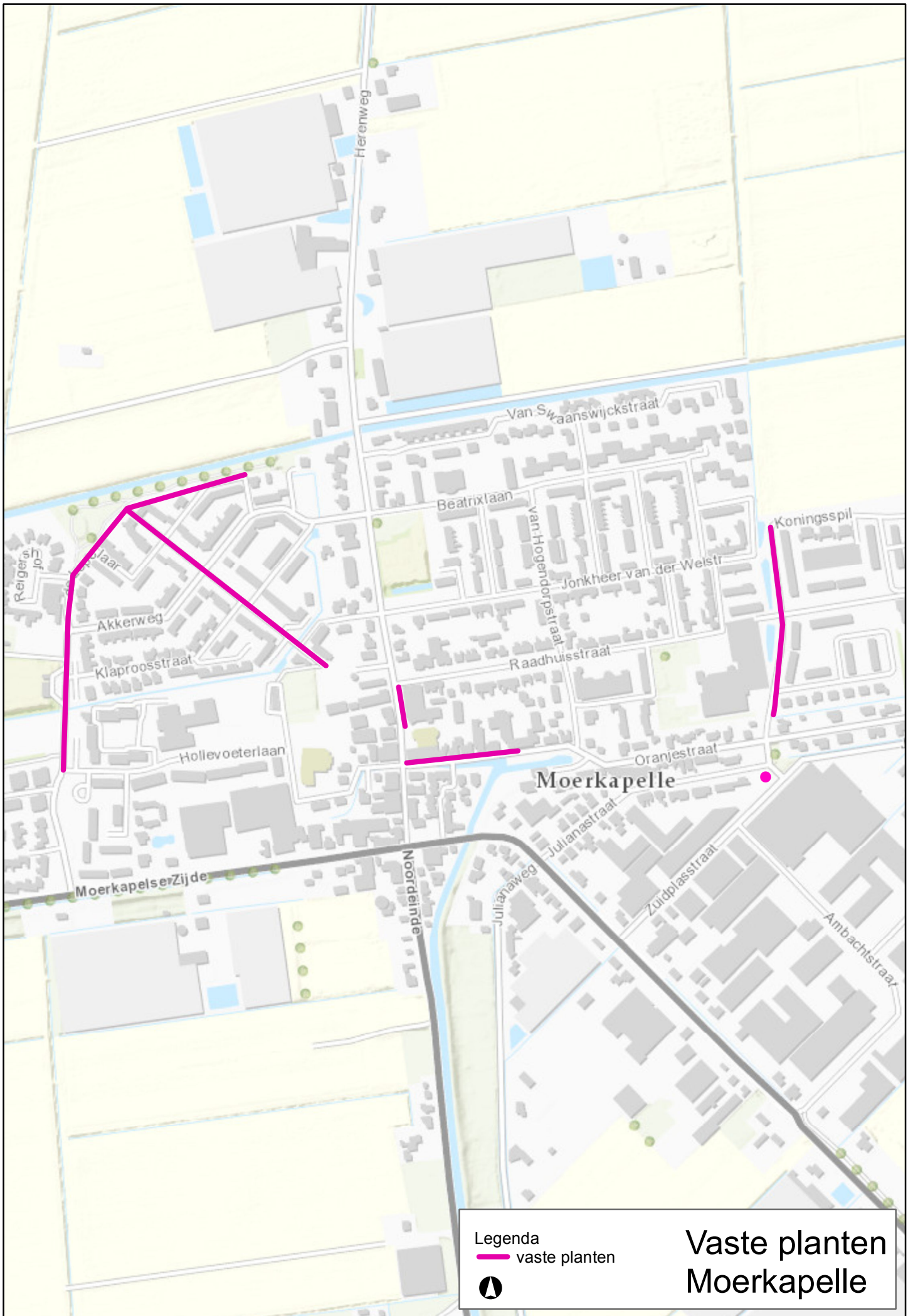

Vaste planten Nieuwerkerk

Legenda
— vaste planten

Vaste planten Moerkapelle

Bijlage 6 Structurele aanpak zwerfafval

Bijlage 6 Structurele aanpak zwerfafval

gemeente
Zuidplas

Zuidplas blijvend schoon!

Voor de structurele aanpak van zwerfafval 2016 - 2022

5 december **2016**

c t b e r
Adviseurs voor buitenruimte en organisatie

Zuidplas blijvend schoon!

Voor de structurele aanpak van zwerfafval 2016 - 2022

Colofon

Opdrachtgever:
Gemeente Zuidplas

Project:
Zwerfafvalaanpak 2016-2022

Projectteam gemeente
Zuidplas:
Geert Jan Rozendaal, Bjorn de
Lange, Marianne Uni en Anton
Verheul

Projectteam Cyber:
Trijntje Tilstra, Sara Sprong en
Maurice Janssen

Datum: 5 december 2016

Inhoudsopgave

1	Inleiding	6
	Inleiding	6
	1.1 Aanleiding en doel	6
	1.2 Werkwijze	7
	1.3 Leeswijzer	7
2	Missie en doelstellingen	8
	2.1 Missie en pijlers	8
	2.2 Focus en looptijd	9
	2.3 Doelgroepen en focusgebieden	9
	2.4 SMART-doelstellingen	10
3	Huidige situatie	12
	3.1 Huidige zwerfafvalaanpak	12
	3.2 Analyse hotspots	18
4	Actieplan	21
	4.1 Maatregelen per pijler	21
	4.2 Planning	26
5	Aanbevelingen	27
	5.1 Aanbevelingen – PDCA cyclus	27

1 Inleiding

Zuidplas gaat voor een schone woon- en leefomgeving. Een schone omgeving draagt bij aan de aantrekkelijkheid van een gebied en zorgt ervoor dat bewoners en bezoekers zich prettig voelen (zie ook kader). Deze rapportage legt de zwerfafvalaanpak vast voor 2016 tot en met 2022.

1.1 Aanleiding en doel

Om verschillende redenen had de gemeente Zuidplas behoefte aan een structurele zwerfafvalaanpak. Zo blijkt uit een enquête en inspiratieavonden die in het kader van het IBOR-plan zijn gehouden (voorjaar 2015), dat zwerfafval een belangrijk thema is voor bewoners. Het is volgens de enquête de één na grootste ergernis (na hondenpoep) en bewoners gaven bij prioritering van meerdere openbare ruimte-aspecten aan het belangrijkste te vinden dat de omgeving schoon is. Paragraaf 3.1 gaat hier verder op in. Daarnaast zijn er diverse 'hotspots', plekken met bovengemiddeld veel zwerfafval, die het beeld negatief beïnvloeden. Ook is er behoefte aan meer samenhang en structuur bij het betrekken van bewoners, scholen, ondernemers en andere gebruikers bij de zwerfafvalaanpak. De gemeente wil verder graag meer inzetten op preventie en gedragsbeïnvloeding om zwerfafval te voorkomen. Deze redenen vormen de aanleiding om een structurele, meerjarige zwerfafvalaanpak op te stellen, die vastgelegd is in voorliggende rapportage.

Doel van de zwerfafvalaanpak is het bieden van een duidelijke richtlijn voor de aanpak van zwerfafval voor 2016 - 2022. Er is gekozen voor 2022 omdat de aanpak grotendeels uit de zwerfafvalvergoeding van de Raamovereenkomst Verpakkingen gefinancierd wordt en deze vergoeding tot en met 2022 beschikbaar is. De vergoeding biedt kansrijke mogelijkheden voor de planmatige aanpak van zwerfafval. Per inwoner is €1,19 beschikbaar (peiljaar 2013) voor de *extra aanpak en preventie* van zwerfafval.

Waarom is een (blijvend) schone omgeving belangrijk?

- Hogere waarde van de wijk
- Minder ergernis
- Trekt meer bezoekers aan
- Aantrekkelijkere, veiligere leefomgeving
- In een schone omgeving gedraagt men zich netter (vuil trekt vuil aan) en voelt men zich veiliger
- Beter voor dieren en planten

1.2 Werkwijze

Voor het opstellen van het zwerfafvalplan is een projectteam samengesteld, bestaande uit medewerkers van de gemeente en uit adviseurs van Cyber. Ook hebben medewerkers van Promen en de wethouder hun input geleverd op de meerjarige zwerfafvalaanpak. De volgende stappen zijn uitgevoerd:

1. Startgesprek
2. Brainstorm – inventarisatie huidige aanpak en formuleren doelstellingen
3. Analyse huidige situatie - analyse hotspots en bureaustudie
4. Werksessie – uitwerken maatregelen per doelstelling
5. Opstellen meerjarige aanpak

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de doelstelling van Zuidplas beschreven, uitgewerkt in een missie, drie pijlers en SMART doelstellingen. Om naar deze 'stip op de horizon' te werken, is inzicht in de huidige aanpak van belang (zie figuur 1). Daarom gaat hoofdstuk 3 in op de huidige situatie. Hierin staat ook de nulmeting beschreven die is uitgevoerd langs de hotspots. In hoofdstuk 4 staan de maatregelen die nodig zijn om de doelstellingen te behalen. Tot slot gaat hoofdstuk 5 in op de aanbevelingen.

Figuur 1 Van huidige naar gewenste situatie

2 Missie en doelstellingen

2.1 Missie en pijlers

Zuidplas is, zo blijkt uit kwaliteitsmetingen, relatief schoon. Dit wil Zuidplas graag zo houden en daarom is de missie: 'een blijvend schone, aantrekkelijke en prettige leefomgeving'. Omdat dit een taak is van de gemeente én van bewoners en andere gebruikers van de openbare ruimte, zetten we ons *gezamenlijk* in voor deze missie.

Bij de missie horen drie pijlers (zie figuur2):

1. Meer bewustwording en betrokkenheid bij de zwerfafvalaanpak om hiermee het gedrag positief te beïnvloeden (preventie).
2. Slimmer en efficiënter beheer, onder andere door meer samenwerking tussen de verschillende uitvoerende partijen in de openbare ruimte en door ontwerp en beheer beter af te stemmen.
3. Minder hotspots door een gerichte aanpak, omdat hotspots het beeld negatief beïnvloeden.

Figuur 2 Missie en pijlers zwerfafvalaanpak

2.2 Focus en looptijd

De focus ligt op de aanpak van zwerfafval, maar ook andere typen vervuiling worden meegenomen in de aanpak. Als we spreken over 'hotspots' gaat het om zwerfafvalhotspots, waar naast zwerfafval eventueel ook andere types vervuiling voorkomen. Een schone omgeving betekent namelijk dat er geen zwerfafval ligt, maar bijvoorbeeld ook geen hondenpoep, vuurwerkresten of weggewaaid plastic dat door huishoudens verzameld is en aan straat aangeboden. Elk type vervuiling heeft een eigen oorzaak en daarom een eigen aanpak nodig.

In ons voorstel gaan wij uit van een periode van 7 jaren, van 2016 tot en met 2022. Dit heeft te maken met de landelijke jaarlijkse zwerfafvalvergoeding die tot en met 2022 beschikbaar is. Daarnaast is een periode van 7 jaren lang genoeg om de tijd te nemen om de doelstellingen ('stip op de horizon') te bereiken en kort genoeg om concrete resultaten zichtbaar te maken.

2.3 Doelgroepen en focusgebieden

Er is behoefte aan meer samenwerking met de bewoners en andere gebruikers van de openbare ruimte voor een *gezamenlijke* zwerfafvalaanpak. Hier liggen ook kansen, gezien het aantal zwerfafvalinitiatieven van bewoners, scholen en andere gebruikers en gezien de reacties van bewoners bij de inspiratieavonden en enquêtes bij het IBOR-plan.

De zwerfafvalaanpak focust zich daarom op de verschillende doelgroepen en gebieden:

- Gemeentelijke organisatie – accent op slimmer en efficiënter beheer
- Bewoners – accent op bewustwording, betrokkenheid en gedragsbeïnvloeding
- Ondernemers – accent op bewustwording, betrokkenheid en gedragsbeïnvloeding)
- Jongeren – accent op bewustwording, betrokkenheid en gedragsbeïnvloeding)
- Scholieren –accent op bewustwording, betrokkenheid en gedragsbeïnvloeding
- De volgende gebieden zijn 'hotspots' en daar wil Zuidplas door een gerichte aanpak meer op inzetten: Winkelgebieden (visitekaartjes en hoge gebruiksdruk), hangplekken (specifieke doelgroep), schoolomgevingen / snoeproutes (hoge gebruiksdruk, specifieke doelgroep) en overige aandachtsgebieden.

2.4 SMART-doelstellingen

Een blijvend schone, aantrekkelijke en prettige leefomgeving waar we ons gezamenlijk voor inzetten

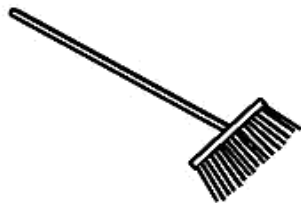
- SMART doelstelling: Het gemiddelde schoon-niveau ligt de komende 7 jaren minimaal op ambitieniveau B (conform CROW kwaliteitsniveaus).
- De gemiddelde beleving van de leefomgeving gaat niet achteruit.
- Met gezamenlijk worden de doelgroepen bedoeld zoals benoemd in paragraaf 2.3.

1 Meer bewustwording, betrokkenheid & gedragsbeïnvloeding

- Inwoners worden meer bewust gemaakt van de gevolgen van zwerfafval en hun eigen verantwoordelijkheid bij de aanpak daarvan door gerichte communicatie.
SMART doelstelling: Over 5 jaar is minimaal 75 procent van de inwoners van gemeente Zuidplas op de hoogte van de gemeentelijke zwerfafvalaanpak. Deze doelstelling kan aan de hand van het burgerpanel worden gemeten.
- Zuidplas heeft de mogelijkheid om het weggooien van zwerfafval op straat bestuurlijk te beboeten, vanuit het principe 'de vervuiler betaalt'.
- Het aantal bewoners en andere gebruikers van de openbare ruimte dat zich actief inzet voor een schone omgeving stijgt. Dit gebeurt door een gestructureerde en samenhangende visie en proactieve aanpak vanuit de gemeente, die zwerfafvalopruimacties faciliteert. Dit houdt in dat:
  - Er een centraal contactpersoon binnen de gemeente die aanvragen voor zwerfafvalinitiatieven in behandeling neemt. Bewoners en andere gebruikers van de openbare ruimte weten bij wie ze terecht kunnen.
  - Er een overzicht is van de 'standaard' middelen en instrumenten waarmee gemeente zwerfafvalinitiatieven kan faciliteren (grijpers, bezems, afspraken over het ophalen van volle zakken, communicatiemiddelen, beloningsinstrumenten, convenanten, educatieprogramma's voor etc.). Bewoners en andere gebruikers van de openbare ruimte kennen dit overzicht.
  - Bewoners en andere gebruikers van de openbare ruimte die de openbare ruimte schoonhouden positief onder de aandacht worden gebracht. Deze vrijwilligers zijn de 'vertegenwoordigers' / 'ambassadeurs' van een schone omgeving. We haken hierbij aan bij het experiment in Zevenhuizen; 'programma Zevenhuizen leeft'.
  - Er zoveel mogelijk aangesloten wordt bij landelijke campagnes zoals De Week van Nederland Schoon, NL Doet-dag, Burendag etc.

2 Slimmer en efficiënter beheer

- SMART doelstelling: Over 5 jaar heeft de gemeente (inclusief derden) minimaal 10% minder inzet nodig om de openbare ruimte op schoonniveau B (CROW) te onderhouden (door slimmer en efficiënter beheer).
- Machinaal en handmatig reinigen worden meer en beter op elkaar afgestemd en er vindt meer afstemming plaats tussen de verschillende reinigingsdiensten (buitendienst, Promen en aannemers).
- De gemeente onderzoekt om sensoren op openbare afvalbakken aan te brengen, bedoeld om de vullinggraad te monitoren en hierop de lediging af te stemmen, op efficiëntie en effectiviteit.
- Op basis van de 'plaatsingsrichtlijnen afvalbakken' worden afvalbakken verplaatst, vervangen of weggehaald en eventueel een ander type afvalbak geplaatst.
- Bij de aanleg en herinrichting van de openbare ruimte wordt in het kader van beheerbewust ontwerp rekening gehouden met reiniging. en wordt gebruik gemaakt van de LIOR (leidraad inrichting openbare ruimte).

Wat is een hotspot?

Een plek of route waar bovengemiddeld veel zwerfvuil ligt, meldingen over komen of waar extra vaak gereinigd wordt om de locatie op het gewenste kwaliteitsniveau te krijgen.

3 Minder hotspots door een gerichte aanpak (zie kader voor de definitie van een hotspot)

- SMART doelstelling: De komende 7 jaren ligt het gemiddelde schoon-niveau minimaal op B-niveau. Momenteel zijn er 39 hotspots benoemd (zie bijlage 1 met de hotspots per kern).
- Per hotspot of cluster hotspots wordt een maatwerkeraanpak ingevoerd, gericht op beheer, inrichting en/of gebruik / participatie. Voorafgaand is een nulmeting uitgevoerd met een analyse per hotspot, waar de maatwerkeraanpak op gebaseerd wordt (zie paragraaf 3.2).

3 Huidige situatie

Om de doelstellingen te halen is het van belang om te weten wat het vertrekpunt is, de huidige situatie. Zuidplas begint niet bij nul: op verschillende manieren zetten de gemeente en inwoners zich al in voor het schoonmaken of –houden van de omgeving. Dit hoofdstuk beschrijft de huidige aanpak. Ook gaat het hoofdstuk in op de analyse van de hotspots.

3.1 Huidige zwerfafvalaanpak

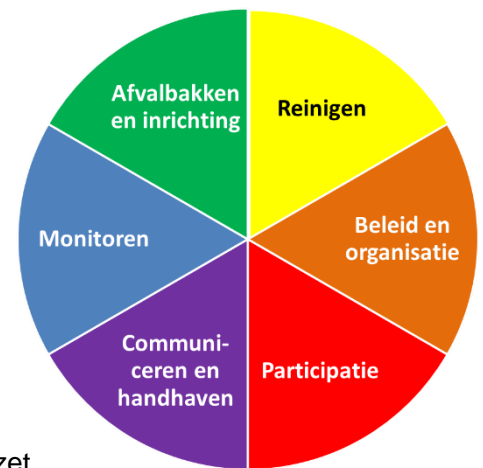
De huidige zwerfafvalaanpak beschrijven we aan de hand van de thema's van de cirkel van Gemeente Schoon (zie figuur 3).

Reinigen

- De eigen dienst van de gemeente en Promen (sociale werkvoorziening) voeren het reguliere reinigingswerk uit, zoals het vegen van straten (minimaal vier keer per jaar) en handmatig zwerfafval prikken.
- In de zomer zijn vanwege vakanties minder werknemers beschikbaar, wat waar mogelijk wordt opgevangen door extra inzet van Promen.
- Afvalbakken worden geleege op basis van een combinatie van frequentie en ervaring.

Beleid en organisatie

- Op het gebied van schoon ligt de afgesproken kwaliteit, de ambitie, gemiddeld op een B-niveau (vastgelegd op basis van het IBOR-plan). Dit betekent dat er hier en daar zwerfafval aanwezig is, zonder dat het storend is (zie figuur 5).
- Zuidplas heeft een plan van aanpak voor snoeproutes opgesteld. Momenteel (zomer 2016) wordt in samenwerking met Stichting Technotrend een traject opgestart waarbij de scholen van Zuidplas worden benaderd deel te nemen aan een zwerfafvaltraject. Het gaat om een combinatie van een lespakket en opruimacties.

Figuur 3 thema's gemeenteschoon.nl

UITGANGSPUNTEN
Schoon <ul style="list-style-type: none">
- Hier en daar zwerfvuil
- Functioneel meubilair
- In enige mate veegvuil
- Hier en daar onkruid op verharding en in groen

Figuur 4 Detail van de kwaliteitskaarten uit het IBOR-plan

- Eind 2015 zijn plaatsingscriteria voor afvalbakken en banken in de openbare ruimte opgesteld. Zuidplas werkt gebiedsgericht en wil de plaatsing van afvalbakken zoveel mogelijk bij herinrichting en reconstructies optimaliseren (op basis van de criteria). De gemeente is voornemens de zwerfafvalvergoeding aan te wenden voor het uitvoeren van de plaatsingscriteria.

Participatie

- Er worden verschillende zwerfafvalopruimacties georganiseerd door bewoners, scholen of verenigingen, al dan niet vanuit landelijke campagnes als Burendag, NL Doet en de Week van Nederland Schoon. De gemeente faciliteert deze acties met bijvoorbeeld grijpers en afvalzakken.
- In het verleden kende Zuidplas 'Opzoomeren', waarbij een buurt of straat in korte tijd zwerfafvalvrij wordt gemaakt door bewoners en gemeente. Door onder andere teruglopende deelname van bewoners is het initiatief gestopt maar de gemeente wil het initiatief nieuw leven inblazen als uitvoering van het Uitvoeringsplan Dorpsgroen.
- De acties kenden in het algemeen een ad-hoc en reactief karakter: pas wanneer er een actie aangemeld wordt, bekijkt de gemeente hoe de actie ondersteund kan worden.
- Momenteel gaat het pilot-participatieproject 'Zevenhuizen leeft' van start, een project om eigenaarschap van bewoners bij de openbare ruimte te stimuleren en faciliteren. Bij de pilot worden bewoners door communicatie proactief gestimuleerd zich actief in te zetten voor de openbare ruimte. De pilot gaat over het opruimen van zwerfafval maar ook over groenonderhoud. Er wordt gewerkt volgens de 'Beter Buiten Benadering', waarbij middels persoonlijke keukentafelgesprekken afspraken worden gemaakt tussen bewoners en de gemeente.

Communiceren en handhaven

- Er wordt vanuit de gemeente nauwelijks gecommuniceerd over zwerfafval. Als er gecommuniceerd wordt, wordt aangehaakt bij landelijke campagnes, zoals NL Doet.
- Op zwerfafvalhotspots wordt af en toe handhaving ingezet (zoals boa's op jongerenhangplekken) maar de aanpak van zwerfafval heeft door andere werkzaamheden in het algemeen geen hoge prioriteit.
- Sinds het voorjaar 2016 is het mogelijk veroorzakers van zwerfafval en bijplaatsing bestuurlijk te beboeten.

Monitoren

Meerdere instrumenten kunnen gebruikt worden om de kwaliteit op gebied van 'schoon' te monitoren. Zo zegt de schouw in de openbare ruimte iets over de objectieve kwaliteit: de gemiddelde hoeveelheid vervuiling. Anderzijds zeggen de meldingen via de Melddesk, de enquêtes en inspiratieavonden vanuit het IBOR-plan iets over de subjectieve kwaliteit: oftewel de mening en beleving op gebied van 'schoon'. Deze paragraaf gaat kort op elk monitorings-instrument in.

Schouw openbare ruimte

- Maandelijks wordt een schouw uitgevoerd in de openbare ruimte, waarbij de volgende 'schoon' aspecten (beeldmeetlatten) worden gemeten: zwerfafval in het groen, afval op verharding, graffiti, veegvuil, en vullingsgraad afvalbakken en hondenpoepbakken.
- Het kwaliteitsbeeld voor 'schoon' is in het algemeen positief: met hier en daar uitschieters op bepaalde plekken of bepaalde 'vuilaspecten', zie tabel hieronder:

Aspect – schouw 2015	Ambitie	Score schouw 2015	Ambitie behaald?
Zwerfafval in het groen	B	B	behaald
Afval op verharding	B	B	behaald
Veegvuil	B	C	niet behaald
Vullingsgraad afvalbak	B	B	behaald
Hondenpoepbak	A	B	niet behaald
Uitwerpselen	C	B	behaald
Graffiti	C	A	behaald

Figuur 6 Schouwresultaten van 2015

- Zuidplas is bezig om het schouwsysteem (Obsurv) te optimaliseren zodat resultaten gedetailleerd geanalyseerd kunnen worden, bijvoorbeeld per schouwpunt en per beeldmeetlat.

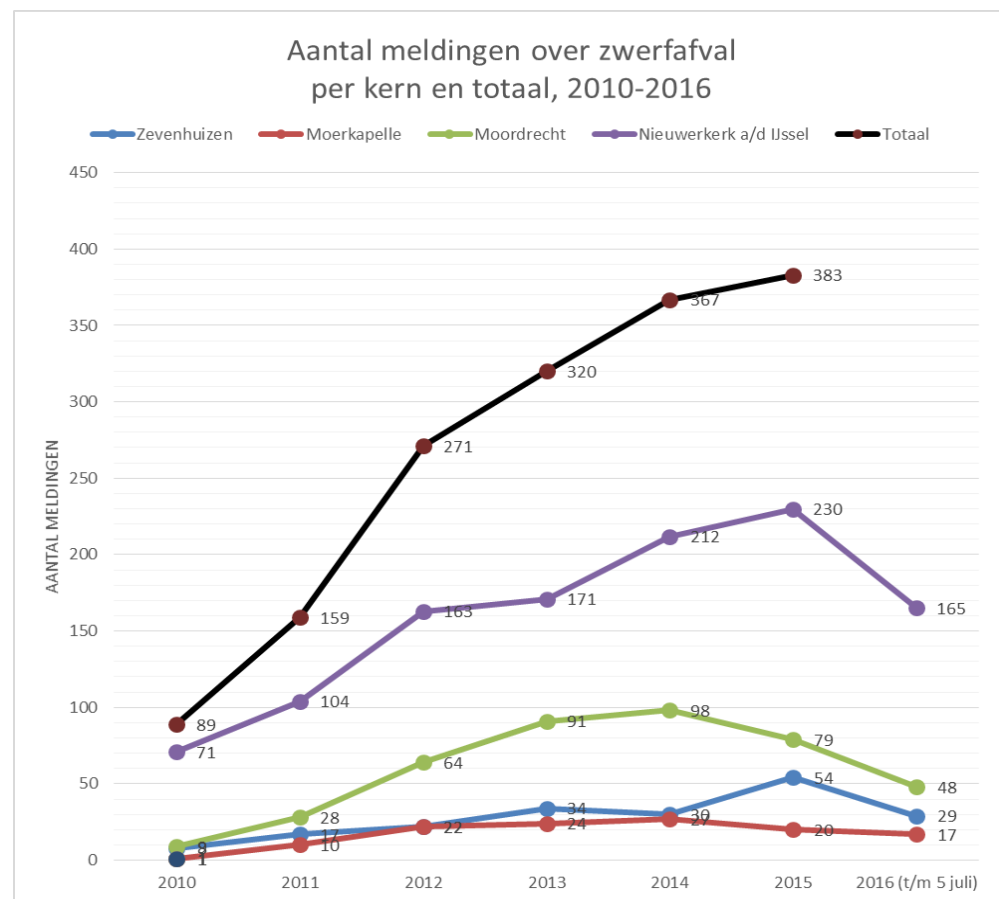
Meldingen Meldesk woon- en leefomgeving

- Bewoners kunnen via de Meldesk meldingen doen over hun woon-en leefomgeving. De tabel in figuur 7 toont het aandeel meldingen over zwerfafval en afvalbakken in de openbare ruimte¹, ten opzichte van het totaal aantal meldingen (dus niet alleen over schoon, maar alle woon- en leefomgeving onderwerpen).
- In de grafiek in figuur 8 staan alle meldingen over 'schoon' per kern en per jaar vanaf 2010 (toen de gemeente Zuidplas ontstond uit een fusie van drie gemeenten).

Let op: Belangrijke opmerking bij deze analyse is dat het aantal meldingen wordt beïnvloed door de bekendheid met de Meldesk en de wijze van registreren, maar ook door extreem weer. Een stijging betekent niet automatisch dat inwoners minder tevreden zijn. Zo heeft de Meldesk vanaf 2010, het eerste jaar na de fusie, steeds meer bekendheid gekregen en is het steeds eenvoudiger geworden een melding te doen. Hierdoor doen meer bewoners een melding. Ook kan het zijn dat er in 2010 nog veel meldingen wel binnenkwamen maar niet werden geregistreerd, bijvoorbeeld als een melding direct opgelost werd.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Totaal aantal meldingen	647	4307	2801	4617	4931	4206
Totaal meldingen 'schoon'	89	159	271	320	367	383
Percentage 'schoon' meldingen van totaal	14%	4%	10%	7%	7%	9%

Figuur 7 Tabel met aantal 'schoon' meldingen ten opzichte van totaal aantal meldingen, per jaar

Figuur 8 Grafiek met aantal 'schoon' meldingen per jaar en per kern

¹ Uit het Melddesksysteem zijn de volgende categorieën meldingen gefilterd: 'zwerfafval, bladeren en overige verontreiniging', 'straatvegen' en 'openbare prullenbakken' (over o.a. overlopende afvalbakken).

- Hoewel de grafiek gemiddeld elk jaar een stijging laat zien van het absolute aantal 'schoon' meldingen, is dat niet terug te zien in de tabel met het relatieve aandeel 'schoon'-meldingen van het totaal aantal meldingen. Zo is in 2010 absoluut gezien het aantal 'schoon' meldingen het laagst van alle jaren, terwijl dat relatief gezien juist het hoogst is.
- Opvallend is de relatieve daling van het aandeel 'schoon' meldingen van 2010 naar 2011 (van 14% naar 4%), terwijl dat aandeel in de jaren daarna schommelt tussen de 7 en 10%.
- Bij het absolute aantal meldingen (zie grafiek) is het opvallend dat Moerkapelle en Moordrecht vanaf 2014 een lichte daling laten zien.

Enquêtes en inspiratie IBOR-plan

- In het kader van het IBOR-plan zijn bewoners geënquêteerd over hun mening over 'schoon'. Ook hebben bewoners tijdens bewonersavonden (één avond per kern) gereageerd op stellingen. Hieronder een impressie van de resultaten:

Stellingen	Moordrecht (33)		Moerkapelle (7)		Nieuwerkerk (30)		Zevenhuizen (14)	
	Eens	Oneens	Eens	Oneens	Eens	Oneens	Eens	Oneens
Het dorpscentrum mag schoner zijn dan mijn straat.	90%	10%	0%	100%	60%	40%	45%	55%
Het onderhoud van het dorp mag hoger zijn dan van het buitengebied.	50%	50%	25%	75%	95%	5%	70%	30%
Het onderhoud van sportparken vind ik belangrijker dan het onderhoud van parken.	2%	98%	15%	85%	90%	10%	20%	80%
Ik wil meehelpen aan het onderhoud van mijn woonomgeving	100%	0%	100%	0%	95%	5%	90%	10%
Als bewoners groen of speelplekken in hun buurt zelf onderhouden, dan mogen zij ook de inrichting bepalen.	90%	10%	85%	15%	98%	2%	85%	15%
Ik ben voor extra mooie plekken in het dorp; dat mag ten koste gaan van het wijkonderhoud.	5%	95%	40%	60%	100%	0%	100%	0%
Zwerfafval op straat vind ik erger dan hondenpoep	10%	90%	35%	65%	80%	20%	20%	80%
Goede verlichting(lantaarnpalen) vind ik belangrijker dan speelplekken	30%	70%	85%	15%	60%	40%	100%	0%
Een hele en schone straat vind ik belangrijker dan goed groenonderhoud	50%	50%	100%	0%	85%	15%	-	-
Een goed onderhouden brug vind ik belangrijker dan een goed onderhouden gebouw	55%	45%	80%	20%	100%	0%	-	-
Een boom die overlast geeft mag verwijderd worden.	60%	40%	60%	40%	70%	30%	40%	60%

Figuur 9 Stellingen die tijdens de bewonersavond over het IBOR plan aan bewoners zijn voorgelegd

- De enquêtes zijn door een klein, niet representatief deel van de bevolking afgenomen en geven daarom een globale impressie van de mening van bewoners. Zo vinden de meeste geënquêteerden uit Nieuwerkerk zwerfafval erger dan hondenpoep, terwijl dat in de andere drie kernen juist andersom is.
- De ouderdom en inrichting van de openbare ruimte en de bevolkingssamenstelling verschillen per kern, wat de beleving en tevredenheid van bewoners beïnvloedt. Zuidplas wil daarom waar mogelijk maatwerk bieden in het beheer en onderhoud van de

openbare ruimte. Een dergelijke enquête kan input zijn om deze maatwerk te bieden.

- Van de enquêtevraag 'wat moet er volgens u keurig uitzien?' vindt 27% van de geënquêteerden dat het er 'schoon uit moet zien, dat er geen rommel op straat, in het groen of in het water is'. Dit is het hoogste percentage van alle 9 openbare ruimte aspecten die men kon invullen, hoger dan bijvoorbeeld 'verharding: voet- en fietspaden, straten en wegen' (24%) en 'openbaar groen in mijn wijk' (22%).
- Afval op straat (zwerfafval) is volgens de enquêteerden de op één na grootste ergernis, na hondenpoep. Deze uitkomst onderschrijft het belang van de voorliggende zwerfafvalaanpak.
- Geënquêteerden konden ook aangeven welke taak zij zelf zouden willen oppakken. De optie 'mijn stoepje en dat van de burens vegen' is maar liefst 28% aangekruist. De optie 'één keer per jaar zwerfvuil opruimen in het dorp' is door 11% van de mensen ingevuld. Dit biedt kansen voor de pijler van deze zwerfafvalaanpak 'meer bewustwording en betrokkenheid bij de zwerfafvalaanpak om hiermee het gedrag positief te beïnvloeden (preventie)'.

Afvalbakken en inrichting

- Er staan ca. 300 afvalbakken in de gemeente Zuidplas.
- In oktober 2015 heeft de gemeente per gebiedstype plaatsingscriteria voor afvalbakken opgesteld met als doel om onderbouwd een keuze te kunnen maken in het wel of niet plaatsen, verplaatsen of verwijderen van een afvalbak. Ook is de gewenste standaardisering van het type afvalbak opgenomen, zodat de afvalbakken een uniforme uitstraling krijgen.
- Op een aantal plekken, zoals bij winkelcentra, is de huidige capaciteit afvalbakken niet voldoende en stromen afvalbakken af en toe over (met name in de weekenden).
- Op initiatief van de kinderraad staat op een aantal plekken in de gemeente een 'blikvanger': een grote stalen ring met een vangnet waar men het afval in kan werpen. Er is behoefte om de locatie van sommige blikvangers te verbeteren.
- Ontwerpen voor de openbare ruimte worden minimaal getoetst door beheer. De gemeente heeft behoefte aan 'principe-oplossingen' voor lastig te beheren ontwerpsituaties en wil dit opnemen in de Leidraad inrichting openbare ruimte (LIOR).

3.2 Analyse hotspots

Eén van de doelstellingen van de zwerfafvalaanpak is: het gemiddelde schoon-niveau ligt de komende 7 jaren minimaal op ambitieniveau B (conform CROW kwaliteitsniveaus). Om inzicht te krijgen in de ligging, het aantal en type hotspots is een nulmeting in de vorm van een schouw uitgevoerd. Bij herhaling van de meting kunnen de (tussen)effecten van de aanpak van hotspots in beeld worden gebracht. Ook kunnen de resultaten worden gebruikt voor gerichte maatregelen per hotspot (zie hoofdstuk 4).

Lijst van hotspots

De gemeente heeft samen met de medewerker van Promen die dagelijks zwerfafval opruimt, geïnventariseerd waar het meeste zwerfvuil in de gemeente Zuidplas wordt aangetroffen. Het resultaat is een lijst van 38 mogelijke hotspots, ingedeeld in: hangplekken, snoeproutes, aandachtsgebieden en overige hotspots. In bijlage 1 staat de lijst.

Werkwijze nulmeting

De hotspots zijn met een schouw, uitgevoerd op 10 en 16 juni 2016, op objectieve wijze beoordeeld. Dit is gedaan met 11 schaalbalken op het gebied van 'schoon' en 3 'belevingsfactoren' (zie kader). De onderhoudsschaalbalken zijn gebaseerd op de CROW-kwaliteitsniveaus, waarbij 'A+' de hoogste beoordeling is en 'D' het laagst. Bij de belevingsschaalbalken worden aspecten gemeten die indirect effect kunnen hebben op de hoeveelheid zwerfafval. Hier worden drie niveaus: onderscheiden 'negatief', 'neutraal' of 'positief' effect op de beleving. Per hotspot is per beeldmeetlat het gemiddelde niveau beoordeeld.

Resultaten nulmeting

De resultaten per hotspot zijn in kaart gebracht, zie bijlage 2. Hierdoor is inzichtelijk om wat voor een soort hotspot het gaat en op welke beeldmeetlat relatief hoog (<10% A of A+) of relatief laag (>10% C of D) is gescoord. Ook de scores van de belevingsaspecten die negatief of juist positief scoren, zijn vermeld. Ook zijn de scores per type hotspot en per kern terug te vinden in bijlage 3.

Totaalbeeld

Het gemiddelde kwaliteitsniveau (zie figuur 10) van de onderhoudsbeeldmeetlatten van alle hotspots bij elkaar ligt op een C-niveau. De rode lijn in de grafiek is de '90% grens': een CROW-uitgangspunt waarmee de gemiddelde score wordt aangegeven. Als 90% van de scores bijvoorbeeld uit A en B bestaat, is het gemiddelde niveau een B-niveau (ook als 89% een A is en 11% een B).

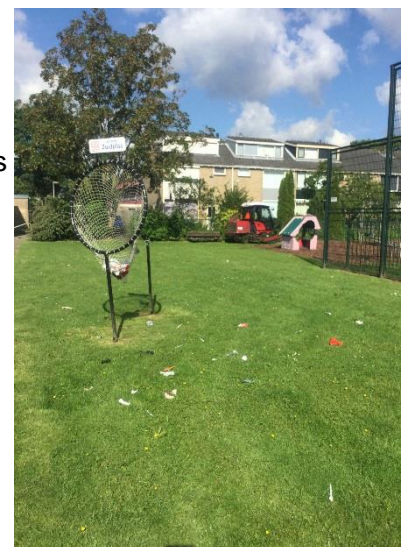
Schaalbalken nulmeting hotspots:

Onderhoud:

1. Fijn zwerfafval op verharding
2. Grof zwerfafval op verharding
3. Grof vuil
4. Kauwgom
5. Fijn zwerfafval in groen
6. Grof zwerfafval in groen
7. Vuil in goten
8. Drijf- en zinkvuil
9. Uitwerpselen
10. Vullingsgraad afvalbak
11. Graffiti en aanplakbiljetten

Beleving – 'invloedsfactoren':

12. **Sociale veiligheid**, waarbij gelet wordt op overzichtelijkheid en sociale controle.
13. **Andere eigenaar / niet in beheer gemeente**, waarbij gelet wordt op de onderhoudsstaat van privaat grond en of deze past bij de openbare ruimte.
14. **Onderhoudbaarheid**, waarbij gelet wordt op het materiaal gemakkelijk te onderhouden is en of de ruimte bereikbaar is voor onderhoudsmaterieel.

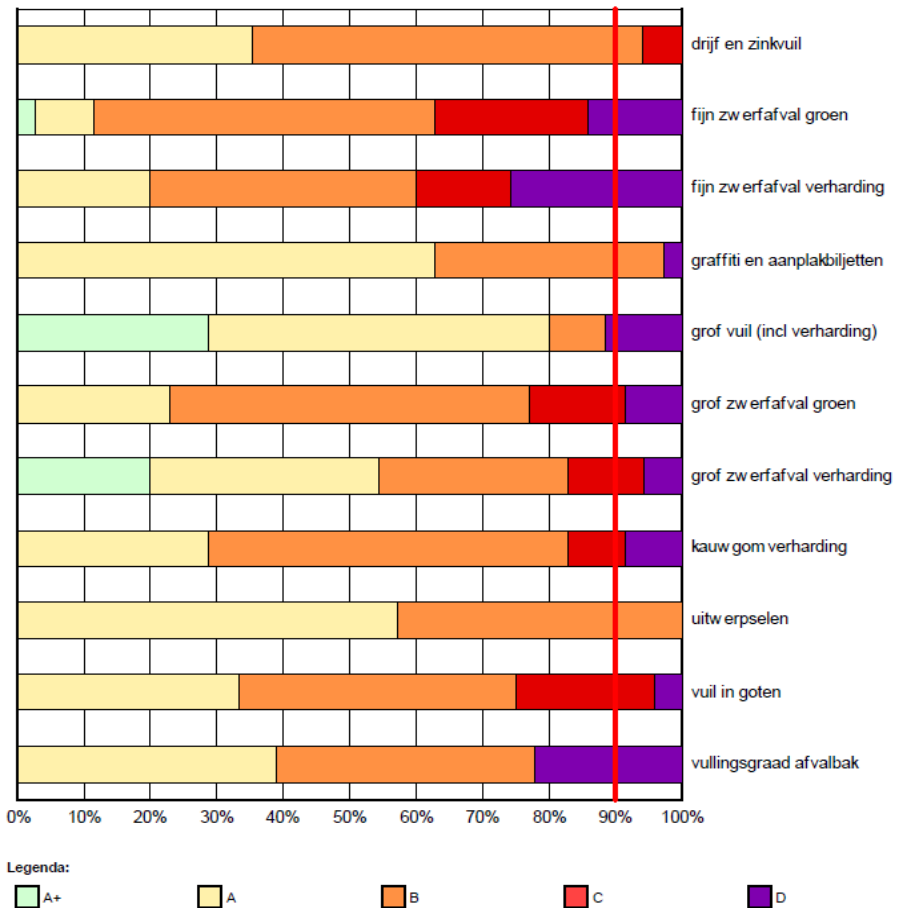
Eén van de hotspots: Blikvanger bij de Raadhuisstraat Moerkapelle

Voorbeelden van hotspots:
 boven de hangplek aan de
 Ambachtweg, midden het
 parkeerterrein van
 winkelcentrum Reigerhof (veel
 peuken) en onder de
 parkeerplaats
 Hoogeveenenweg

Fijn en grof zwerfafval² in het groen, grof vuil en vullinggraad afvalbakken scoren met gemiddeld een D-niveau het laagst op de hotspots. Opmerking hierbij is dat grofvuil op 4 hotspots teveel voorkwam, terwijl er op 10 hotspots geen grofvuil voorkwam (A+ niveau).

Drijf- en zinkvuil, graffiti en aanplakbiljetten en uitwerpselen komen relatief weinig voor op de hotspots en scoren gemiddeld een B-niveau.

Figuur 10 Gemiddeld kwaliteitsniveau per beeldmeetlat

Van de belevingsaspecten scoort het merendeel van de hotpost een score 'neutraal' (neutrale invloed op de beleving) en meer hotspots scoren een 'positief' (20%) dan een 'negatief' (4%). De onderhoudbaarheid scoort op De Smitse een 'negatief' door vele obstakels: auto's, winkelwagens, palen etc. De sociale veiligheid scoort negatief op 4 hotspots: de parkeerplaats aan de Hoogeveenenweg (o.a. dumping en overnachtende vrachtwagenchauffeurs) heeft nauwelijks sociaal toezicht. Dit geldt ook voor de parkeerplaats van het zwembad aan de Iersestraat, waar ook drugs gedeald wordt.

² Fijn zwerfafval: kleiner dan 10 cm, grof zwerfafval: tussen de 10 en 30 cm.

Bij het IJsermanpad, rondom de tunnel en de JOP, zijn regelmatig hangjongeren en is er gebrekkige sociale controle. Ook waait hier veel zwerfafval de sloot in, wat lastig weg te halen is. Bij de skatebaan in het moerhoutpark is ook sprake van hangjongeren en gebrekkig sociaal toezicht. Ook staat hier een afwijkend type afvalbak, dat het voor vogels en andere dieren eenvoudig maakt zwerfafval uit de bakken te trekken.

Onderlinge verschillen

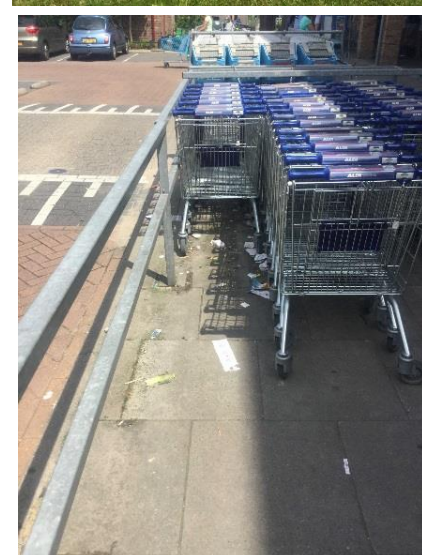
Bij de hotspots kan onderscheid worden gemaakt in hotspots waar meer dan 10% van de scores uit een C- of D-niveau bestaat en hotspots waar dat niet het geval is. Het is dan ook de vraag of de hotspots waar meer dan 90% van de schaalbalken minimaal een B- niveau scoort, wel werkelijke 'hotspots' zijn (zie figuur 11). Het gaat om bijna de helft van de 'hotspots' van de lijst. Nader onderzoek is nodig om dit te bepalen (meer metingen door het jaar heen etc.).

De nulmeting is immers een momentopname, wat zeker bij zwerfafval geldt omdat dit per dag of zelfs per uur kan verschillen. Onderstaande hotspots, die gemiddeld een B-niveau of zelfs hoger scoren, zijn daarom aandachtsgebieden.

Hotspots die gemiddeld een B of A-niveau scoren

>10% scores B of hoger	
3: Nieuwerkerk: Eendendaal / ingang park (hangplek)	29: Moordrecht: Middelweg / Mc Donalds
9: Nieuwerkerk: parkeerplaats Doortocht (hangplek)	31: Zevenhuizen: Noordeinde, fietstunnel A12 (hangplek)
15: Nieuwerkerk: Kamerlingh Onnesstraat (1)	32: Zevenhuizen: Dorpsstraat (hangplek)
12: Nieuwerkerk: pad van school Goudmos naar Groenehartpark (snoeproute)	34: Zevenhuizen: Noordelijke Dwarsweg (snoeproute)
22: Moordrecht: Dokter Van Westendorp/laan/Sportlaan (hangplek)	35: Zevenhuizen: snoeproute Swanlaweg
24: Moordrecht: Sportlaan, parkeerplaats zwembad (hangplek)	36: Zevenhuizen: Bierhoogtweg tunneltje (hangplek)
27: Moordrecht: prullenbak in Moerhoutpark (luiers)	37: Zevenhuizen: Bierhoogtweg (snoeproute)
28: Moordrecht: Garageboxen Schielandweg (aandachtsgebied)	

Figuur 11 Hotspots die relatief 'schoon' scoren (gemiddeld een B of hoger).

Boven de hotspots bij het IJsermanpad en onder de Smidse. Bij de winkelwagens is zwerfafval lastig te verwijderen, één van de redenen om meer in te zetten op een gezamenlijke aanpak met winkeliers en bezoekers.

4 Actieplan

Dit hoofdstuk beschrijft de globale maatregelen die nodig zijn bij de implementatie van de zwerfafvalaanpak. De maatregelen zijn op basis van een brainstorm met de projectgroep benoemd. In paragraaf 4.2 staat de globale planning van de maatregelen.

4.1 Maatregelen per pijler

Voor het behalen van de zwerfafvalmissie is een mix aan maatregelen nodig. Deze maatregelen worden per (smart) doelstelling in deze paragraaf toegelicht. Belangrijke opmerking is dat de pijlers en de maatregelen die daarbij horen, niet los van elkaar te zien zijn. Zo zal bijvoorbeeld meer bewustwording, betrokkenheid en gedragsbeïnvloeding helpen bij het terugdringen van hotspots.

0 Missie: 'een blijvend schone, aantrekkelijke en prettige leefomgeving waar we ons gezamenlijk voor inzetten'

0.1 SMART doelstelling: Het gemiddelde schoon-niveau ligt de komende 7 jaren minimaal op ambitieniveau B (conform CROW kwaliteitsniveaus).

Vier keer per jaar wordt de openbare ruimte schouw geanalyseerd op de scores van de zwerfafval-onderdelen en of deze overeenkomen met het ambitieniveau.

0.2 De gemiddelde beleving van de leefomgeving gaat niet achteruit. Eén keer per jaar worden alle meldingen geanalyseerd op het aandeel 'schoon'-meldingen (net als in paragraaf 3.1). Daarnaast zoekt de gemeente uit hoe de beleving van schoon ook op andere manieren kan worden gemeten, bijvoorbeeld met een burgerpanel.

0.3 Gezamenlijk = gemeente, bewoners, ondernemers, scholieren en jongeren.

1 Meer bewustwording, betrokkenheid en gedragsbeïnvloeding

1.1 Inwoners worden meer bewust gemaakt van de gevolgen van zwerfafval en hun eigen verantwoordelijkheid bij de aanpak daarvan door gerichte communicatie.

Over 5 jaar is minimaal 75 procent van de inwoners van gemeente Zuidplas op de hoogte van de gemeentelijke zwerfafvalaanpak.

- De pilot 'Zevenhuizen leeft' is een voorbeeld van het creëren van meer bewustwording, betrokkenheid en gedragsbeïnvloeding. De pilot kan bij succes verder in Zuidplas worden uitgerold.
- Gerichte communicatie over 'schoon', bijvoorbeeld op banners bij evenementen, draagt bij om deze doelstelling te halen.
- Deze doelstelling kan aan de hand van bijvoorbeeld het burgerpanel worden gemeten.

1.2 Zuidplas heeft de mogelijkheid om het weggoien van zwerfafval op straat bestuurlijk te beboeten, vanuit het principe 'de vervuiler betaalt'.

1.3 Het aantal bewoners en andere gebruikers van de openbare ruimte dat zich actief inzet voor een schone omgeving stijgt. Dit gebeurt door een gestructureerde en samenhangende visie en proactieve aanpak vanuit de gemeente, die zwerfafvalopruimacties faciliteert. Dit houdt in dat:

- Er een centraal contactpersoon binnen de gemeente die aanvragen voor zwerfafvalinitiatieven in behandeling neemt. Bewoners en andere gebruikers van de openbare ruimte weten waar ze terecht kunnen.
- Er een overzicht is van de 'standaard' middelen en instrumenten waarmee gemeente zwerfafvalinitiatieven kan faciliteren (grijpers, bezems, afspraken over het ophalen van volle zakken, communicatiemiddelen, beloningsinstrumenten, convenanten, educatieprogramma's etc.). Bewoners en andere gebruikers van de openbare ruimte kennen dit overzicht.
- Bewoners en andere gebruikers van de openbare ruimte die de openbare ruimte schoonhouden positief onder de aandacht worden gebracht. Deze vrijwilligers zijn de 'vertegenwoordigers' / 'ambassadeurs' van een schone omgeving. We haken hierbij aan bij het pilotproject 'Zevenhuizen leeft' en rollen bij succes de pilot verder uit.
- Er zoveel mogelijk aangesloten wordt bij landelijke campagnes zoals De Week van Nederland Schoon, NL Doet-dag, Burendag etc.
- Communiceren over (zwerf)afval vindt plaats via: afval@zuidplas.nl. Op deze wijze kunnen collega's op de hoogte worden gebracht.

De gemeente Rheden roept op een ludieke manier bewoners op een afvalbak te adopteren

- Gemeente onderzoekt de mogelijkheden van het laten adopteren van afvalbakken door bewoners, bijvoorbeeld als deze op basis van de plaatsingscriteria eigenlijk zou worden weggehaald. Het maken van goede afspraken is essentieel aangezien de gemeente diftar-systeem heeft. Zie foto hiernaast van de gemeente Rheden die op ludieke wijze bewoners informeert over de adoptie mogelijkheden.

2 Slimmer en efficiënter beheer

Over 5 jaar heeft de gemeente (inclusief derden) minimaal 10% minder inzet nodig om de openbare ruimte op schoonniveau B (CROW) te onderhouden (door slimmer en efficiënter beheer).

2.1 Machinaal en handmatig reinigen worden meer en beter op elkaar afgestemd en er vindt meer afstemming plaats tussen de verschillende reinigingsdiensten (buitendienst, Promen en aannemers).

- Het meer en beter afstemmen van de verschillende types reiniging (vegen, handmatig prikken en onkruidbeheersing) verdient continue aandacht.
- De gemeente wil dit onder andere borgen door reinigingswerkzaamheden (het dagelijks onderhoud) per 2017 onder te brengen in één contract.

2.2 De gemeente onderzoekt om sensoren op openbare afvalbakken aan te brengen, bedoeld om de vullinggraad te monitoren en hierop de lediging af te stemmen, op efficiëntie en effectiviteit.

2.3 Op basis van de 'plaatsingscriteria afvalbakken' worden afvalbakken verplaatst, vervangen of weggehaald en wordt eventueel een ander type afvalbak geplaatst.

- De mogelijkheden van het adopteren van afvalbakken door bewoners worden onderzocht (zie ook 2.3).
- Daar waar bij glasbakken zwerfafval aanwezig is (plastic zakken e.d.) kan gekozen worden voor het plaatsen van een afvalbak.

2.4 Bij de aanleg en herinrichting van de openbare ruimte wordt in het kader van beheerbewust ontwerp gelet op de reiniging.

- Bij het actualiseren van de LIOR (leidraad inrichting openbare ruimte) wordt een beheerparagraaf opgenomen met principe-oplossingen, om het aantal ontwerpsituaties die lastig te reinigen zijn terug te dringen. In de Ontwerpwijzer Zwerfafval staan praktische beheer- en ontwerptips, zie figuur 12.

Tips & voorbeeldprojecten

Efficiënte en effectieve reiniging:

- De online 'Ontwerpwijzer Zwerfafval' geeft voor veelvoorkomende ontwerpsituaties, zoals varkensruggen, beheer- en ontwerpbewuste tips (Gemeente Schoon). De Ontwerpwijzer kan gebruikt worden voor het optellen van beheerbewuste ontwerprichtlijnen.

Figuur 12 Ontwerpwijzer Zwerfafval

3 Minder hotspots door een gerichte aanpak

3.1 Het gemiddelde schoon-niveau van hotspots ligt de komende 7 jaren minimaal op ambitieniveau B conform CROW kwaliteitsniveaus.

Momenteel zijn er 39 hotspots, waarvan er 15 'aandachtsplekken' zijn omdat die niet als extra vuil zijn beoordeeld tijdens de nulmeting (zie paragraaf 3.2).

- De hotspots worden vier keer per jaar als vast schouwpunt in de openbare ruimte schouw gemeten door Team Beleid en Beheer (dat ook de reguliere schouw in de openbare ruimte uitvoert).
- Wijkteams hebben een signalerende functie wat betreft de locaties van hotspots en houden in de gaten of hotspots verplaatsen of bijkomen.
- Aan de hand van de maandelijkse schouw en de oren en ogen van de Wijkteams, overige buitendienstmedewerkers en boa's wordt de hoeveelheid zwerfafval gemonitord.
- Zie maatregelen overige pijlers, die elk ook van toepassing zijn op de aanpak van hotspots.

3.2 Per hotspot of cluster hotspots wordt een maatwerk aanpak ingevoerd, gericht op beheer, inrichting en/of gebruik / participatie. De maatwerk aanpak is gebaseerd op de nulmeting. Per cluster hotspots kan gedacht worden aan de volgende maatregelen:

Schoolomgeving / snoeproutes:

- Inzetten op een combinatie van betrokkenheid, medeverantwoordelijkheid en gedragsverandering. Uitvoeren project (in samenwerking met Technotrend) waarbij scholen benaderd worden deel te nemen aan een zwerfafvalproject: combinatie van lessen met opruimacties.

Hangplekken

- Samenwerking met BOA's en jeugdjongerenwerkers versterken.
- Extra handhaving/toezicht op slecht scorende hotspots.

Winkelgebieden

- Ondernemers actief betrekken bij het schoonhouden van het centrum, waarbij de gemeente faciliteert en ondernemers zelf zoveel mogelijk uitvoeren. Een schone omgeving is immers een gezamenlijk belang.
- De gemeente voert op De Smidse een pilotproject uit om de hoeveelheid zwerfafval terug te dringen en wil hierbij inzetten op samenwerking met winkeliers en bezoekers. De pilot bestaat onder andere uit:
  - o Het benaderen van winkeliers via het KVO (Keurmerk Veilig Ondernemen) traject of en hoe ondernemers willen bijdragen aan de aanpak.
  - o Het (tijdelijk) extra laten opvallen van de afvalbakken rond het winkelcentrum, bijvoorbeeld door een andere kleur of door voetstapjes op de grond aan te brengen die naar de bakken leiden.
  - o Eigenaren van de winkels actief betrekken bij het schoonhouden van de winkelcentra.
- De gemeente benadert Mc Donalds in Moordrecht om samen te kijken hoe de hoeveelheid Mc Donalds afval verder kan worden teruggedrongen.
- Winkeliers worden gewezen op de opruimplicht die zij hebben: 25 meter rondom de voordeur dient door de eigenaar van de winkel / horecazaak of supermarkt schoon te maken / houden (APV). Zuidplas wil dit pas inzetten als andere maatregelen niet helpen.

Een voorbeeld van 'nudging' bij afvalbakken

Een mini-enquête onder winkeliers en bezoekers over 'schoon' en hun ideeën bij een (gezamenlijke) aanpak

4.2 Planning

Om gestructureerd uitvoering te geven aan zwerfafvalaanpak zijn de maatregelen uitgezet in een globale planning (zie tabel in figuur 13), die verdeeld is in maatregelen die al in uitvoering zijn en in maatregelen die op korte termijn en op (middel)lange termijn in uitvoering gaan.

De kleuren verwijzen naar de thema's van de cirkel van Gemeente Schoon en laten zien dat Zuidplas op meerdere sporen inzet op een schonere omgeving.

Meerjarenplanning acties zwerfafval		
	thema	maatregel
Momenteel in uitvoering (2016)	1.3 Meerdere thema's: participatie / beleid en organisatie / communicatie	Pilot "programma Zevenhuizen leeft"
	1.2 Communiseren en handhaven	Bestuurlijk beboeten 'de vervuiler betaalt'
Korte termijn (2016-2017)	0.1 Monitoren	Vier keer per jaar wordt de openbare ruimte schouw geanalyseerd op de scores van de zwerfafval-onderdelen en of deze overeenkomen met het ambitieniveau.
	0.2 Monitoren	Keuze maken hoe beleving op gebied van schoon wordt gemeten
	1.1 Communicatie en handhaving	Gerichte communicatie over 'schoon', bijvoorbeeld op banners bij evenementen
	1.3 Monitoren	Metten hoeveel bewoners op de hoogte zijn van de zwerfafvalaanpak van de gemeente
	1.3 Participatie	Het aantal bewoners en andere gebruikers dat zich inzet voor de openbare ruimte stijgt - meerdere maatregelen
	2.1 Reinigen	Machinaal en handmatig reinigen meer en beter op elkaar afstemmen (continue actie) en meer afstemming tussen reinigingsdiensten + 1 integraal reinigingscontract
	2.3 Afvalbakken en inrichting	Huidige areaal afvalbakken toetsen op beleid met plaatsingscriteria en op basis daarvan bakken weghalen/verplaatsen/bijplaatsen + mogelijkheid van adoptie afvalbakken onderzoeken + bij veel vervuiling bij glasbakken kan een bak worden bijgeplaatst
	3.1 Monitoren	De hotspots als vast schouwpunt in de openbare ruimte schouw gemeten. Wijkteam signaleren op verplaatsen / ontstaan van hotspots
(Middel)lange termijn (2017-2022)	3.2 Meerdere thema's (maatwerk per hotspot)	Per hotspot / cluster hotspots maatwerk aanpak uitvoeren (bv. eerst de pilot winkelgebied De Smidse)
	2.2 Meerdere thema's: beleid en organisatie afvalbakken / participatie	Onderzoeken om sensoren op openbare afvalbakken aan te brengen op efficiëntie en effectiviteit.
	2.4 Beleid en organisatie	Bij de aanleg en herinrichting van de openbare ruimte meer rekening houden met reiniging (principeoplossingen opnemen in LIOR)

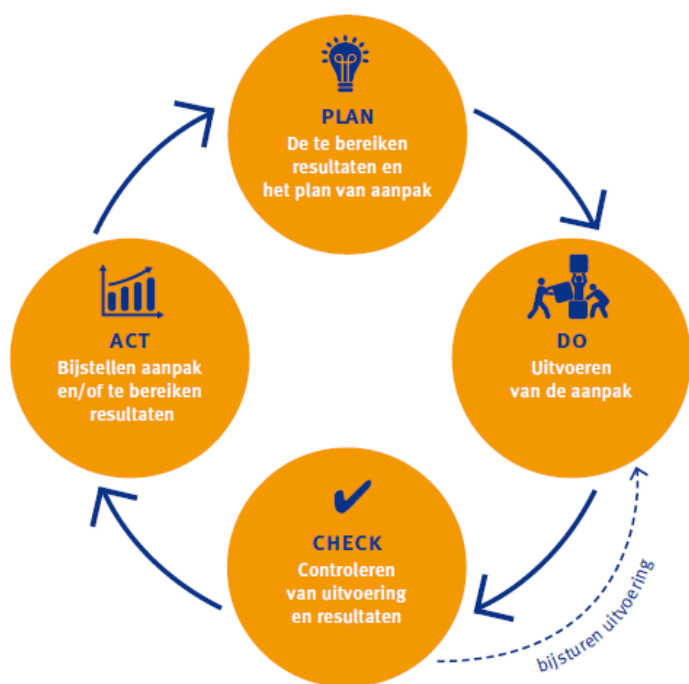
Figuur 13 Meerjarenplanning

5 Aanbevelingen

5.1 Aanbevelingen – PDCA cyclus

Een handig hulpmiddel bij de zwerfafvalaanpak is de PDCA-cyclus (zie figuur 12). De cyclus kan toegepast worden om de effecten van de zwerfafvalaanpak gestructureerd te meten en te monitoren. Aan de hand van deze cyclus zijn de volgende aanbevelingen geformuleerd.

Figuur 12 PDCA cyclus

PLAN

- Stem de zwerfafvalaanpak, maar ook de plaatsingscriteria afvalbakken af op andere relevante beleidsstukken zoals de LIOR en het Uitvoeringsplan Dorpsgroen.
- Leg in de Perspectiefnota de concrete ambitie vast op gebied van de zwerfafvalaanpak

DO

- Geef uitvoering aan de maatregelen.
- Optimaliseer de locaties van de blikvangers en overige afvalbakken.
- Communiceer intern over de zwerfafvalaanpak: met de wethouder, boa's / handhaving, jongerenwerkers, de gemeentelijke buitendienst, Promen etc.
- Neem in de begroting de zwerfafvalmaatregelen op.

CHECK

- Meet het effect van de zwerfafvalaanpak: met de schouw openbare ruimte, het aantal klachten en meldingen en de onderzoeken waarbij de mening van bewoners met betrekking tot 'schoon' wordt onderzocht.

- Maak een vergelijking tussen objectieve en subjectieve informatie op het gebied van zwerfafval.
- Neem in de voorjaars- of najaarsnota eventuele afwijkingen op.

ACT

- Evalueer, bijvoorbeeld eens per jaar, in hoeverre de doelstellingen gehaald zijn. Hiermee wordt duidelijk of en welke bijsturing eventueel nodig is.
- Werk in de jaarrekening uit of de kwaliteitsafspraken (gemiddeld een B) gehaald worden.

Bijlagen

Bijlage 1 Overzicht van hotspots

Hangplekken Nieuwerkerk:

1. Drost IJsermantunnel en terrein van het Blok. Hier worden prullenbakken gesloopt en er ligt vaak veel zwerfvuil in de kom van de sloot aan de Blokzijde.
2. Onderdoorgang Eendendaal nabij wc Reigerhof (Jumbo zijde).
3. Einde fietspad Eendendaal bij ingang Groene Hartpark.
4. Trapveld bij kerk "de Bron".
5. Grote parkeerplaats bij Polderbad en jeu des boules-baan
6. Bij huisartsenpost de Hoed aan het Oranjepad en NS station.
7. Essepark ter hoogte van JOP.
8. Parkeerplaats Doortocht, aan linkerkant tegen het spoor aan
9. Britse Zoom, parkeerplaats tennisbaan.
10. Parkeerplaats nabij Thorbecke college.

Snoeproute Nieuwerkerk:

11. Fietspaden van en naar het Comeniuscollege (Fresiaveld / Zuidplaslaan)
12. Pad van school Goudmos naar Groenehartpark (Goudmos / Takmos / Dalkruid)
13. Fietspad Lupineveld - concentratie bij Lupineveld 75.
14. Parallelweg Zuid, vanaf Hotel v/d Valk tot pleisterplaats en Mc Donalds Moordrecht.
15. Route van Thorbecke college naar winkelcentrum Dorrestein.

Aandachtsgebieden Nieuwerkerk:

16. Winkelcentrum Reigerhof/Raadhuisplein.
17. Winkelcentrum Dorrestein.
18. Parkeerplaats HoogeVeenen (Hooge Veenenweg 115) – dumpplek en afval van vrachtwagenchauffeurs
19. Plantsoenen Doortocht (nabij Doortocht 13)
20. Het Kleuterpad (NB: deze hotspot is later aan dit overzicht toegevoegd en niet meegenomen in de nulmeting).

Hangplekken Moordrecht:

21. Industrierrein 't Ambacht bij JOP (nabij Ambachtweg 30)
22. Moerhoutpark, hangplek nabij skatebaan.
23. Parkeerplaats van Westendorpplan voetbalveld (nabij Sportlaan 2).
24. Molukkenwijk nabij wijkgebouw. Hier ontbreekt sinds jaarwisseling prullenbak. Zuidplaslaan 552 Moordrecht
25. Parkeerplaats bij zwembad, Sportlaan 3. Sinds Robert jeugd heeft aangesproken gaat het beter.

Snoeproute Moordrecht:

26. fietspad tussen Gouda en Nieuwerkerk onder langs IJsseldijk.

Aandachtsgebieden Moordrecht:

27. Winkelcentrum de Smidse
28. Prullenbak in Moerhoutpark – dumping van luiers
29. Bij garageboxen tussen Sluislaan/Schielandstraat en Graaf Willemstraat.
30. Omgeving Mc Donalds (Middelweg 20 Moordrecht)

Hangplekken Moerkapelle:

31. Sporthal “Op Moer”.

Snoeproute Moerkapelle:

- geen

Prullenbakken Moerkapelle:

- geen

Hangplekken Zevenhuizen:

32. Fietstunnel onder A12 (Noordeinde 57).
33. Sportzaaltje Dorpsstraat/Eendrachtstdijk.
34. Leliestraat nabij skatebaan (Leliestraat 32)

Snoeproute Zevenhuizen:

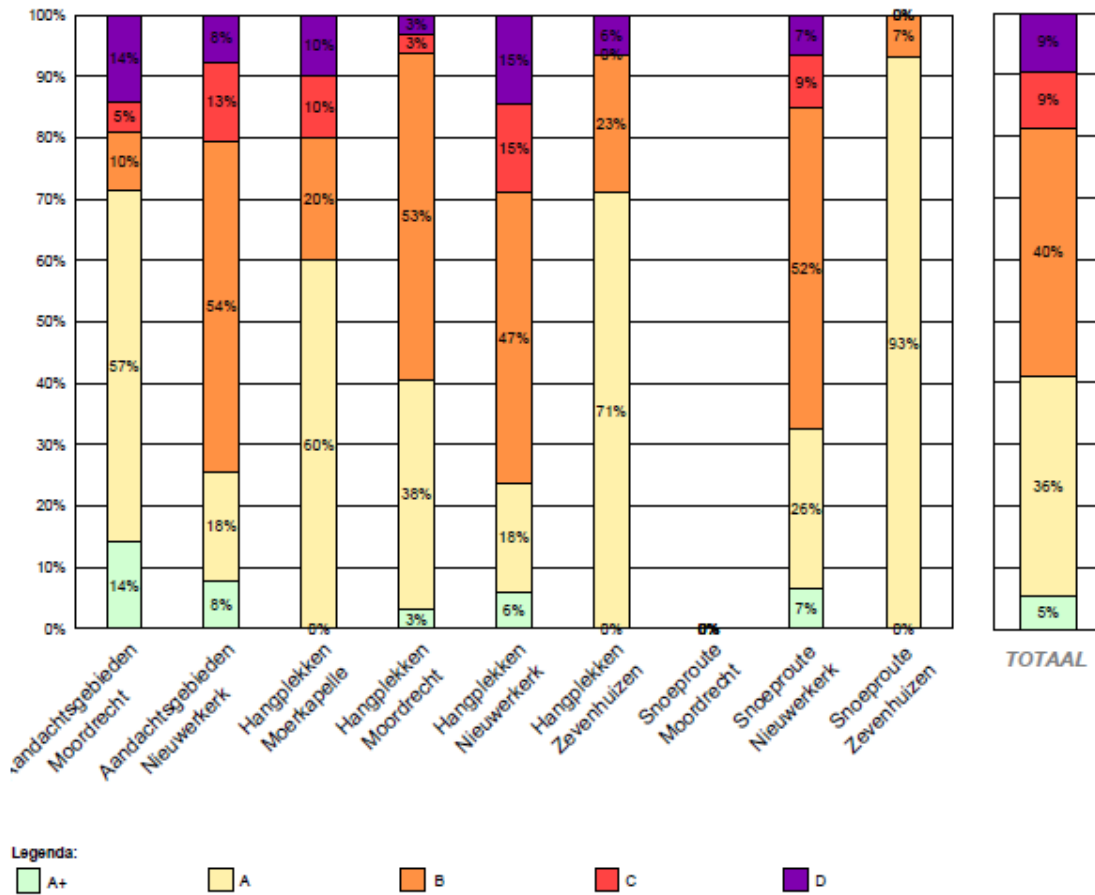
35. Fietspad Noordelijke Dwarsweg.
36. Fietspad Swanlaweg, langs parallelweg.
37. Zuidplaspweg.
38. Bierhoogtweg.

Aandachtsgebied Zevenhuizen:

39. Schoolomgeving Burg Nederveenlaan.

**Bijlage 2 Hotspots in kaart
(losse bijlage)**

Bijlage 3 – Scores per type hotspot per kern

cyber

Adviseurs voor buitenruimte

ALGEMEEN POSTADRES

Postbus 3 | 2410 AA Bodegraven

Fax +31 (0)172 477 678

VESTIGING BODEGRAVEN

Kerkstraat 103 | 2411 AC Bodegraven

T +31 (0)172 631 720

VESTIGING KAMPEN

Burgwal 121 | 8261 EV Kampen

T +31 (0)38 422 00 24

info@cyber-adviseurs.nl

www.cyber-adviseurs.nl

Bijlage 7 Plaatsingscriteria afvalbakken

Bijlage 7 Plaatsingscriteria afvalbakken

Plaatsingsrichtlijnen afvalbakken en banken in de openbare ruimte

23 oktober **2015**

Naar een effectieve plaatsing van afvalbakken en banken

Plaatsingsrichtlijnen afvalbakken en banken in de openbare ruimte

*Naar een effectieve plaatsing van afvalbakken en
banken*

Colofon

Opdrachtgever

Gemeente Zuidplas

Project

Plaatsingsrichtlijnen afvalbakken en
banken

Contactpersoon gemeente

Geert Jan Rozendaal

Cyber Adviseurs

Sara Sprong (projectleider)
Trijntje Tilstra (projectmedewerker)

Datum

23 oktober 2015

Inhoudsopgave

1	I nleiding	6
	1.1 Aanleiding en doel	6
	1.2 Werkwijze en aanpak	7
	1.3 Minder afvalbakken, minder zwerfafval?	7
2	H uidige situatie	8
	2.1 Hoeveelheid, beheer en plaatsing	9
	2.2 Huidige type afvalbakken, hondenpoepbakken en bankjes	10
	2.3 Gebiedsinventarisatie	11
3	P laatsingsrichtlijnen	
	3.1 Algemene plaatsingsrichtlijnen	15
	3.2 Standaardisering afvalbakken en banken	16
	3.3 Strategieën toepassing richtlijnen	20
	3.4 Aanbevelingen vervolgaanpak	20
	B ijlage	
	1. Schouwformulier Zuidplas afvalbakken	22

1

Hoofdstuk

Inleiding

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

De gemeente Zuidplas is bezig met het opstellen van groenstructuurplannen voor de dorpen Zevenhuizen, Moerkapelle, Nieuwerkerk aan den IJssel en Moordrecht. Naast het openbaar groen krijgen de afvalbakken, hondenpoepbakken en banken een plek in deze plannen. De gemeente heeft behoefte aan uniforme afspraken voor de hoeveelheid, de locaties en vormgeving van deze voorzieningen. Momenteel bestaan hierin tussen de dorpen verschillen, mede doordat de dorpen tot 2010 zelfstandige gemeenten waren. Daarnaast zijn de voorzieningen voornamelijk naar eigen inzicht of naar aanleiding van een herinrichting geplaatst, zonder dat hier duidelijke (beleids)richtlijnen aan ten grondslag lagen. Deze aspecten vormden voor de gemeente de aanleiding om plaatsingsrichtlijnen voor de voorzieningen op te stellen, die in deze rapportage worden beschreven.

Doel van de plaatsingsrichtlijnen is om onderbouwd een keuze te kunnen maken in het wel of niet plaatsen, verplaatsen of verwijderen van een afvalbak, hondenpoepbak en bankje*. Daarnaast dragen de richtlijnen bij aan efficiënter beheer, een uniform straatbeeld en eenduidige communicatie richting bewoners en andere gebruikers van de openbare ruimte. De gemeente wil met het opstellen van richtlijnen ook kijken naar een ander type afvalbak of aanpassing op de bestaande bakken dat het gebruik van de bak voor het weggooien van huisvuil tegengaat. De huidige afvalbakken worden regelmatig gebruikt voor het 'dumpen' van huisvuil sinds Zuidplas een diftar-gemeente is.

Het beoogde resultaat van de richtlijnen is een effectieve plaatsing en hoeveelheid van afvalbakken en bankjes, die is afgestemd op het type gebied en de gebruiksintensiteit. Bij afvalbakken draagt dit bij aan het terugdringen van zwerfafval.

De plaatsingsrichtlijnen zijn opgesteld vanuit de zwerfafvalvergoeding, zie kader.

Voor het opstellen van de plaatsingsrichtlijnen is een deel van de zwerfafvalvergoeding vanuit de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022 ingezet. De vergoeding komt neer op een jaarlijkse vergoeding van €1,19 per inwoner. De vergoeding is bedoeld voor de extra aanpak van zwerfafval, en kan niet voor reguliere werkzaamheden ingezet worden. Het opstellen van plaatsingsrichtlijnen voor afvalbakken leidt tot een effectievere plaatsing die afgestemd is op de plek en gebruiksintensiteit. Dit draagt bij aan het terugdringen van zwerfafval en een efficiëntere bestrijding van zwerfafval.

-----
* Onder bankjes worden openbare zitgelegenheden in de openbare ruimte bedoeld. Hier vallen zitbanken met of zonder rugleuning, zitelementen en picknicksets onder.

1.2 Werkwijze

De volgende stappen zijn uitgevoerd om tot plaatsingsrichtlijnen te komen:

- In de voorbereiding zijn een plan van aanpak en de kaders besproken en vastgesteld.
- Er is een veldinventarisatie uitgevoerd waarbij de huidige plaatsing van afvalbakken, hondenpoepbakken en bankjes in verschillende gebiedstypes globaal beoordeeld is.
- Op basis van het startgesprek en de inventarisatie zijn de plaatsingsrichtlijnen uitgewerkt en besproken met de gemeente.

1.3 Minder afvalbakken, minder zwerfafval?

Steeds meer gemeenten dringen, vaak in het kader van een terugtrekkende overheid en krimpende budgetten, hun areaal afvalbakken terug en kijken kritisch naar het plaatsen van extra afvalbakken. Hier goed over nadenken is belangrijk, want geen enkele gemeente zit er op te wachten dat er meer zwerfafval ontstaat. Dat levert klachten, irritatie en een onverzorgd straatbeeld op en bovendien is handmatig prikken in het algemeen duurder dan het ledigen van afvalbakken.

Inmiddels zijn er steeds meer ervaringen bekend van gemeenten die een (groot) deel van afvalbakken weggehaald heeft (zie kader). In het algemeen blijkt dat het weghalen van bakken niet meteen tot meer zwerfafval leidt, maar dat er goed nagedacht moet worden over de locaties waar de bakken weggehaald worden. Plaatsingsrichtlijnen helpen hierbij.

Gemeente Hattem

Hattem haalde alle afvalbakken buiten het centrum weg. Dit leidde tot enkele reacties van bewoners, maar in het algemeen was er begrip voor de redenen van het weghalen. Op carpoolplaatsen leidde het weghalen van bakken tot meer zwerfvuil: hier zijn daarom enkele bakken teruggeplaatst.

Gemeente Arnhem

De gemeente Arnhem haalde in 2011 en 2012 de helft van de 1300 bakken weg. De gemeten kwaliteit is gelijk gebleven en het aantal klachten is gelijk gebleven. 100 Arnhemmers maakten daarnaast gebruik van de mogelijkheid om een afvalbak te adopteren.

Gemeente Landgraaf

Landgraaf verwijderde eind 2011 zo'n 200 afvalbakken (35%). Het ging vooral om bakken die nauwelijks werden gebruikt en in het buitengebied stonden. Verder zijn scholen en bewoners betrokken en is op diverse manieren gecommuniceerd over de veranderingen. Ook is gekozen voor een ander soort afvalbak. Het effect zijn nettere straten en minder huisvuildumping.

Huidige situatie **2** Hoofdstuk

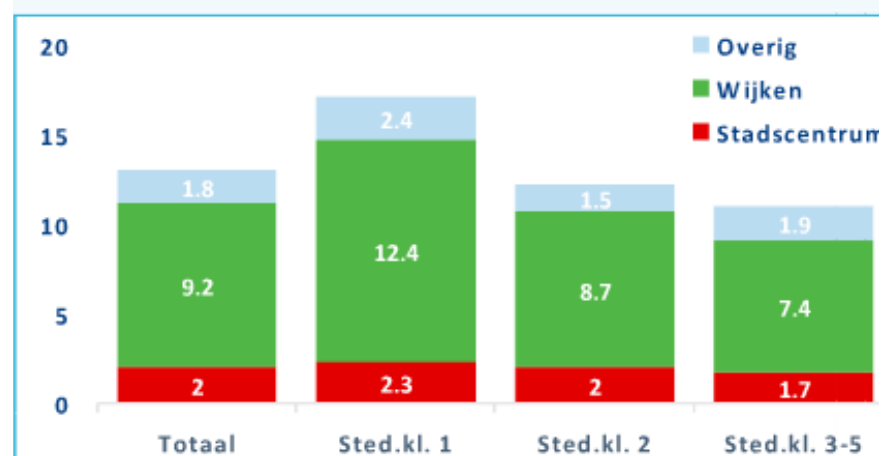
2 Huidige situatie

Dit hoofdstuk beschrijft de huidige situatie van de hoeveelheid en de plaatsing van afvalbakken, hondenpoepbakken en banken.

2.1 Hoeveelheid, beheer en plaatsing

De gemeente Zuidplas is een gemeente met ca. 40.500 inwoners. De gemeente bestaat uit de dorpen Moordrecht, Nieuwerkerk aan den IJssel, Zevenhuizen en Moerkapelle. Momenteel staan er in de gemeente circa 294 afvalbakken, 67 hondenpoepbakken en 248 bankjes (zowel picknicksets, zitbank met of zonder rugleuning als zitelementen). Het aantal afvalbakken, hondenpoepbakken en bankjes verschilt per dorp, zie tabel 2.2.

Uit een landelijke benchmark over het aantal afvalbakken per 1000 inwoners blijkt dat in wijken van gemeenten met stedelijkheidsklasse 3-5 (waar Zuidplas met klasse 4 onder valt), gemiddeld 7,4 afvalbakken per 1000 inwoners staan (zie figuur 2.1). Zuidplas ligt daar net onder met een gemiddelde van 7,2 bak per 1000 inwoners. Zoomen we in op het gemiddelde aantal bakken per 1000 inwoners per kern (tweede tabel figuur 2.2), dan zien we dat Nieuwerkerk aan den IJssel onder het landelijk gemiddelde ligt en Moordrecht hierboven.

Tabel 2.1 Benchmark van de gemiddelde afvalbakken per stedelijkheidsklasse (Bron: NVRD)

Aantal voorzieningen per kern (absoluut)

	Moer- kapelle	Moordrecht	Nieuw- erkerk a/d IJssel	Zeven- huizen	Totaal
Afvalbak	29	94	123	48	294
Honden- poepbak	15	20	2	30	67
Picknickset	1	1	2	3	7
Zitbank met rugleuning	27	53	100	40	220
Zitbank zonder rugleuning		8	9	2	19
Zitelement			2		2
Totaal	112	176	272	126	609

Aantal afvalbakken per 1000 inwoners

	Moerkapelle	Moor- drecht	Nieuwerkerk a/d IJssel	Zeven- huizen
Afvalbakken per 1000 inwoners	7,4	11,5	5,6	7,2
Afvalbakken + hondenpoep- bakken per 1000 inwoners	11,2	14,0	5,7	11,6

Figuur 2.2 Aantal voorzieningen per kern absoluut (bovenste tabel) en aantal afvalbakken per 1000 inwoners per kern (onderste tabel)

De afvalbakken, hondenpoepbakken en banken worden momenteel voornamelijk op basis van praktische overwegingen geplaatst. Gemiddeld worden afvalbakken twee a drie keer per week geleidigd. Afvalbakken in het centrum worden door de week dagelijks geleidigd. Vanuit praktijkervaring weten beheerders welke afvalbakken vaker of juist minder vaak geleidigd kunnen worden. De afvalbakken worden door de buitendienst geleidigd. De hondenpoepbakken door de sociale werkvoorziening Promen geleidigd.

2.2 Huidige type afvalbakken, hondenpoepbakken en bankjes

In de openbare ruimte komen, mede doordat Zuidplas een samenvoeging van meerdere gemeenten is, verschillende types afvalbakken, hondenpoepbakken en bankjes voor. De gemeente wil graag standaardisering, waarbij de voorzieningen in centrumgebieden een luxere uitstraling mogen krijgen dan de voorzieningen in de overige gebieden met een standaard, functioneel type. Paragraaf 3.2 gaat verder in op deze standaardisering.

Het merendeel van de afvalbakken is van het type Samson Bunn of de Bammens Capitole. De Samson Bunn bevat qua beheer beter omdat deze eenvoudiger te legen is. Op sommige plekken, zoals bij de Smidse in Moordrecht staan dubbele Samson-afvalbakken en in het park van Moordrecht staan enkele 'afvalkorven'.

In de afvalbakken wordt relatief veel huisvuil gedumpt. Dit kan te maken hebben met het feit dat Zuidplas een diftar-gemeente is. De 'dumper' bespaart de kosten voor het ophalen van het huisvuil. De gemeente wil dumping van huisvuil beperken door de inwerpopening van de afvalbak te verkleinen en de afvalbakken waar mogelijk meer op zichtlocaties plaatsen.

Het type hondenpoepbak verschilt ook per dorp: zowel de hondenpoepbakken van het type Bammens als 'depodogs' komen voor. Beide types hebben een dispenser: een uitgiftepunt voor papieren of plastic zakjes. Hier wordt af en toe misbruik van gemaakt door alle zakjes uit de dispenser te halen. De gemeente wil onderzoeken of de hondenpoepbakken vervangen kunnen worden door 'standaard' afvalbakken. De standaard afvalbakken worden namelijk in praktijk ook gebruikt voor hondenpoep, en andersom worden hondenpoepbakken ook voor ander afval gebruikt. Wel wil de gemeente hondenbezitters faciliteren en daarom de plaatsing van afvalbakken afstemmen op hondenuitlaatroutes en losloopegebieden.

Naast de afvalbakken staat er, vooral langs fietspaden, een aantal 'blikvangers': een grote stalen ring met een vangnet waar men het afval in kan werpen. Deze zijn met een sponsoractie van de kinderraad geplaatst. Hoewel de blikvangers goed worden gebruikt, voldoet dit type afvalbak niet optimaal: er ligt veel afval naast, er wordt veel huisvuil in gedumpt en het vangnet is niet eenvoudig te ledigen. De gemeente is terughoudend in het plaatsen van extra blikvangers en wil de huidige blikvangers, bij einde levensduur, bij voorkeur vervangen door stalen blikvangers (in plaats van een vangnet).

Qua banken zijn er in de openbare ruimte ook diverse soorten te vinden in Zuidplas. Oudere bankjes zijn van hout, de nieuwste bankjes van staal of van gerecycled kunststof. Sommige bankjes hebben een rugleuning, andere niet. Verder staat op sommige plekken een picknickbank. Ook voor banken wil de gemeente toe naar standaardisering.

Figuur 2.3 Boven vlnr: de Samson Bunn, afvalkorf, blikvanger en hondenpoepbak (type Bammens)
Onder vlnr: een houten bank, een stalen bank en een bank van gerecycled kunststof

2.3 Gebiedsinventarisatie

In 2012 heeft de gemeente een inventarisatie naar alle verkeersborden uit laten voeren door bureau Ronnico. Daarbij zijn ook de locaties en types afvalbakken, hondenpoepbakken en banken in beeld gebracht.

In juni 2015 hebben de gemeente en Cyber Adviseurs een gebiedsinventarisatie uitgevoerd waarbij afvalbakken, hondenpoepbakken en banken in een aantal gebiedstypes in Moordrecht geïnventariseerd zijn. Doel is om een globaal beeld te krijgen van de huidige plaatsing, de hoeveelheid en type. Het gaat om een globaal beeld, Moordrecht is niet representatief voor de hele gemeente. Er is gelet op de volgende punten: gebruiksintensiteit, functie van de plek, hoeveelheid zwerfafval, de vullingsgraad, de technische staat, uniformiteit, vindbaarheid, gebruiksvriendelijkheid en onderhoudsvriendelijkheid. Zie ook de bijlage 1 met het schouwformulier dat gebaseerd is op uitgangspunten van de Leidraad afvalbakken van CROW (zie kader).

De volgende basisuitgangspunten zijn afkomstig uit de 'leidraad afvalbakken in de openbare ruimte' (2008) van CROW:

- **Vindbaar + herkenbaar:** maak afvalbakken vindbaar door de juiste, verwachte en bereikbare locatie en een uniforme vormgeving.
- **Gebruiksgemak:** een bereikbare afvalbak (niet tussen bijvoorbeeld fietsenrekken), voldoende afvalbakken, een ruime capaciteit en geschikte inwerpopening dragen bij aan het gebruiksgemak. Stem plaatsing af op type locatie en gebruiker.
- **Aantrekkelijkheid:** zorg dat de afvalbak schoon, heel en niet te vol is. Op specifieke plekken helpt een bijzondere vormgeving, bijvoorbeeld langs snoeproutes.
- **Bewustwording:** maak gebruikers ter plekke bewust van de juiste norm, namelijk dat afval in de bak hoort. Dit kan door een boodschap op de bak of bijzondere vormgeving.

Algemene resultaten gebiedsinventarisatie Moordrecht:

Pluspunten:

- De meeste afvalbakken staan op een logische -zichtbare en makkelijk te

bereiken- locatie en qua locatie in lijn met overig straatmeubilair.

- De meeste afvalbakken hebben de inwerpopening aan de kant van het looppad (indien van toepassing), wat het voor de gebruiker gemakkelijk maakt afval weg te gooien.
- Het gros van de afvalbakken is leeg tot redelijk vol (10 - 50% gevuld). Ongeveer een kwart van de afvalbakken loopt bijna over, en nog eens een kwart van de afvalbakken was nagenoeg leeg.
- De openbare ruimte van Zuidplas is in het algemeen schoon: slechts op enkele plekken, zoals plekken waar hangjongeren samenkomen, ligt zwerfafval of hondenpoep.
- De meeste banken zien er verzorgd uit.

Verbeterpunten:

- De onderhoudsstaat van de afvalbakken is matig. Op een relatief groot deel van de bakken is sprake van bekladding (in een enkel geval met een aanstootgevende tekst), roest, afgebladderde coating / verf. Een aantal bakken is stuk.
- Het aantal afvalbakken is redelijk hoog, vooral in het bezochte park en winkelcentrum De Smidse.
- Bij de meeste bankjes staat een afvalbak. In bijvoorbeeld het Moerhoutpark staan vier bankjes bij elkaar met elk een afvalbak.
- De afvalbakken vallen in eerste instantie niet erg op door de donkere kleur en kleine formaat. Bij beter kijken valt het hoge aantal bakken op.
- In veel afvalbakken zit huisvuil: gevulde plastic zakjes, melkpakken etc. De inwerpopening is dermate groot dat dit niet wordt tegengegaan.
- De standaard afvalbakken worden ook gebruikt voor het weggooien van zakjes met hondenpoep. Het is de vraag of het behouden van twee aparte systemen nuttig is.
- Er komen veel verschillende types afvalbakken voor (zie collages op de volgende pagina's). Er is niet alleen verschil in het type afvalbak, maar ook in de kleur. Hetzelfde geldt voor de banken. Dit komt de uniformiteit, herkenbaarheid, het beheer en het straatbeeld niet ten goede.
- Slechts enkele horeca- en supermarkteigenaren hebben (in de bezochte gebieden van Moordrecht) een eigen afvalbak bij de ingang van hun zaak staan. Volgens de gemeente worden horeca- en supermarkteigenaren momenteel niet door de gemeente gestimuleerd hun eigen afval op te ruimen.

Impressie van de gebiedsinventarisatie in Moordrecht

- De afvalbakken staan op een logische, vindbare locatie met de inwerpopening aan de juiste kant
- Diversiteit in type afvalbak en bank
- Relatief veel afvalbakken
- Matige onderhoudsstaat afvalbakken, banken en hondenpoepbakken
- Afvalbakken worden ook voor huisvuil en hondenpoep gebruikt en hondenpoepbakken ook voor 'standaard' afval.
- Afvalbakken zijn gemiddeld 10% - 50% gevuld
- Er ligt weinig zwerfafval rond de afvalbakken
- Afvalbakken vallen niet op door donkere kleur

Plaatsingsrichtlijnen

---

3 Hoofdstuk

3 Plaatsingsrichtlijnen

Op basis van de huidige situatie (hoofdstuk 2) zijn in dit hoofdstuk de plaatsingsrichtlijnen en het advies voor de standaardisering van de voorzieningen uitgewerkt. Daarnaast gaat dit hoofdstuk kort in op de toepassing van de richtlijnen en beschrijft het een aantal aanbevelingen.

3.1 Algemene plaatsingsrichtlijnen

In de tabel op de volgende pagina staan de plaatsingsrichtlijnen per gebiedstype. De volgende, algemene richtlijnen zijn van toepassing op alle gebiedstypes:

- De plaatsing en hoeveelheid afvalbakken en banken is afgestemd op de functie, gebruiksintensiteit en type gebruiker. Een centrumgebied wordt bijvoorbeeld intensiever gebruikt en heeft een andere functie dan een bedrijventerrein en vraagt bijvoorbeeld om een andere hoeveelheid afvalbakken.
  - Afvalbakken en banken staan op openbare locaties met een verblijfsfunctie en/of plekken met een hoge gebruiksintensiteit.
  - Voor de plaatsingsrichtlijnen worden de volgende functionele gebieden onderscheiden (deels gebaseerd op de gebiedstypes uit het IBOR-plan).
    - ◇ Centrumgebieden
    - ◇ Woongebieden
    - ◇ Parken
    - ◇ Parkeerterreinen
    - ◇ Sportterreinen
    - ◇ Specifieke voorzieningen
  - Als er afvalbakken geplaatst of verplaatst worden, staan deze op een logische plek: de plek die het meest zichtbaar en bereikbaar is voor gebruikers en beheerders. Denk aan kruispunten, bij een bankje (maar niet bij elke bank een afvalbak), langs looplijnen en de in- of uitgang van een gebied.
- De gemeente is terughoudend in het plaatsen van (extra) afvalbakken. Op locaties met veel zwerfafval, waar nog geen afvalbak staat, wordt onderzocht of het verplaatsen van een andere afvalbak naar deze locatie zinvol is.
  - De gemeente wil de huidige hondenpoepbakken vervangen door de 'standaard' afvalbakken, waarbij de plaatsing wordt afgestemd met de hondenuitlaatroutes en losloopgebieden. Conform het Groenbeheerplan wil de gemeente de hondenbezitter blijven faciliteren door hondenpoepzakjes aan te bieden. Onderzocht wordt om de zakjes op een andere manier dan de dispensers aan te bieden, bijvoorbeeld bij het gemeentehuis, supermarkten en winkels die nu ook de plastic zakken voor plastic afval verstrekken.

3.2 Standaardisering afvalbakken en banken

De gemeente wil toe naar standaardisering van het type afvalbak en bank en daarmee zoveel mogelijk hetzelfde type toepassen binnen een gebied. Dit komt de herkenbaarheid en het straatbeeld ten goede en is efficiënter qua beheer en vervanging.

Afvalbakken

Het voorstel voor de standaardisering is als volgt. De definitieve standaardisering wordt opgenomen in de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR):

- Centrumgebieden: Samson, type Bunn, lichtgrijs - RAL 7016, met een scheider of kleine inwerpopening (<15 cm). Standaard 60 liter capaciteit, op plekken met een hoge gebruiksintensiteit dubbele Bunns (2 x 60 liter). Bij voorkeur met anti-graffiti coating.
- Overige gebieden: Samson, type Bunn, 60 liter, kleur groen - RAL 6009, met een scheider of kleine inwerpopening. Bij voorkeur met anti-graffiti coating.

De huidige hondenpoepbakken worden gaandeweg vervangen door de standaard afvalbak.

Banken

- Centrumgebieden: Stalen bank van het type Samson Senna, uitvoering in de kleur lichtgrijs (RAL 7016) of groen (Ral 6009). Bij voorkeur met anti-graffiti coating.
- Overige gebieden: Bank van het merk Van Vliet, kastanjarahout.

De pagina hiernaast geeft een impressie van de voorgestelde standaardisering,

Impressie van Samson type Bunn:

bron en meer info: www.samson.nl

Impressie stalen bank van Samson Senna

bron en meer info: www.samson.nl

Impressie kastanjehouten banken van Van Vliet:

bron en meer info: www.kastanjehout.nl

Gebiedstype	Plaatsingsrichtlijnen afvalbakken	Opmerkingen
Centrumgebieden	<ul style="list-style-type: none"> • In winkelcentra: circa elke 50 m. een afvalbak plaatsen. • Op pleinen en parkeerterreinen: bij de in- / uitgang, op de looproutes richting winkel waar de meeste voetgangers langskomen. • Aantal en plaatsing is maatwerk en afhankelijk van grootte en gebruikintensiteit. • Locaties: bij bankjes, in- en uitgang van het gebied en langs looproutes. • Horeca-, supermarkt- en winkeleigenaren zijn zelf verantwoordelijk voor het schoonhouden van 25 meter rondom hun onderneming (conform het Activiteitenbesluit Milieubeheer). Hier wordt daarom niet automatisch een afvalbak geplaatst. 	<ul style="list-style-type: none"> • Centra zijn de visitekaartjes van de gemeente en hebben een hoge gebruiksdruk. Voldoende bakken, zichtbaarheid en bereikbaarheid zijn daarom extra belangrijk. • Op locaties met een hoge gebruiksdruk en beperkte ruimte worden dubbele afvalbakken toegepast.
Woongebieden	<ul style="list-style-type: none"> • In principe worden in de woongebieden geen afvalbakken geplaatst. Als er afvalbakken worden geplaatst, staan deze bij 'specifieke voorzieningen en verblijfsgebieden' (zie verderop in deze tabel). 	In woongebieden en dorpskernen is de gebruiksdruk en vervuilingssnelheid laag en wordt er weinig afval geproduceerd.
Parken	<ul style="list-style-type: none"> • Langs voetpaden elke ca. 200 meter een afvalbak • Bij in- en uitgang van het park • Bij banken. Bij meerdere banken bij elkaar wordt één afvalbak geplaatst. Bij hoge gebruikintensiteit wordt een dubbele afvalbak toegepast. 	
Parkeerterreinen	<ul style="list-style-type: none"> • Parkeerterreinen behorende bij een centrumgebied: zie richtlijnen centrumgebieden. • Overige parkeerterreinen: enkel op parkeerterreinen waar regelmatig vrachtwagenchauffeurs overnachten wordt één afvalbak geplaatst. 	Er wordt zoveel mogelijk van uitgegaan dat parkeerders hun eigen afval meenemen,.
Sportterreinen	<ul style="list-style-type: none"> • Er wordt per sportterrein bij elke ingang één afvalbak geplaatst. 	Sportverenigingen zijn verantwoordelijk voor het plaatsen en legen van afvalbakken op het terrein zelf.
Specifieke voorzieningen en verblijfsgebieden	<ul style="list-style-type: none"> • Bij de volgende voorzieningen en verblijfsgebieden wordt een afvalbak geplaatst: <ul style="list-style-type: none"> - officiële ontmoetingsplek voor jongeren (JOP) - speelplek met ontmoetingsfunctie en met meerdere speeltoestellen - bushok (tenzij het beheer van afvalbakken in de aanbesteding anders geregeld is) - school / buurthuis - langs hondenuitlaatroutes / loslooproutes - elke 200 meter 	Het betreft voorzieningen met een verblijfsfunctie of waar de gemeente de gebruiker tegemoet wil komen in het weggooien van afval.
Overige uitgangspunten	<ul style="list-style-type: none"> • Bij begraafplaatsen staan mini-rolcontainers in plaats van afvalbakken. • Op de bedrijventerreinen worden geen afvalbakken geplaatst, met uitzondering van de 'specifieke voorzieningen en verblijfsgebieden'. • In het buitenbied worden geen afvalbakken geplaatst. 	

Gebiedstype	Plaatsingsrichtlijnen banken
Centrumgebieden	<ul style="list-style-type: none"> In winkelcentra worden circa elke 100 meter een bank geplaatst, langs voetpaden en bij locaties met een ontmoetings- of rustfunctie. De plaatsing en hoeveelheid banken blijft maatwerk en wordt afgestemd op de situatie.
Woongebieden	<ul style="list-style-type: none"> In principe worden in woongebieden geen banken geplaatst. Als er banken worden geplaatst, staan deze bij 'specifieke voorzieningen en verblijfsgebieden' (zie verderop in deze tabel).
Parken	<ul style="list-style-type: none"> In parken wordt om de circa 150 meter een bank geplaatst, nabij een afvalbak (zie richtlijnen voor afvalbakken). De plaatsing en hoeveelheid banken blijft maatwerk en wordt afgestemd op de situatie.
Specifieke voorzieningen en verblijfsgebieden	<ul style="list-style-type: none"> Bij de volgende voorzieningen en verblijfsvoorzieningen wordt een bank geplaatst: <ul style="list-style-type: none"> - officiële ontmoetingsplek voor jongeren (JOP) - speelplek met ontmoetingsfunctie en met meerdere speeltoestellen: 1 bank per drie speeltoestellen. - langs hondenuitlaatroutes / loslooproutes. Dit zijn in het algemeen ook routes waar veel mensen lopen zonder hond (wandelaart, recreanten etc). Hondenuitlaatroutes / loslooproutes binnen de bebouwde kom: elke circa 200 meter een bank (plaatsing en hoeveelheid blijft maatwerk en wordt afgestemd op de situatie). Buiten de bebouwde kom geen banken. Hondenuitlaatroutes / losloopgebieden in een park: zie richtlijn voor parken.

3.2 Strategieën toepassing richtlijnen

Met de plaatsingsrichtlijnen heeft de gemeente een houvast voor het wel of niet plaatsen van een afvalbak en bank in een bepaalde locatie, en kan beslist worden welke type toegepast wordt. De richtlijnen dragen zo bij aan een uniforme plaatsing en effectief gebruik van deze voorzieningen, wat bijdraagt aan een tevreden bewoners.

Voor het toepassen van de richtlijnen zijn verschillende strategieën:

- **In één keer het gehele areaal afvalbakken en banken toetsen aan de richtlijnen en vervangen, weghalen, verplaatsen of bijplaatsen waar nodig.**

Deze strategie kan bijvoorbeeld met oud & nieuw uitgevoerd worden, wanneer een groot deel van de afvalbakken tijdelijk weggehaald wordt in verband met de verhoogde kans op vandalisme en schade van vuurwerk. Het voordeel is dat de beoogde effecten van de richtlijnen (effectiever gebruik, uniform straatbeeld en eventuele besparingen op beheer) snel de praktijk kunnen zijn. Nadeel is dat deze strategie een vrij hoge, eenmalige investering van tijd en geld vraagt.

- **Gaandeweg de hoeveelheid afvalbakken en bankjes toetsen aan de richtlijnen: zodra de voorziening aan vervanging toe is (bij einde levensduur of vandalisme) of bij renovatie en herinrichting van de openbare ruimte.**

Een voordeel van deze strategie is dat er 'werk met werk' gemaakt wordt, wat efficiënt is en vrij eenvoudig uitvoerbaar is. Een nadeel is dat het een langere tijd duurt voordat de effecten merkbaar zijn en er een bepaalde tijd verschillende types voorzieningen door elkaar worden toegepast. Dit kan bij bewoners en andere gebruikers van de openbare ruimte tot vragen of reacties leiden.

- **Advies:** start met een pilot in één van de dorpen. Pas hier de richtlijnen toe en pas de bestaande situatie hierop aan. Evalueer de pilot en rol de strategie vervolgens uit over de andere dorpen. Communiceer gemeentebreed over de pilot. Het voordeel van een pilot is dat de strategie efficiënt en doordacht is omdat zichtbaar wordt wat van de richtlijnen wel en onvoldoende werkt. De resultaten kunnen worden meegenomen voor de uitwerking naar de andere dorpen.

3.3 Aanbevelingen vervolgaanpak

Vanuit het project is er een aantal conclusies en aanbevelingen uitgewerkt, op basis van de PDCA-cyclus:

PLAN

- Concretiseer de plaatsingsrichtlijnen voor banken, bijvoorbeeld door bewoners hier bij te betrekken en/of het gebruik van banken een tijd lang te monitoren.
- Stem relevante beleidsstukken en -plannen af op de richtlijnen (of verwijs hierin naar de plaatsingsrichtlijnen), zoals de LIOR, groenstructuurplannen en het beheerplan voor dorpsgroen.
- Onderzoek de mogelijkheden van adoptie van afvalbakken. Adoptie van afvalbakken kan bijdragen aan meer betrokkenheid bij de omgeving en zelfverantwoordelijkheid bij het schoonhouden van de omgeving. Bewoners, ondernemers en eventueel (sport)verenigingen ledigen de afvalbakken dan zelf en houden de omgeving schoon. Het maken van goede afspraken bij adoptie is aan te bevelen, zeker omdat Zuidplas een diftargemeente is.
- Kies een uitvoeringsstrategie van de richtlijnen (zie 3.2).

DO

- Communiceer met de interne organisatie over de plaatsingsrichtlijnen en de gevolgen. Zorg ervoor dat in ieder geval de medewerkers die de afvalbakken ledigen op de hoogte zijn van de richtlijnen en de achterliggende gedachte ervan (zie inleiding). Ook is het aan te bevelen de stedenbouwkundigen en de medewerkers van de klachten- en meldingenafhandeling op de hoogte zijn van de richtlijnen.
- Communiceer met bewoners en andere gebruikers van de openbare ruimte over de plaatsingsrichtlijnen. Aangezien het voorzieningen zijn in hun directe woonomgeving kan het weghalen tot vragen en reacties leiden.
- Maak bewoners en andere gebruikers van de openbare ruimte bewust van hun gedrag omtrent zwerfafval. Benadruk op positieve manier wat de norm is, namelijk dat het normaal is om eigen afval mee te nemen of in een afvalbak te doen. Hier kan ook een deel van de zwerfafvalvergoeding voor ingezet worden.
- Pas de richtlijnen toe in de praktijk: toets de huidige voorzieningen

aan de richtlijnen en pas de locaties en hoeveelheden aan. De hondenpoepbakken worden vervangen door de standaard afvalbakken etc.

CHECK

- Het is van belang om de hoeveelheid zwerfafval te (blijven) monitoren, ook na het eventueel weghalen van afvalbakken.
- Houd er rekening mee dat een eventuele toename van zwerfafval vaak tijdelijk is. Overweeg pas nadat blijkt dat er bijvoorbeeld drie maanden lang sprake is van toenemende hoeveelheid zwerfafval om een afvalbak terug te plaatsen, of om regelmatigiger te prikken.
- Monitor ook het effect van de nieuwe plaatsing van banken en het vervangen van de hondenpoepbakken door standaard afvalbakken. Dit kan bijvoorbeeld met een enquête.

ACT

- Evalueer, bijvoorbeeld een jaar nadat de richtlijnen in praktijk zijn gebracht, de effecten. De beoogde resultaten zijn een betere onderbouwing van plaatsing en hoeveelheid voorzieningen, uniform straatbeeld, efficiënter beheer, minder zwerfafval en eenduidige communicatie richting bewoners en andere gebruikers van de openbare ruimte (zie HS 1). Pas op basis van de evaluatie eventueel de richtlijnen aan.

Bijlage 1 - Schouwformulier omgevingsfactoren afvalbakken - hondenpoepbakken en zitbankjes

Type locatie (omcirkel): centrumgebied, woonwijk, speeltuin, buitengebied, industrieterrein, begraafplaatsen, anders, nl:.....

Is het aantal **afvalbakken** afgestemd op de omgeving?
Let op gebruiksintensiteit, functie van de plek, doelgroep
.....

Is het aantal **hondenpoepbakken** afgestemd op de omgeving?
Betreft het een (potentiële) uitlaatrouten?
.....

Is het aantal **zitbankjes** afgestemd op de omgeving?
Betreft het een (potentiële) ontmoetingsplek, rustplek etc.?
.....

Hoe vol zitten de **afvalbakken** gemiddeld? Omcirkel:

- Leeg (max. 10% vol)
- Gemiddeld vol (10-80% vol)
- Vol (>80% vol / bak loopt over)

Hoe vol zitten de **hondenpoepbakken** gemiddeld? Omcirkel:

- Leeg (max. 10% vol)
- Gemiddeld vol (10-80% vol)
- Vol (>80% vol / bak loopt over)

Hoeveel zwerfafval ligt er in de omgeving?

- Weinig / nagenoeg niks
- Gemiddeld
- Veel

Hoeveel hondenpoep ligt er in de omgeving?

- Weinig / nagenoeg niks

- Gemiddeld veel
- Veel

Wat is de gemiddelde staat van de **afvalbakken**? Omcirkel:

- Goed
- Redelijk; de staat voldoet nog net / sprake van enige beschadigingen, scheefstand, graffiti/besmeuring etc.
- Aan vervanging toe / sprake van veel beschadigingen, scheefstand, graffiti/besmeuring etc.

Wat is de gemiddelde staat van de **hondenpoepbakken**? Omcirkel:

- Goed
- Redelijk; de staat voldoet nog net / sprake van enige beschadigingen, scheefstand, graffiti/besmeuring etc.
- Aan vervanging toe / sprake van veel beschadigingen, scheefstand, graffiti/besmeuring etc.

Wat is de gemiddelde staat van de **zitbankjes**? Omcirkel:

- Goed
- Redelijk; de staat voldoet nog net / sprake van enige beschadigingen, scheefstand, graffiti/besmeuring etc.
- Aan vervanging toe / sprake van veel beschadigingen, scheefstand, graffiti/besmeuring etc.

Zijn de afvalbakken eenduidig / uniform in type en in de wijze waarop ze geplaatst zijn? Omcirkel indien van toepassing:

*Type: Let op kleur, soort, grootte, vorm, symbolen op de bak (logo's etc.)
Plaatsing: altijd langs looplijnen, bij in- en uitgang van een gebied, op kruispunten etc.*

Opmerkingen:
.....

Zijn de **afvalbakken:** (omcirkel):

*opvallend --- in lijn met overig meubilair ---op verwachte plekken ---bereikbaar
--- inwerpopening aan loopkant --- gebruiksvriendelijke (juiste grootte
inwerpopening --- eenvoudig te ledigen (kan evt. deurtje makkelijk openen)*

Zijn de **hondenpoepbakken:** (omcirkel):

*opvallend --- in lijn met overig meubilair ---op verwachte plekken ---bereikbaar
--- inwerpopening aan loopkant --- gebruiksvriendelijke (juiste grootte
inwerpopening --- evt. klep makkelijk te bedienen ---Eenvoudig te ledigen (kan
evt. deurtje makkelijk openen) --- schoon/geen stank*

Zijn de **zitbankjes:** (omcirkel):

*uitnodigend-- in lijn met overig meubilair -- op verwachte plekken (richting een
mooi uitzicht / een sport- of speelplek / ontmoetingsplek) -- schoon / droog*

Bijlage 8 Hondenbeleid

Bijlage 8 Hondenbeleid

Hondenbeleid in de gemeente Zuidplas

Positief hondenbeleid in gemeente Zuidplas

Op basis van de 6 V aanpak

Versie 2017-7-21 DEF:
(21 juli 2016)
© Hondenpoep.NL

Inhoud

1 Visie	5
2 Voorlichting	7
3 Voorzieningen.....	7
4 Verbaliseren.....	8
5 Verantwoording	8
6 Volharden	9
Bijlage	10

Inleiding

Hondenbeleid is meer dan een aantal regels op het gebied van aanpak overlast hondenpoep. Miljoenen hondenbezitters in Nederland en enkele duizenden in de gemeente Zuidplas, hebben dagelijks veel plezier met hun trouwe viervoeters.

Hondenbeleid heeft betrekking op een grote groep mensen binnen de Nederlandse samenleving. Hondenbezitters hebben dikwijls een stevige band met hun trouwe viervoeter(s). In feite heeft het hondenbeleid betrekking op alle inwoners van gemeente. Als hondenbezitters niet verantwoord omgaan met hun hond dan kan dat leiden tot overlast. En niet alleen de overlast van hondenpoep maar ook in het kader van veiligheid. In toenemende mate komen er in Nederland klachten binnen van bijtincidenten. Dit is geen goede ontwikkeling en geeft duidelijk aan dat hondenbezitters hun verantwoording dienen te nemen.

Aanleiding

Zuidplas is een fusiegemeente. De voormalige gemeenten (Moordrecht, Nieuwerkerk aan den IJssel en Zevenhuizen-Moerkapelle) hadden ieder hun eigen hondenbeleid en hun eigen voorzieningen. Het nieuwe beleid dient ter vervanging van het oude beleid welke is gevoerd in de voormalige gemeenten.

De overlast, veroorzaakt door hondenpoep, is in Zuidplas nog steeds een issue. Het nieuwe hondenbeleid moet ertoe bijdragen dat iedereen op een prettige manier gebruik kan maken van de openbare ruimte en het aanwezige groen. Naast het feit dat hondenbezitters verantwoordelijk zijn voor hun hond, horen deze er natuurlijk gewoon bij in de gemeente. Ze zijn belangrijk voor het welbevinden van de baas, voor de levendigheid en de sociale samenhang van de buurt. Aan de andere kant moet er in de gemeente ook ruimte zijn om te kunnen recreëren zonder daarbij de kans te lopen om in de hondenpoep te staan of geconfronteerd te worden met loslopende honden. Met het vernieuwde hondenbeleid wil de gemeente alle inwoners (gebruikers van de openbare ruimte) zoveel mogelijk tegemoet komen.

Door een onderzoek in 2014 onder alle geregistreerde hondenbezitters (respons 27 procent!) is de mening over het hondenbeleid en de voorzieningen in kaart gebracht. De uitkomsten van dit onderzoek vormen de uitgangspunten van dit nieuwe beleid. Zie voor de samenvatting van dit onderzoek de bijlage.

Eerste uiteenzetting nieuw hondenbeleid

De reeds genoemde enquête heeft tevens veel praktische informatie opgeleverd. Een aantal uitkomsten van het onderzoek heeft de gemeente direct uitgevoerd. De gemeente heeft verder een aantal tips geparkeerd. Hier wordt op een later tijdstip een vervolg aan gegeven. Welke aanbevelingen zijn reeds uitgevoerd?

- Alle hondentoiletten in Moordrecht opgeruimd (vanwege veel overlast);
- Hondenpoepbakken in Zevenhuizen en Moerkapelle niet verwijderen tijdens oud en nieuw, vanwege de grote ergernis van het te laat terugplaatsen van de bakken;
- Ergernis over de slechte half-verharde paden. In tijden van regen zijn half-verharde paden (breuksteen) slecht begaanbaar (deels verbeterd / deels ingepland);
- Handhaven. Over handhaven van opruimplicht wordt zeer verschillend gedacht onder de hondenbezitters. Inmiddels is de Algemene Plaatselijke Verordening zo aangepast dat het handhaven op een algemene opruimplicht vanaf heden mogelijk is;
- Vaker aanvullen van de dispensers en vaker legen hondenpoepbakken;
- Terugkoppeling naar de hondenbezitters. In 2015 zijn alle geënquêteerden geïnformeerd over de uitkomsten van de enquête en het voornemen van dit nieuwe beleid. Tevens zijn deze mensen uitgenodigd om mee te denken over de uitvoering van het IBOR-plan.

Algemene beleidslijnen

Het college van B&W van gemeente Zuidplas heeft in 2015 aangegeven in te zetten op de volgende algemene beleidslijnen.

Binnen de bebouwde kom van de dorpen geldt een algemene aanlijnplicht voor honden. Buiten de bebouwde kom staat het de hondenbezitters vrij om honden ongelijnd uit te laten. Uit de enquête onder de hondenbezitters is gebleken dat er een breed levende behoefte is aan losloopterreinen binnen de bebouwde kom. Voor de dorpen waar deze terreinen ontbreken wordt in overleg met

hondenbezitters en omwonenden gekeken waar dit mogelijk is. De losloopterreinen worden (per dorp) opgenomen in de groenstructuurplannen.

Binnen de bebouwde kom geldt een algemene opruimplicht, daarbuiten niet.

In de Algemene Plaatselijke Verordening is voorgeschreven dat hondenbezitters binnen de bebouwde kom een opruimmiddel bij zich dienen te dragen tijdens het uitlaten van hun hond. Uit de enquête blijkt ook dat een groot deel van de hondenbezitters bereid is aan de opruimplicht te voldoen mits de gemeente hierin faciliteert. In het nieuwe beleid wordt ervoor gekozen dat de faciliteiten in ieder dorp op gelijke wijze worden aangeboden.

Gewenst hondenbeleid

De gemeente Zuidplas streeft een breed gedragen – positief - hondenbeleid na. Een beleid waarbij er ook wordt geluisterd naar de wensen van de hondenbezitters. Gezamenlijk met de hondenbezitters en / of ambassadeurs van het hondenbeleid (dierenartsen, dierenspecialisten en hondenscholen) wordt het hondenbeleid, en met name de uitvoering ervan, nader uitgewerkt. Met een aantal van deze mensen is reeds geklankbord. Daarbij wordt gestreefd naar een gecombineerde oplossing voor zowel de hondenpoepproblematiek als voor de zwerfvuilproblematiek. Dit door de ontwikkeling van een strategisch afvalbakkenplan. De hondenpoepbakken worden vervangen door een – voor meerdere doeleinden te gebruiken - afvalbakken.

Gekozen strategie: De 6V aanpak

Op basis van ruim tien jaar ervaring in de praktijk maar ook op basis van vele onderzoeken en een drietal symposia heeft Hondenpoep.NL - de 6V aanpak - ontwikkeld. Een eenvoudig en heldere strategie op het hondenbeleid in Nederland. Dit houdt in:

een hond en hondenbezitters vriendelijk beleid, een beleid waar hondenbezitters in de uitvoering betrokken worden.

De ervaring leert dat de belangen van de diverse gebruikers van de openbare ruimte in sommige situaties conflicteren. Soms staan hondenliefhebbers en honden(poep) haters lijnrecht tegenover elkaar en is er niet - tot nauwelijks - sprake van begrip voor elkaars standpunten. Het streven moet zijn om te komen tot een aanvaardbare oplossing voor alle partijen. Dit is alleen mogelijk als betrokken partijen bereid zijn om (ook) naar de belangen van de anderen te kijken en deze te respecteren. Alleen als er voldoende medewerking wordt verkregen van de inwoners (dus ook hondenbezitters) kunnen er stappen worden gemaakt.

Het navolgende beleid is vooral gericht om de verantwoording zoveel mogelijk neer te leggen bij de hondenbezitters zelf. Uiteraard zal de overlast door hondenpoep nooit volledig verdwijnen en is het eveneens uitgesloten dat er geen bijtincidenten meer plaatsvinden. Maar het beleid is met name gericht op het beheersbaar maken van de problematiek. Als ingrediënten van de V aanpak spelen vervolgens **V**isie, **V**oorlichting, **V**oorzieningen, **V**erbaliseren, **V**erantwoording en **V**olharden een belangrijke rol.

1 Visie

De gemeente Zuidplas is van mening dat honden en hun baasjes zich welkom dienen te voelen in hun eigen gemeente. De gemeente wil tevens dat de hondenbezitters verantwoordelijk met hun hond(en) omgaat. Dit houdt met name in een veilige en schone omgeving.

Hondenbelasting

De gemeente Zuidplas heft hondenbelasting en heeft besloten dat de inkomsten hieruit - in zijn geheel - de algemene middelen ingaan. Het hondenbeleid en de realisatie ervan wordt gefinancierd vanuit het IBOR – plan. Het geld hiervoor komt uit de algemene middelen. Eén van de uitgangspunten hierbij is dat de beheerskosten voor zowel zwerfafval als voor hondenuitwerpselen zo laag mogelijk worden gehouden maar wel tot een compleet plan te komen om de vervuiling van de buitenruimte zo effectief mogelijk tegen te gaan.

Onderzoek hondenbezitters 2014

Hondenbezitters hebben in de enquête aangegeven dat ze graag iets terug zien van deze belasting in de vorm van faciliteiten.

Doelstellingen in het hondenbeleid

De algemene doelstelling van het hondenbeleid is dat de openbare ruimte een prettige leef- en recreëerruimte is voor alle gebruikers. Dit houdt in dat er voldoende gebruiksmogelijkheden moet bieden aan honden. Dit vraagt om een verbetering van de huidige infrastructuur voor honden en hun bezitters en voldoende en geschikte mogelijkheden voor recreatie moet bieden.

Specifieke doelstellingen

- Hogere mate van tevredenheid onder de hondenbezitters over het hondenbeleid;
- Meer hondenbezitters die op de hoogte zijn van het hondenbeleid;
- Meer hondenbezitters die een opruimmiddel bij zich dragen;
- Minder overlast hondenpoep (meetbaar door drollen te tellen = onderdeel integraal schouwen openbare ruimte);
- Minder honden gerelateerde klachten bij de gemeentelijke klachtenregisters;

Interne organisatie hondenbeleid (gemeente)

Binnen de gemeentelijke organisatie zijn meerdere afdelingen (mensen) bij het hondenbeleid betrokken. Ten minste een keer per jaar is er hondenbeleid - breed - overleg met betrekking tot het jaarprogramma waarbij alle betrokken partijen (intern) worden betrokken.

Hondenbeleid samen met ambassadeurs en hondenbezitters

In de gemeente Zuidplas zijn de hondenbezitters niet verenigd. Toch heeft de gemeente een aantal keren contact gehad met deze groep. In 2014 is er een enquête gehouden onder alle hondenbezitters en in 2015 waren er hondenbezitters aanwezig op de inspiratieavonden voor het IBOR-plan. De gemeente heeft ook contact gehad met dierenartspraktijken over het hondenbeleid. In de toekomst kunnen er meerdere "externe" erbij betrokken worden. De gemeente streeft erna om – op dorpsniveau – nadere invulling te geven aan het hondenbeleid.

Regels hondenbeleid

De gemeente Zuidplas heeft een aantal basisregels opgesteld met betrekking tot het hondenbeleid.

Aanlijnplicht

Binnen de bebouwde kom van de dorpen geldt een algemene aanlijnplicht voor honden. Buiten de bebouwde kom staat het de hondenbezitters vrij om honden ongelijnd uit te laten.

Opruimplicht

Binnen de bebouwde kom geldt een algemene opruimplicht, daarbuiten niet. In de Algemene Plaatselijke Verordening is voorgeschreven dat hondenbezitters binnen de bebouwde kom een opruimmiddel bij zich dragen tijdens het uitlaten van hun hond. De hondenbezitter is te allen tijde verantwoordelijk voor het opruimen van de hondenpoep.

Verbodsgebieden voor honden

Op sommige locaties binnen de gemeente zijn honden verboden. Dit zijn publiek toegankelijke kinderspeelplaatsen, zandbakken, speelweides, sportvelden, stranden of begraafplaatsen. Ook aangelijnde honden zijn hier niet toegestaan.

Implementatie hondenbeleid

Nadat het hondenbeleid definitief is vastgesteld, kan er een begin worden gemaakt met het aanleggen van (extra) voorzieningen en kan er een begin worden gemaakt met de voorlichting van het hondenbeleid.

Updaten hondenbelastingbestand

In de gemeente Zuidplas vindt er periodiek een update plaats met betrekking tot de hondenbelastingbetalers in de gemeente. Door middel van huis – aan huis controles wordt er gescreend of er ook (nieuwe) honden bij zijn gekomen.

Gewenningsperiode hondenbeleid

Na de vaststelling van het nieuwe beleid gaat er een gewenningsperiode in van drie maanden. Dit omdat het enige tijd vergt voordat alle geplande voorzieningen beschikbaar zijn en de voorlichting effect resulteert. Gedurende deze periode gaat de gemeente actief aan de slag met voorlichting. Ook de handhavers worden hierbij betrokken. Hondenbezitters worden actief aangesproken over de opruimplicht en het bij zich hebben van een opruimmiddel. Er worden vanaf deze periode gratis zakjes ter beschikking gesteld. Nadrukkelijk onderzoeken we de mogelijkheden de zakjes ter beschikking te stellen op de locaties waar ook de oranje plasticafvalzakken af te halen zijn.

Na deze gewenningsperiode gaat het hondenbeleid definitief van start en worden de hondenbezitters ook beboet als deze zich niet houden aan de regels. Het is belangrijk dat er aandacht blijft voor het hondenbeleid. Zie ook het hoofdstuk volharden.

2 Voorlichting

Positieve insteek

Voorlichting is één van de belangrijkste pijlers van het hondenbeleid. De gemeente Zuidplas draagt er zorg voor dat er duidelijk én positieve manier wordt gecommuniceerd richting de hondenbezitters zodat deze op de hoogte zijn van het beleid. Maar ook welke faciliteiten er worden geboden en wat er van hun wordt verwacht.

Onderzoek hondenbezitters 2014

Hondenbezitters hebben in de enquête aangegeven dat regels nu onduidelijk zijn en/ of onbekend zijn. De gemeente zet in op actieve en effectieve communicatie. Hoe dit er exact uit komt te zien, moet nog nader worden uitgewerkt. Een aantal voorbeelden worden hieronder aangedragen.

Voorbeelden voorlichten

- Folder(s) hondenbeleid met o.a. uitleg van de regels;
- Voorlichting via internet (website en social media van de gemeente);
- Overzichtskaarten voorzieningen in de gemeente (kunnen (ook) uitgedeeld worden door handhavers);
- Opruimposter / borden (voor langs de weg);
- Artikelen in de lokale / regionale pers / gemeentelijke website en social media;
- Uitdelen opruimmiddelen, zoals: zakjes en schepjes;
- Events voor honden en hondenbezitters.

Signing hondenbeleid

De hondenbezitters in de gemeente moet – op locatie – ook duidelijk worden gemaakt wat de regels zijn. Door middel van (informatie borden / bordjes en paaltjes wordt aangegeven wat, waar – wel dan niet – mag.

De “V” van Volharden komt met name terug in de “V” van Voorlichten. Door structureel aandacht te besteden (o.a. door te werken met een jaarplanning) aan dit thema, worden de hondenbezitters op de hoogte gebracht en gehouden met betrekking tot de regels van de gemeente.

3 Voorzieningen

Door de hondenbezitters te faciliteren wordt er meer draagvlak gecreëerd en zullen hondenbezitters eerder geneigd zijn zich te houden aan de regels van het hondenbeleid.

Onderzoek hondenbezitters 2014

In de gemeente Zuidplas is er in 2014 onderzoek gedaan onder hondenbezitters naar een aantal thema's van het hondenbeleid. Hieruit blijkt vooral dat er een behoefte is aan losloopgebieden en aan hondenpoepbakken. De losloopgebieden worden – als voorziening - het beste beoordeeld (6,7). Er mogen er wel een aantal bijkomen volgens de hondenbezitters.

Welke voorzieningen zijn er in de gemeente?

- Maaistroken langs voet- en fietspaden;
- Losloopgebieden (eventueel speelweiden);
- Hondenpoepzakjes verkrijgbaar in winkels;
- Prullenbakken (conform plaatsingsrichtlijnen prullenbakken).

Gewenst aanbod van voorzieningen

De gemeente Zuidplas heeft reeds een aantal voorzieningen maar zal in de toekomst meer voorzieningen voor hondenbezitters gaan creëren. Hiermee gaat de gemeente samen met de hondenbezitters aan de slag.

Voor de dorpen waar de losloopgebieden vooralsnog ontbreken wordt in overleg gekeken waar dit mogelijk is. De losloopterreinen worden opgenomen in de groenstructuurplannen. Ook zal er worden gekeken of er voldoende mogelijkheden zijn waar de hondenpoep in kan worden gedeponeerd. Ook hierbij worden de hondenbezitters betrokken.

4 Verbaliseren

Doel van het handhaven is enerzijds de hondenbezitters te informeren over het (nieuwe) hondenbeleid en aan de andere kant de notoire regelvertreder te beboeten als deze niet zijn gedrag niet aanpast.

Onderzoek hondenbezitters 2014

Een groot deel van de hondenbezitters die hondenpoep opruimen, hebben in de enquête aangeven dat handhaven op opruimplicht helpt bij het schoner houden van de leefomgeving. Van de totaal geënquêteerden heeft 75% aangegeven bereid te zijn op te ruimen mits de gemeente goed faciliteert.

Afspraken met de afdeling handhaving t.a.v. hondenbeleid

De gemeente maakt afspraken met de handhavers over prioritering van het handhaven op hondenbeleid. Bijvoorbeeld en dat er op bepaalde tijdstippen en op bepaalde locaties (hotspots) wordt gehandhaafd. De gemeente communiceert wanneer de handhavers aan de slag gaan en gedurende de periode dat actief gehandhaafd wordt. Belonen van goed gedrag werkt vaak beter dan het uitdelen van boetes. Daarom zullen de handhavers in het begin vooral hondenbezitters aanspreken op hun verantwoordelijkheid en complimenteren als hondenbezitters een opruimmiddel bij zich hebben.

Handhaving

Handhavers hebben als primaire taak de handhaving (van het hondenbeleid). We onderzoeken de mogelijkheden om handhavers ook een rol te geven in het positief uitdragen van het hondenbeleid: het gesprek aangaan met hondenbezitters. Bij de implementatie van het nieuwe beleid kan dit betekenen het uitdelen van een kaart van honden losloopgebieden en hondenpoepzakjes.

Boetes bij overtreden regels hondenbeleid

Hondenbezitters die een regel hebben overtreden riskeren de kans om beboet te worden. Deze bedragen zijn landelijk door het Openbaar Ministerie vastgesteld.

Wat kost een overtreding?

- niet aanlijnen van de hond: € 90,-
- geen opruimmiddel in bezit: € 90,-
- gepoept en niet opgeruimd: € 90,-
- hond in verboden gebied: € 140,-
- Per overtreding komt hier nog € 9,- aan administratiekosten bij.

Door gestructureerd en op gezette tijden te handhaven, wordt het signaal afgegeven aan de hondenbezitters maar ook aan de rest van de bevolking dat de gemeente Volhard m.b.t. het hondenbeleid.

5 Verantwoording

Alle vorige V's zijn bedoeld om de verantwoording zoveel mogelijk neer te leggen bij de hondenbezitters zelf. Waar de gemeente verantwoordelijk is voor een deugdelijk hondenbeleid en waar nodig / wenselijk de hondenbezitters faciliteert, is het aan de hondenbezitter zelf om zich te gedragen zoals het hoort.

Verantwoording hondenbezitters

Hondenbezitters moeten de hondenpoep opruimen en opruimattributen bij zich dragen. Daarnaast dienen ze de hond aan te lijnen in gebieden waar dit verplicht is. Doen ze dit niet dan kan dit zorgen ze voor overlast en lopen de kans om hiervoor te worden beboet.

Door samen te werken met (verenigde) hondenbezitters en de ambassadeurs krijgt de gemeente draagvlak maar ook feedback op het gevoerde beleid en kunnen ontwikkelingen nauwkeurig gevolgd en wellicht bijgestuurd worden.

Verantwoording gemeente

Gemeente Zuidplas verantwoordt zich over het uitgevoerde beleid door middel van publiekscampagnes. Daarnaast monitort de gemeente de buitenruimte ook op dit thema. In de Planning en Control producten wordt op een integrale wijze terugkoppeling gedaan over de ambitie, de speerpunten van het beleid en de gemeten resultaten in de buitenruimte.

6 Volharden

Het hondenbeleid is pas succesvol als er een mentaliteitsverandering plaatsvindt onder de hondenbezitters. “Niet opruimen” van hondenpoep moet worden “wel opruimen”. En “je hond overall maar los laten lopen” moet worden “je hond aanlijnen behalve op plekken waar deze los mag”. Er moet duidelijkheid komen wat, waar wel dan niet mag. Uiteraard dienen de hondenbezitters hierbij ook gefaciliteerd te worden. De gewenste gedragsverandering wordt pas bereikt als de gemeente volhard in de uitvoering van het beleid. Werken vanuit een jaarplanning wat betreft communicatie en handhaving, goede (onderlinge) afspraken maken, luisteren naar de wensen van de hondenbezitters is hierbij van belang. Door regelmatig een signaal af te geven naar de hondenbezitters maar ook aan de rest van de inwoners zorgt de gemeente voor continuïteit van het beleid. Dit willen we bereiken door:

- Het hondenbeleid wordt op diverse manieren geëvalueerd. Met de uitkomsten van de evaluaties zal het beleid verder worden ontwikkeld (visie);
- Er is structurele aandacht voor communicatie over honden in de buitenruimte (voorlichting);
- Door luisteren naar de wensen van de hondenbezitters en waar mogelijk wensen te realiseren wordt de buitenruimte steeds beter ingericht voor honden (voorzieningen);
- Door de samenwerking met Handhaving op het naleven van de beleidsregels wordt blijvend gewerkt aan gedragsverandering onder de hondenbezitters (verbaliseren);
- In overleg met de hondenbezitters wordt gekeken wat de speerpunten van het beleid zijn per dorp (verantwoording);

Gemeente Zuidplas werkt doormiddel van dit positief hondenbeleid aan een schone, veilige en prettige leefomgeving in onze dorpen.

Bijlage

Toelichting van uw antwoord (ervaren overlast)

De reacties variëren van “het valt wel mee tot het is een grote bende”. Er worden in de antwoorden behoorlijk wat specifieke locaties aangegeven waar er veel overlast is. Als bepaalde veldjes (letterlijk) zijn vol gekakt dan gaat “men” op zoek naar alternatieven. Ook m.b.t. de voorzieningen zijn er nogal wat opmerkingen. Te weinig, zitten vaak vol, worden na nieuwjaar te laat teruggeplaatst etc. Ook is er veel boosheid / frustratie naar hondenbezitters toe die de poep laten liggen. Hondenbezitters die niet opletten als ze de hond uitlaten, of de hond los hebben lopen en niet zien waar deze zijn / haar behoefte doet. Een aantal mensen geeft aan dat hondenbezitters hun hond(en) maar matig onder controle heeft. Veel respondenten geven aan dat “op straat poepen” wel erg te vinden en het poepen “in het groen” minder erg. Poepzakjes die wel worden gebruikt maar vervolgens achteloos worden weggegooid.

Toelichting van uw antwoord (faciliteren)

Op basis van de gegeven toelichtingen kan er in grote lijnen gezegd worden dat er te weinig bakken zijn en dat deze vaker geleegd moeten worden. De dispensers moeten tijdig worden aangevuld en er is veel onduidelijkheid “wat nu waar is”. Ook de regelgeving is vaak niet duidelijk. Gebieden waar honden worden uitgelaten en / of mogen loslopen, moeten veilig zijn en moeten goed onderhouden worden. Veel gebieden zijn erg smerig (onder water en modderig). Hondentoiletten worden vaak als “te smerig” bestempeld.

Moerkapelle

Volgens hondenbezitters is hier geen hondentoilet aanwezig en zijn er geen losloopgebieden. Ook wordt er aangegeven dat ze (meer) uitlaatsroken willen. De bakken zijn vaak vol wat stankoverlast veroorzaakt. Ook is er onduidelijkheid over de regelgeving.

Moordrecht

Ook hier te weinig bakken volgens de respondenten. Ook het onderhoud (leggen / schoonmaken) van de bakken wordt vaak genoemd. Er mogen wel meer losloopgebieden komen. Honden uitlaatgebieden worden ook gebruikt voor het parkeren van aanhangers ed. Ook moeten de hondenbezitters beter geïnformeerd worden aangaande het hondenbeleid en de aanwezige voorzieningen. Het aanbieden van papier zakjes is een goede zaak maar zijn niet altijd handig. Plastic zakjes zou beter zijn volgens een aantal respondenten. Verplichten tot opruimen betekend ook beschikbaar stellen (faciliteren) van goede voorzieningen.

Nieuwerkerk

Een aantal respondenten geven aan dat er geen hondentoiletten zijn in Nieuwerkerk. Of voorzieningen zijn er niet of “men” is er niet goed van op de hoogte. Ook hier wordt aangegeven dat papieren zakjes niet altijd even handig zijn. Losloopgebieden / uitlaatgebieden zijn vaak smerig en met name “Esse” is in slechte staat. Ook meer controleren op hondendoep (bepaalde locaties) is hier een aantal keren aangegeven. Verder wordt ook aangegeven dat de hond aangeleerd kan worden “waar deze zijn / haar behoefte kan doen”. Veel mensen hebben hun hond blijkbaar niet goed onder controle.

Zevenhuizen

Een aantal respondenten geven aan dat er alleen hondenpoepbakken zijn en dat deze vaker moeten worden bijgevuld (dispensers) en dat ze vaker geleegd moeten worden. Meer uitlaat / losloopgebieden is wenselijk.

Verbetertips

Alleen al op basis van de suggesties en tips die honderden mensen (hondenbezitters) de gemeente meegeven, kan er al hondenbeleid worden opgesteld. Veel mensen hebben de moeite genomen namelijk om uitgebreid en in vele gevallen concreet aan te geven wat de gemeente zou moeten gaan doen met betrekking tot het hondenbeleid. De meningen zijn wel divers maar grofweg komt het neer op onderstaande samenvatting.

De gemeente dient met betrekking tot hondenbeleid te faciliteren. Laten zien wat er gebeurt met de hondenbelasting. Mensen zijn vaak verbolgen over het feit dat zij moeten betalen en katten en paardenbezitters niet. Het geld zou besteed moeten worden voor de hondenbezitters (= doelbelasting). Meer hondenpoepbakken, dispensers met zakjes, voldoende (veilige en schone

locaties waar honden uitgelaten kunnen worden. Er moet een simpel, eenduidig en effectief beleid komen welke duidelijk en structureel gecommuniceerd dient te worden. Nu nog is het vaak onduidelijk "wat, waar wel of niet mag". Dus meer en beter voorlichten! Een deel van de hondenbezitters moet hun gedrag aanpassen. Een deel gedraagt zich nu al netjes en wil niet over één kam geschoren worden. Pak het voornamelijk ook positief aan. Er zijn mensen in de gemeente die in de enquête hebben aangegeven dat ze in het verleden al eens zaken rondom dit thema hebben uitgezocht en die hun kennis en ervaringen beschikbaar willen stellen om gezamenlijk goed hondenbeleid "op poten" te zetten. Benut deze mensen en neem de hondenbezitters serieus. Ook kan er strenger en gericht gehandhaafd worden! Niet alleen maar boetes uitdelen maar ook voorlichten. Trouwens: een aantal hondenbezitters geeft aan dat ze nooit een handhaver hebben gezien. Er zijn ook mensen die vinden dat zolang ze hondenbelasting betalen dat de gemeente de poep maar moet (laten) opruimen. Een hondenpoepzuiger is dan een optie. Verder komt een aantal keer naar voren dat mensen met grote honden meer de hondenpoep laten liggen (belasting naar gewicht van de hond / het ras) en dat er veel honden loslopen waardoor er weer lastige / nare situaties ontstaan met andere gebruikers van de openbare ruimte en met name andere honden. Voorzieningen moeten eerder terug worden gezet als deze rond de jaarwisseling worden weggehaald. Loslopende honden kunnen andere honden verwonden en een aantal hondenbezitters geeft aan het niet altijd veilig te vinden op straat. Boetes voor het laten liggen van hondenpoep wordt gezien als "normaal" en boetes voor loslopende honden (ik ben met mijn hond aan het balgooien op een rustig achteraf veldje) kan rekenen op meer weerstand onder de hondenliefhebbers.

Bijlage 9 Spelregels adoptiegroen

Bijlage 9 Spelregels adoptiegroen

Spelregels voor zelfbeheer in de openbare ruimte van gemeente Zuidplas

Bewoners verklaren hierbij een deel van de openbare ruimte zelf te onderhouden en komen met gemeente Zuidplas overeen de volgende *10 gouden regels* in acht te nemen:

1. Op een kaart, behorend bij deze spelregels, is vastgelegd welk deel van de openbare ruimte is aangemerkt als zelfbeheergebied. Dit gebied blijft eigendom van gemeente Zuidplas.
2. Bewoners maken in onderling overleg een plan voor het zelfbeheergebied. Het plan wordt besproken met de contactpersoon van gemeente Zuidplas. De aan te brengen materialen moeten de instemming hebben van gemeente Zuidplas.
3. Voor wijziging van de inrichting van de openbare ruimte worden maatwerkafspraken gemaakt tussen bewoners en Gemeente Zuidplas. Voor wijziging moet voldoende draagvlak zijn bij alle omwonenden of belanghebbenden. Bij individuele, kleinschalige wijzigingen kan volstaan worden met de instemming van de burens.
4. Het gebied moet het openbaar karakter blijven behouden. Het plaatsen van afrasteringen zoals hekjes en hagen is niet toegestaan.
5. De activiteiten mogen de natuurwaarden van de openbare ruimte niet verminderen. Het gebruik van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen is niet toegestaan.
6. Continuïteit in het onderhoud van het zelfbeheergebied moet gewaarborgd zijn.
7. Het snoeien dient in overleg met de gemeente te gebeuren. Het onderhoud aan bomen in het zelfbeheergebied wordt uitgevoerd door de gemeente.
8. Gemeentelijke diensten, nutsbedrijven, e.d. hebben altijd toegang tot hun kabels, leidingen en riolering. Het kan voorkomen dat de door bewoners aangebrachte materialen verwijderd moeten worden voor werkzaamheden. Schade aan materialen veroorzaakt door werkzaamheden aan kabels, leidingen en riolering wordt niet vergoed tenzij hierover afspraken gemaakt worden met gemeente Zuidplas.
9. Het project kan worden beëindigd als niet aan de bovenstaande voorwaarden wordt voldaan. Hierover wordt te allen tijde eerst het gesprek gevoerd.
10. Voor vragen is gemeente Zuidplas bereikbaar via uw contactpersoon.

handtekening:

naam, adres en handtekening:

beleidsadviseur
gemeente Zuidplas

namens bewoners

Bijlage 10 Voorbeelden monitoring kwaliteit

Bijlage 10 Voorbeelden monitoring kwaliteit

nr	Ambitie thema's	Monitoringpunten																								
		Mrk	Mrk	Mrk	Zvh	Zvh	Zvh	Zvh	Mrd	Mrd	Mrd	Mrd	Mrd	Mrd	Nwk	Nwk	Nwk	Nwk	Nwk	Nwk	Nwk	Nwk	Nwk	Nwk	Nwk	Nwk
1	afval op verharding	B	A	A	B	A	A	A	A	B	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
2	onkruid op verharding	B	B	B	A	C	B	D	C	A	A	B	B	B	A	B	A	A	A	A	A	A	B	B	B	B
3	gesloten verharding	C		A	B		C					B	C		A	C			A			A	A			
4	open verharding	C	B	C	B	C	C	B	B	A	A	B	B	C	A	B	A	A	A	B	A	B	B	C	B	B
5	veegvuil	B	B	B	B	C	B	B	B	A	A	B	A	B	A	A	B	A	A	B	A	A	B	B	B	B
6	vullingsgraad afvalbak	B	A					A			A		A				A	A						B	A	
7	graffiti	C	A	A	A	A	B	A	B	A	A	C	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A
8a	uitwerpselen	C	B	A	A	A	A	B	A	A	A	B	A	B	A	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A
8b	Hondenpoepbak	A	A				A	A																		
9	zwerfafval in het groen	B	A	A	B	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A	A	A	A	A	B	A	A	A
10	onkruid in beplanting	C	C	B	C	C	C	D	B	A	B	D	B	B	C		A	B	A	B	A	B	C	B	C	B
11	natuurlijk afval	C	B	B	B	C	A	C	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A	A	A	A	A	A	B	B
12	markering	C																	A			A				
13	verlichting	C	B	A	A	B	A	A	A	A	A				A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
14	bebording	C	A	A		B	A	A	A	A	C		B		B	B	A	A	A	A		B		A	C	A
15	speelvoorziening	B						A			A		A				A	A						A		B
16	banken en tafels	C	B						B			A		A				B	A						A	
17	hagen	C	B			C		B	B	A		B		B					A							
18	beplanting	C	D	C	C	C	D	B	B	A	A	C	B	A	A		A	C	A	B	A	A	B	B	A	B
19	boom	C	A	B	B	B	B	B	B	B	B	B	A	B	C	B	B	C	B	B	B			B	A	B
20	gazon	B	B					B	B	B	B	C			B	A	A	A	A			A	A	A	A	A
21	bruggen en steigers	B					A	A	A			A	B		A	A							A	A	A	A
ZWART – goed;		Opmerkingen:																								
ROOD – onder norm;																										

TOTAAL								
maand	(Meerdere iteren)							
Aantal van Locatie	Kolomlabels					ambitie	score	conclusie
Rijlabels	A	B	C	D	Eindtotaal			
afval op verharding	267	32	1		300	B	B	gehaald
banken en tafels	29	22	3	1	55	C	B	gehaald
bebording	167	66	13	2	248	C	B	gehaald
beplanting	88	126	55	8	277	C	C	gehaald
boom	85	163	38	3	289	C	C	gehaald
bruggen en steigers	19	17			36	B	B	gehaald
gazon	43	100	23	2	168	B	C	niet behaald
gesloten verharding	31	51	20	4	106	C	C	gehaald
graffiti	281	14	3	1	299	C	A	gehaald
hagen	63	32	6	9	110	C	C	gehaald
Hondenpoepbak	24	3			27	A	B	niet behaald
markering	12	13	4		29	C	C	gehaald
natuurlijk afval	142	125	24	7	298	C	C	gehaald
onkruid in beplanting	87	144	40	11	282	C	C	gehaald
onkruid op verharding	136	135	24	5	300	B	B	gehaald
open verharding	48	157	72	19	296	C	C	gehaald
speelvoorziening	52	13	4		69	B	B	gehaald
uitwerpselen	215	64	10	7	296	C	B	gehaald
veegvuil	97	171	28	3	299	B	C	niet behaald
verlichting	244	42	2		288	C	B	gehaald
vullingsgraad afvalbak	62	7	6	1	76	B	B	gehaald
zwerfafval in het groen	227	47	16	1	291	B	B	gehaald
Eindtotaal	2419	1544	392	84	4439		C	

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT
T. 06 22 85 69 64
E. dick.vandelagemaat@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2016

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.